

241.918

OSZK

KIPLING: A DSUNGEL KÖNTVE

FRANKLIN-TÁRSULAT BUDAPEST

V.-922

A DSUNGEL KÖNYVE

IRTA

RUDYARD KIPLING

FORDITOTTA

MIKES LAJOS

KÉPEKKEL

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

KIADJA:

LAMPEL R. (WODIANER F. ÉS FIAI) R. T.
KÖNYVKIADÓVÁLLALATA

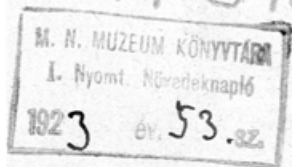
BUDAPEST, 1923

Minden jog fentartva.

241.918

FRANKLIN TÁRSULAT NYOMDÁJA

MAUGLI TESTVÉREI.

Meleg este volt, hétóra tájban, a seeonee-i dombok közt, mikor farkas apó fölébredt nappali nyugalmából. Vakarózott, ásított és kinyújtotta lábát, mind a négyet sorban egymás után, hogy kiűzze talpából az álmoasságot. Farkas anyó, elnyujtva nagy, szürke orrát, hentergő, mozgolódó négy kicsinye között feküdt, s a hold besütött a barlang száján, derengő világot terjesztve a farkas-család tanyájára.

— Aurh! — szólt farkas apó, — ideje, hogy vadászni menjek. Épen le akart ugrani a dombról, mikor egyszerre csak lompos farkú kis árny sötétítette el a barlang bejáratát, így siránkozva :

— Jó szerencse járjon veled, farkasok fejedelme! Kísérje áldás nemes gyermekeidet; nőjjön ki szépen éles, fehér foguk, s ne feledkezzenek meg soha azokról, a kik éheznek.

Tabaki volt, a sakál — a tányérnyaló. India farkasai megvetik Tabakit, mert ide-oda szaladgálva mindig huncutságon töri a fejét, folyton jár a szája, s megeszi a falvak szemétdombjairól a rongyokat és a bőrdarabokat. De félnek is tőle, mert Tabaki könnyen megbolondul, hamarább, mint a dsungel¹ bármily más lakója, s olyankor nem fél senkitől, nyargal az erdőben keresztül kasul, és beleharap mindenbe, ami útjába kerül. Még a tigris is menekül és elrejtőzik, mikor a kis Tabaki megdühödik, mert a dühödtségnél nagyobb gyalázat nem érhet vad állatot. Mi veszettségnek mondjuk ezt a bajt, de a dsungel lakói egyszerűen devani-nak — őri-jésnek — hívják és szaladnak előle.

— Gyere be és nézz körül, — szólt farkas apó kelletlenül. — De ennivalónk nincsen.

— Farkasnak való nincs, — szólt Tabaki, — de oly igénytelen teremtésnek, aminő én vagyok, száraz csont is pompás

¹ Az indiai mocsaras vadon.

lakoma. Ugyan mik vagyunk mi nyomorult sakálok, hogy válogathatnánk? Beszaladt a barlang mélyébe, ahol talált egy húscafatos őzcsontot, és leült, vígan ropogtatva a csont végét.

— Köszönöm a pompás lakomát, — szóló ajkát nyaldosva. — Mily szépek nemes gyermekeid! Micsoda nagy szemök van! Pedig milyen fiatalok még! Persze, persze, tudhattam volna, hogy a királyok gyermekei kezdetől fogva kész emberek.

Tabaki ép úgy tudta, mint bárki más, hogy nincs rosszabb, mint szembe dicsérni gyermekeket, és örült is, mikor látta, mily kedvetlen, bosszús arcot vág hozzá farkas apó és farkas anyó.

Egy darabig csendesen ült, mulatva sikerült huncutságán, majd így szóló kaján kárörömmel:

— Sir Khán, a hatalmas, vadászterületet cserélt. Úgy mondta, hogy a jövő hónapban erre fog vadászni.

Sir Khán a tigris volt, aki mintegy húszmérföldnyire tanyázott a seonee-i domboktól, a Waingunga folyó közelében.

— Nincs joga rá! — kezdte dühösen farkas apó. — A dsungel törvénye szerint előzetes figyelmeztetés nélkül nincs joga rá, hogy lakóhelyét megváltoztassa. Elriaszt majd tíz mérföldnyi kerületben minden vadat, pedig nekem mostanában magamnak kell gondoskodnom mindannyiunkról.

— Anyja nem ok nélkül nevezte őt Lungrinak (sánta), — szóló farkas anyó nyugodtan. — Egy lábára sántának született. Ez az oka annak, mért vadászott mindig csak házi barmokra. Most már dühösekre rá a Waingunga völgy falvainak lakói s ő idejön, hogy felbőszítse a mi falvainak lakosságát is. Felverik majd érte a dsungel-t, mikor már innen is messze jár; nekünk pedig szaladnunk kell majd gyermekeinkkel együtt a felgyújtott fű elől. Mondhatom, nagy hálával tartozunk Sir Khánnak!

— Tolmácsoljam előtte hálátokat? — kérdezte Tabaki.

— Hordd el magad! — kiáltott rá farkas apó. — Kotródj innen, eredj vadászni mesterreddel! Elég bajt okoztál már egy éjszakára.

— Megyek, — szóló Tabaki nyugodtan. — Hallhatjátok már Sir Khánt, lenn a sűrűben. Kár is volt bejelentenem érkezését.

Farkas apó figyelt és lenn, a kis folyóhoz lefutó völgy-

ben, hallotta a zsákmányra éhes tigris haragos, nyöszörgő morgását, aki nem törődik vele, ha meg is tudja az egész dsungel, hogy hiába vadászott.

— A bolond! — szólt farkas apó, — ilyen lármával kezdeni az éjjeli munkát! Azt hiszi, hogy a mi őzbakjaink is olyanok, mint az ő Waingunga-parti hízott tinói!

— Csitt! — szólt farkas anyó. — Nem tinó, nem őzbak az, amit ma éjjel hajszol. Embert kerget.

A nyöszörgés zummogó dorombolássá változott, amely mintha egyszerre hallatszott volna minden irányból. Az a zsvaj volt ez, amely a szabadban alvó favágókat és cigányokat úgy megzavarja, hogy nem egyszer belefutnak egyenesen a tigris torkába.

— Embert! — szólt farkas apó, — fehér fogait vicso-rítva. Fúj! Hát nincs elég kukac és béka a mocsarakban, hogy emberre fáj a foga s még hozzá a mi területünkön?!

A dsungel törvénye, amely ok nélkül semmit sem rendel, megtiltja minden állatnak az emberevést. Csak annak szabad embert ölni, aki kölykeit akarja rá megtanítani, s annak is más falka vagy törzs vadászterületére kell mennie. Az igazi oka ennek a törvénynek az, hogy valahányszor embert ölnek, előbb-utóbb megjelennek a fehér emberek, elefántokon, fegyverekkel, száz meg száz dobpergető, rakétás, fáklyás barna legénnyel. S ilyenkor kijut a bajból a dsungelben mindenki-nek. Az állatok azonban maguk között azt hozzák fel okul, hogy az ember a leggyöngébb, védelemre legképtelenebb élő-lény s önérzetes vadász nem nyúl hozzá. Azt is mondják — s ebben igazuk is van — hogy aki embert eszik, megkoszosodik s fogait elhullajtja.

A zummogás erősödött s az ugró tigris torkaszakadtából hangzó «áárrh!» bődülésében végződött.

Rögtön utána ordítás hallatszott, mintha nem is tigris-től eredt volna, pedig Sir Khán ordítása volt.

— Elhibázta az ugrást, — szólt farkas anyó. — Mi lehet az?

Farkas apó kiszaladt pár lépésre a barlang elé, s hallotta, hogy Sir Khán dühösen morog, ide-oda hánykolódva a bokrok között.

— Azt hittem, több esze van az ostobának. Beleugrott egy favágó mezei tűzébe s összeégette a talpát, — szólt apó gúnyosan. — Vele van Tabaki is.

— Valami fölfelé jön a dombon, — szólt farkas anyó, fülét hegyezve. — Vigyázz!

A bokrok meg-megzörrentek a sűrűben, s farkas apó ugrásra készen lekuporodott. Ami azután történt, annál csodálatosabb dolgot sohasem láttam életemben: a farkas ugrás közben elakadt. Ugrott, anélkül, hogy látta volna, mire ugrik, s aztán meg akarta állítani saját magát. A vége az lett az erőlködésnek, hogy felpattant egyenesen a magasba négy-öt lábnyira, s azután visszaesett csaknem ugyanarra a pontra, ahonnan elugrott.

— Ember! — lihegte. — Kis gyerkóc. Nézd csak!

Szemben vele, alacsony ágacskába fogódzva, meztelen, barna kis poronty állt, aki épenhogy tipegett már. Soha gyöngédebb, édesebb kis apróság nem került még éjnek idején farkasok barlangjába. Ránézett farkas apóra és nevetett.

— Kis ember ez a csöppség? — kérdezte farkas anyó. — Sohase láttam még ilyet. Hozd csak ide.

Farkasok, akik saját kicsinyeiket ide-oda szokták hordani, ha szükség van rá, foguk közé tudnak venni egy tojást is a nélkül, hogy összetörjék, s bár farkas apó szája összecukódott a gyerek hátán, bőrét sem karcolta meg, amint letette kicsinyei közé.

— Milyen kicsike! Milyen csupasz, és — milyen szemtelen! — szólt farkas anyó gyöngéden. A kis csöppség félretolta útjából a kis farkasokat, hogy jó szorosan odasimulhasson farkas anyó meleg bundájához.

— Lám, lám! — szólt farkas anyó. — Együtt lakmározik a többiekkel. Csakugyan igazi kis ember. Ugyan volt-e már valaha farkas, aki azzal dicsekedhetett volna, hogy kis ember volt a gyermekei között?

— Többször hallottam ilyesmiről, — felelt farkas apó, — de a mi falkánkban, legalább amióta élek, nem esett meg. Nincs rajta egy szál szőr sem, s megölhetném lábam egy ütésével. De nézd csak, fölnezz ránk s egy csöppet sem fél.

Egyszerre csak elsötétült a barlang, s elzárva a holdfény útját, Sír Khán szögletes nagy feje és széles válla nyomult be a barlang bejáratán. Tabaki rikácsolva kiáltott mögötte:

— Uram, uram, ide ment be!

— Sír Khán nagyon megtisztel bennünket, — szólt farkas apó, de szemében vad harag csillant meg. — Mit kíván Sír Khán?

— Zsákmányomat! Egy kis gyerek ment erre, — szóló Sir Khán. — Szülei elszaladtak. Add ki nekem.

Sir Khán, amint farkas apó megmondta, csakugyan beleugrott egy favágó mezei tűzébe, s lábát úgy összeégette, hogy dühöngött kínjában. De farkas apó tudta, hogy a barlang szája nagyon szűk s a tigris nem férhet be rajta. A szűk bejáratban szorongó vállával és két első lábával olyan volt Sir Khán már most is, mint aki szűk hordóba szorulva verekedésre készül.

— A farkasok népe szabad nép, — szóló farkas apó. — Nem parancsol nekik akármilyen csikos barom-mészárló, csak a farka vezetője. A kis ember a mienk — megöljük vagy sem, amint kedvünk tartja.

— Kedvetek tartja vagy nem tartja! Micsoda ostoba beszéd ez? Arra az ökörrre mondom, amelyet ép most öltem meg, nem azért jöttem, hogy itt álljak, orromat kutyának való barlangotokba dugva jogos tulajdonoméért! Én vagyok itt, én : Sir Khán az, aki veled beszél!

A tigris ordítása mennydörgéssel töltötte meg az egész barlangot. Farkas anyó lerázva magáról kölykeit, előre ugrott és szeme, mint két zöldszínű hold-sarló, rámeredt a sötétben Sir Khán izzó szemeire.

— Itt meg én vagyok, Raksha (a démon), aki felel. A kis ember az enyém, Lungri, — s ami az enyém, azt nem engedem! Nem fogod megölni. Élve marad, s együtt fog szaladgálni, együtt fog vadászni a falkával, és végül — jegyezd meg magadnak, te csupasz porontyokra vadászó békafaló, te nyomorult halon-élősködő, — végül *te rád* fog vadászni! Most pedig hordd el magad, vagy arra a szarvasra mondom, amelyet megöltem — mert én nem rágódom kiéheztetett házi barmon — sántábban mész vissza anyádhoz, te megpörkölt fenevad, mint ahogy a világra jöttél! Takarodjál innen!

Farkas apó elképedve hallgatta ezt a beszédet. Ide s tova el is felejtette már azt az időt, mikor feleségét becsületes harcban megszerezte, öt más farkastól, amikor farkas anyó ott szaladgált még a falkában, s nem hizelgésből nevezték a démonnak. Sir Khán kiállhatott volna farkas apóval, de nem szállhatott szembe farkas anyóval is, mert tudta, hogy a talaj, ahol volt, teljesen az anyónak kedvezett, aki utolsó lehelletéig harcolt volna. Így hát morogva visszahúzódott a barlang nyílásából, s mikor a szabadban volt, így kiáltott :

— Minden kutya ugat a saját udvarában! Majd meglátjuk, mit szól a dologhoz a farka. A gyerek az enyém, s végre is az én fogam alá fog kerülni, lomposfarkú tolvajok!

Farkas anyó lihegve kicsinyei mellé vetette magát, farkas apó pedig komolyan így szólt:

— Sir Khánnak nagyon igaza van. A gyereket be kell mutatni a farkának. Csakugyan ragaszkodol hozzá, anyó?

— Ragaszkodom-e? — kiáltott farkas anyó. — Csupaszon jött, éjszaka, egyedül és kiéhezve; de azért nem félt! Nézd csak, egyik kicsinyemet már megint félretolta. S az a sánta hóhér csaknem megölte, s aztán elszökött volna vissza a Waingunga folyóhoz, a falvak népe pedig keresztül-kasul kutatott volna itt minden zeget-zugot, hogy bosszút álljon! Megtartom-e? Persze hogy megtartom. Feküdj csak csendesen, kis békám. Oh kis Mauglim — mert Mauglinak (békának) foglak nevezni — eljön majd az idő, mikor te fogod kergetni Sir Khánt úgy, amint ma ő kergetett téged.

— De mit szól majd hozzá a farka? — kérdezte farkas apó.

A dsungel törvénye világosan kimondja, hogy minden farkas, mikor megházasodik, kiléphet a farkából, amelyhez tartozik; de mihelyt kicsinyei akkorák, hogy meg tudnak állni a lábukon, el kell vinnie őket a farka gyűlésére, amelyet rendszeren havonta szoktak tartani holdtöltekor, hogy a többi farkas megállapítsa fajbéli rokonságukat. Ez után a szemle után szabadon futkoshatnak a kis farkasok, amerre kedvök tartja, s amíg az első szarvast egyedül meg nem ölték, a farka felnőtt farkasainak nem szabad megölni őket. A törvény nem ismer erre semmiféle mentséget, s a gyilkos büntetése halál, ott, ahol érik. Könnyű belátni első pillanatra, hogy ennek így kell lennie.

Farkas apó várt, míg kicsinyei megtanultak kissé szaladni s aztán egy éjszaka elvitte őket Mauglival és farkas anyóval együtt a farka gyűlésére, a tanácskozás sziklájára, kavicsos köves dombtetőre, ahol vagy száz farkas biztos búvóhelyet találhatott. Akela, a nagy, szürke, nőtelen farkas, ki ereje és ravaszsága folytán az egész farka vezére volt, szikláján feküdt elnyújtózva, s alatta negyven-ötven különböző színű és nagyságú farkas ült, kezdve a bronz színű veteránoktól, kik egymaguk elbánnak egy-egy szarvassal, le egész a fiatal háromévesekig, akik ugyanazt *képzelik* magukról. A nőtelen farkas egy év óta volt már a farka vezére. Fiatal korában kétszer

farkasverembe zuhant; egyszer nagyon eldöngették s halott számban hagyták ott a verem mellett. Ismerte tehát az emberek szokásait.

Beszéd nem sok esett a gyűlés szikláján. A kicsinyek egymás hátán bukdácsoltak középtűt a körben ülő szülők között. Közbe-közbe egy-egy öregebb farkas odament csendesen valamelyik kicsihez, megvizsgálta gondosan, s aztán nesztelenül visszaballagott helyére. Néha-néha valamelyik aggódo anya jól előretolta kicsinyét a holdfényre, hogy valamiképp ki ne kerülje az öregek figyelmét. Akela pedig fel-felkiáltott sziklájáról: — Ismeritek a törvényt — ismeritek a törvényt! Nézzétek meg jól a kicsinyeket, farkasok! — S a farkasanyák ilyenkor aggodalommal kiáltották utána: — Jól nézzétek meg őket, jól nézzétek meg, farkasok!

Végre — farkas anyó nyakán felmerekedett minden szál szőr — farkas apó odatolta a középre Mauglit, a békát is. A kis poronty nevetgélve ült a körben s játszadozott a holdfényben csillogó kavicsokkal.

Akela fel sem nézve ismételte egyhangú kiáltását:

— Nézzétek meg jól!

Egyszerre tompa bődülés hallatszott a sziklák mögül. Sir Khán hangja volt, aki így kiáltott:

— A kis ember az enyém! Adjátok ki nekem! Mi dolga van a farkasok szabad népének egy gyerekkel?

Akela fülét sem mozdította; ennyit mondott csak:

— Nézzétek meg jól, farkasok! Mi köze a szabad farkasoknak hozzájuk nem tartozó idegenek parancsaihoz? Nézzétek meg jól!

A szikla alatt mély morgás támadt, s egy fiatal négyesztendős farkas Akela elé állva ismételte Sir Khán kérdését:

— Mi dolga van a farkasok szabad népének egy gyerekkel?

A dsungel törvénye azt rendeli, hogy ha vita támad, vajjon egy kis farkast felvegyenek-e a falkába, legalább két falkatagnak fel kell szólalni a kis farkas érdekében, de az apának és az anyának nincsen szava.

— Ki fogja pártját? — kérdezte Akela. — Ki fogja pártját a szabad farkasok közül?

Nem válaszolt senki, és farkas anyó készült már a végső küzdelemre, mert tudta, hogy utolsó lehelletéig küzdeni fog, ha harcra kerül a dolog.

Egyszerre csak az egyetlen idegen lény, akinek a falka

gyűlésén szavazata van, — Balú, az álmos, barna medve, aki a kis farkasokat a dsungel törvényére tanítja, a vén Balú, aki járhat-kelhet kedve szerint, mert csak diót, gyökereket és mézet eszik, — hátulsó két lábára emelkedett s így dörögött:

— A kis embernek — a kis embernek? — így kezdte. — Én fogom a pártját. Egy kis ember ártatlan teremtés. Beszélni ugyan nem igen tudok, de az igazat kimondom. Hadd futkosson a falkával. Vegyétek fel a többiek közé. Majd én magam oktatom őt.

— Szükségünk van még egy szószólóra, — szól Akela. — Balú beszélt már, s ő kicsinyeink tanítója. Ki szól még érdekében Balún kívül?

Fekete árnyék vetődött a körbe; Bagira volt, a fekete párduc, ki feketébb volt mindeneknél, csak itt-ott volt benne egy-egy világos sáv, ragyogó, mint a selyem, melyre, mint különös jelre, minden párduc büszke szokott lenni. Ismerte Bagirát mindenki, és nem igen volt senkinek sem kedve belekötni, mert ravasz volt, mint Tabaki, rettenthetetlen, mint a vad bölény és dühében vak, mint a sebzett elefánt. De szava édes volt, mint a fákról csepegő vad méz, s bőre lágyabb, mint a pehely.

— Óh, Akela, s ti farkasok szabad népe, mindannyian, — kezdte duruzsolva, — szavazatom nincs gyűlésekben; de a dsungel törvénye kimondja, hogy ha kétség támad, nem kell-e megölni valamelyik új kis farkast, a kis poronty életét meg lehet vásárolni. És a törvény nem mondja meg, ki fizetheti vagy ki nem fizetheti a vételárat. Igazam van?

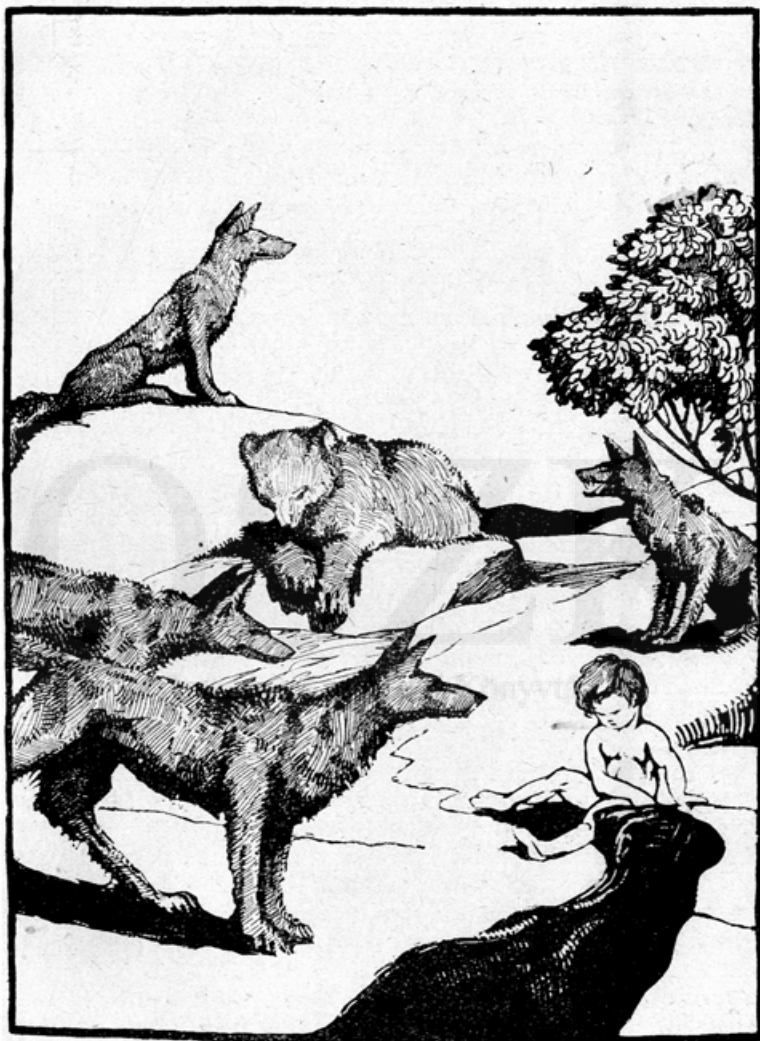
— Úgy van! Úgy van! — kiáltottak a fiatal farkasok, akik mindig éhesek. — Halljuk Bagirát. A porontyot meg lehet vásárolni. Ez a törvény.

— Tudván, hogy nincs jogom itt szólni, engedelmeitekért esedezem.

— Beszélj csak! — kiáltott egyszerre hús hang.

— Megölni egy csupasz gyereket, gyalázat. Aztán meg, talán többet is fog érni, ha megnövekszik. Balú szól már érdekében. Én meg megtoldom Balú szavát egy ökörrrel, még pedig egy jó kövérrel, amelyet imént öltem meg nem is fél-mérföldnyire innen, ha a törvény értelmében befogadjátok a kis embert. Jó lesz így?

Vagy hús hang zsivaja zúgott fel egyszerre össze-vissza:

— Miért ne? Úgy is elpusztul a téli esőzésben. Vagy megsül a napon. Mit árthat egy csupasz béka? Hadd szaladgáljon a falkával. Hol az ökör, Bagira? Fogadjuk be! Fogadjuk be!

S közbe hallatszott Akela csaholó mély kiáltása :

— Nézzétek meg jól, nézzétek meg jól, farkasok!

Maugli még egyre elmélyedve játszadozott a kavicsokkal, és észre sem vette, mikor a farkasok egyenkint odamentek hozzá és vizsgálgatták. Végre mindnyájan leszaladtak a domb-ról az ökörért, s nem maradt ott csak Akela, Bagira, Balú és Maugli farkasai. Sir Khán pedig felverte az éjszakát bömbölésével, mert szörnyen dühösítette, hogy Mauglit nem adták ki neki.

— Bömbölj csak, — dörmögött Bagira bajusza alól, — mert eljön az az idő, mikor ez a csupasz kis jószág más nótára tanít, ahogy ismerem az embereket.

— Jó, hogy így történt, — szólt Akela. — Az emberek és kicsinyeik nagyon okosak. Ha rá kerül a sor, segítségünkre lehet.

— Úgy ám, a szükség idején, mert senkisé nem vezetheti örökké a farkát, — szólt Bagira.

Akela nem szólt rá semmit. Arra az időre gondolt, amely elkövetkezik a farka minden vezetőjére, mikor ereje fogyva fogy, egyre gyöngébb és gyöngébb lesz, míg végre a farkasok megölik s új vezetőt választanak, akit a maga idején megint csak elér végzete.

— Vidd innen, — szólt farkas apónak, — s neveld úgy, amint a szabad nép fiához illik.

Így vették fel Mauglit a seoneei farkasok farkájába Balú jó szaváért és egy ökörért.

*

Most pedig be kell érnetek azzal, hogy tíz-tizenegy esztendő t keresztl ugrunk, és sejtetjük csak azt a csodás életet, amelyet Maugli a farkasok között folytatott, mert ha ezt is leírnám, ugyanannyi könyvet megtölthetnék. Felőtt a kis farkasokkal, bár természetesen Maugli jóformán még gyermekké se cseperedett, mikorra azok már nagy farkasok lettek. Farkas apó taníttatta, mi a tennivalója, megmagyarázott neki a dsungel-ben mindent, úgylgy végre, ha zörrent a fű, ha rezdült a meleg éjjeli levegő, feje fölött megszólalt a bagoly, hallatszott a fán a szunnyadó denevér karmainak kaparása, vagy a tóban fickándo-zó kis halacs-kák ugrándo-zása, megértett mindent úgy, mint a szorgalmas ember a hivatalos tenni-valókat. Ha nem tanult, kiült a napra lustálkodni és szundikált; azután evett és újra elaludt. Ha piszkos lett, vagy

nagy volt a meleg, úszkált az erdei tavakban, és ha megkívánta a mézet (Balú ugyanis megmagyarázta neki, hogy a méz és a dió van olyan jó, mint a nyers hús), felmászott a fákra, s a mászásra Bagira tanította meg.

Bagira ugyanis elnyújtózott a lombok között, s lekiáltott rá: — Gyere fel, kis öcsém. — Eleinte úgy mászott Maugli, mint a lajhár, de később oly merészen ugrált az ágak között, mint a szürke majom. Eljárt a tanács sziklájára is, mikor a falkának gyűlése volt, s ott arra a fölfedezésre jutott, hogy ha mereven ránézett valamelyik farkasra, a farkas önkénytelenül lesütötte szemét, s ez időtől kezdve pusztá mulatságból rájuk szokta meresztgetni a szemét. Máskor meg kicsipkedte barátjai lábából a hosszú töviseket, mert a farkasok rettenetesen megszenvednek tövistől, csalántól. Le-lejárt éjszaka a domboldalon a megművelt földekre, s kíváncsian nézegetett a kunyhókban levő falubeliekre, de bizalmatlan volt az emberek iránt, mert Bagira mutatott neki egyszer egy csapóajtóval ellátott szögletes ládát, mely oly ravaszul el volt rejtve az erdőben, hogy Maugli csaknem belesétált, s megmagyarázta neki, hogy ez csapda. Legjobban szeretett elmenni Bagirával az erdő sötét, meleg közepébe, ahol végigaludta az egész unalmas napot, s éjszaka elnézte, hogy végzi Bagira vadászatát. Bagira, ha éhes volt, megölt mindent, ami útjába került, s így tett Maugli is — egyetlen kivétellel. Mihelyt elég idős lett, hogy megértse, Bagira megmondta neki, hogy barmokhoz sohasé nyuljon, mert egy ökor élete árán vásárolta meg őt.

— Tied az egész dsungel, — szolt Bagira, — megölhetsz mindent, amit meg tudsz ölni, de azért az ökorért, amelybe életed került, nem szabad megölnöd vagy megenned soha semmiféle barmot, sem vénet, sem fiatalt. Így rendeli ezt a dsungel törvénye. — És Maugli hűségesen engedelmeskedett.

És így nőtt és erősödött, amint csak nőhet és erősödhetik olyan gyermek, aki nem is sejtí, hogy folyton tanul, s akinek nincs gondja másra, mint az ennivalóra.

Farkas apó mondta neki egyszer- kétszer, hogy Sir Khánban nem szabad bizni s hogy valamikor meg kell ölnie Sir Khánt; de bár egy kis farkasnak folyton ezen a tanácson járt volna az esze, Maugli elfelejtette, mert mindhiába, kis gyerek volt — bár farkasnak mondta volna magát bizonyosan, ha tud beszélni az emberek nyelvén.

Sir Khán mindig kerülgette őt a dsungelben, mert a

mint Akela öregedett s egyre gyöngébb lett, a sánta tigris szoros barátságot kötött a falka fiatalabb farkasaival, akik nyomában jártak a hulladékokért. Akela sehogysem engedte volna meg ezt, ha lett volna bátorsága latbavetni egész tekintélyét saját falkájában. Sir Khán pedig hízelt nekik és csodálkozva kérdezgette, hogy nyugodhatnak bele ilyen derék fiatal vadászok egy haldokló vén farkas és egy apró emberi poronty vezetésébe. — Azt beszélük, — mondogatta Sir Khán, — hogy a gyűlésen nem mertek a szeme közé nézni. — S ilyenkor morogtak és ágaskodtak a fiatal farkasok.

Bagira, aki mindent látott és mindent hallott, tudott valamit erről is, és nem egyszer hangoztatta Maugli előtt, hogy Sir Khán megöli majd egy szép napon. De Maugli csak nevetett és így válaszolt:

— Mellettem van a falka és mellettem vagy te; aztán meg bármily lusta, ütne értem egyet-ketőt Balú is. Mért félnék hát?

Egyszer — rekkenő meleg nap volt — új gondolata támadt Bagirának. Úgy történt az egész, hogy hallott valamit. Talán Sahi, a sündisznó, mesélt valamit neki. A dsungel sűrűjében voltak. Maugli Bagira szép fekete bundájára fektette fejét, s ez egyszerre csak így szólt Mauglihoz:

— Kis öcsém, hányszor mondtam neked, hogy Sir Khán ellenséged?

— Többször, mint a hány dió van azon a pálmafán, — szólt Maugli, aki természetesen nem tudott számolni. — De mért kérdezed? Álmos vagyok, Bagira, aztán meg Sir Khánnak nincs is egyebe, mint csapkodó nagy farka, meg kérkedő szája. Épen olyan, mint Mor, a fecsegő páva.

— De most nem alvás ideje van. Balú tudja; tudom én is: tudja az egész falka; sőt még az ostoba özek is tudják. Tabaki neked is elmondta.

— Ohó! — szólt Maugli. — Tabaki minap gorombászkodott velem; csupasz ember-porontynak csúfolt, s azt mondta, arra se vagyok való, hogy gyökereket kaparjak ki a földből. Én erre megkaptam Tabakit a farkánál fogva s odacsaptam kétszer egy pálmafához, hogy illedelemre tanítsam.

— Nagy ostobaság volt, mert Tabaki, bár mindig rosszban fő a feje, olyasmit mondott volna neked, ami nagyon közléről érdekel. Nyisd ki jól a szemedet, kis öcsém! Sir Khán nem mer megölni a dsungelben; de jusson eszedbe,

hogy Akela nagyon öreg már, s hogy nemsokára elkövetkezik az az idő, amikor nem fogja tudni megölni őzbakját s akkor a farka vezére sem lehet tovább. A legtöbb farkas azok közül, akik ott voltak, mikor legelőször elvittek a gyűlésbe, nagyon megöregedett, a fiatal farkasok pedig azt hiszik, amire Sir Khán tanította őket, hogy ilyen ember-porontynak nincs helye a falkában. S aztán innen-onnan ember is vagy már.

— És aki ember, annak talán nem szabad együtt szaladgálni testvéreivel? — szólt Maugli. — Itt születtem a dsungelben. Engedelmeskedtem mindenben a dsungel törvényének, s nincsen a falkában egy farkas sem, akinek a talpából ki nem húztam volna vagy egy tövist. Testvéreim ők nekem mindenbizonynal.

Bagira egész hosszában elnyújtózott s lehunyta félig a szemét. — Kis öcsém, — szólt, — tapogasd meg csak itt a torkomat.

Maugli kinyújtotta erős barna kezét s Bagira lágy álla alatt, ahol a hatalmas, duzzadozó izmokat fényes szőr takarta, kis csupasz helyet érzett.

— Nincs a dsungelben senkisé, aki tudja, hogy Bagira ezt a jelet — nyakörvnek a jelét — viseli; pedig én, kis öcsém, az emberek között születtem, és anyám az emberek között halt meg — az oodeypore-i királyi palota ketreceiben. Ezért váltottalak én meg téged a gyűlésen, mikor még csupasz kis poronty voltál. Úgy ám, én is az emberek között születtem. Nem láttam a dsungelt sohasem. Rács mögött etettek vastájból, míg egy éjszaka azt nem éreztem, hogy Bagira vagyok, a párdúc, s nem játékszere az embereknek. És ekkor összezúztam talpam egy ütésével az ostoba zárat s ott hagytam őket. És mivel ismerni tanultam az emberek útjait, félelmesebb lettem a dsungelben még Sir Khánnál is. Igaz-e?

— Igaz, — szólt Maugli; — fél Bagirától a dsungelben mindenki — mindenki, csak Maugli nem.

— Oh, te kis ember vagy, — szólt gyöngéden a fekete párdúc. — És amint visszatértem ide a dsungelbe én, úgy kell végre visszatérned te neked is az emberekhez, azokhoz, akik testvéreid, ha azt nem akarod, hogy a gyűlésben megöljenek.

— De hát miért akarna engem valaki megölni? Miért? — kérdezte Maugli.

— Nézz rám, — szólt Bagira, — és Maugli merően a

szeme közé nézett. Fél perc sem telt bele, a hatalmas párdúc félrefordította a fejét.

— Ezért, látod, ezért, — szólt végig csapkodva talpával a lombokon. — Még én magam sem tudok a szemed közé nézni, pedig én az emberek között születtem és szeretlek, kis öcsém. A többiek gyűlölnek, mert nem tudják kiállni tekintetedet; mert okos vagy; mert kihúztad lábukból a töviseket — mert ember vagy.

— Minderről nem tudtam eddig, — szólt Maugli elkomorodva, és vastag fekete szemöldökét összehúzta.

— Hogy szól a dsungel törvénye? Először üss és aztán beszélj. Nembánomságotból tudják, hogy te ember vagy. De légy okos. Mindig az jár az eszemben, hogy ha Akela legközelebb elvétí zsákmányát, — pedig mindennap nehezebben bánik már el a szarvasával, — a falka ellene és te ellened fordul. Gyűlést fognak tartani a sziklán, és akkor — akkor — megvan! — szólt Bagira felugorva. — Eredj le sebesen a völgybe, az emberek kunyhóihoz, s végy magadnak a piros virágból, amit ott növesztenek, hogy mikor itt lesz az ideje, legyen egy erősebb barátod, mint én vagy Balú vagy a falkából azok, akik szeretnek. Szerezd meg a piros virágot.

A piros virág a tüzet jelentette, mert a dsungelben senki sem nevezi a tüzet saját nevén. Minden állat halálosan fél tőle, és száz meg száz módot talál ki arra, hogy körülírja.

— A piros virágot? — kérdezte Maugli. — Az ott nő a kunyhók mellett szürkületkor. Majd szerzek belőle.

— Meglátszik, hogy emberi poronty vagy, — szólt Bagira kevélyen. — Ne felejtse el, hogy a piros virág kis fazekakban nő. Tégy szert rá gyorsan, s aztán tedd el a szükség idejére.

— Jól van! — szólt Maugli. — Megyek. De bizonyos vagy benne, kedves Bagirám, — szólt átölelve a párdúc fénylő nyakát, s belenzve mélyen nagy szemébe, — bizonyos vagy benne, hogy mind ez Sír Khánnak a műve?

— Esküszöm a lakatra, melyet szétzúztam, hogy megszabaduljak, bizonyos vagyok benne, kis öcsém.

— Én pedig esküszöm az ökörré, amely megváltotta életemet, esküszöm, hogy megfizetek érte Sír Khánnak, talán kissé jobban is, mint megérdemli, — szólt Maugli, s ezzel elszaladt.

— Ember, valóságos ember, — dörmögött Bagira s újra

elnyújtózott. — Oh, Sir Khán, sohasem volt még vadászat szerencsétlenebb, mint az, mikor most tíz éve ezt a kis békát kergetted!

Maugli futott, futott az erdőben pihenés nélkül, s vére forrt ereiben. Amint az esti köd fölfelé szállt, a barlang elé érkezett. Nagyot fújt és lenézett a völgybe. Farkas testvérei kint jártak, de farkas apó otthon hevert a barlang sötétjében, s Maugli lihegéséről mindjárt észrevette, hogy valami bántja kis békáját.

— Mi bajod, fiam? — kérdezte tőle.

— Valami ostoba mende-monda Sir Khánról, — válaszolt Maugli. — Ma éjjel a felszántott földeken fogok vadászni, — s ezzel nekivágott a bokroknak le a völgy ölében folydogáló vízhez. Egyszerre megállt, mert hallotta a vadászó falka ordítását, az üldözött Sambur¹ bőgését, s a horkanást, mikor a megszorult szarvas üldözőinek fordult. Majd felhangzott a fiatal farkasok kárörvendő, gúnyos üvöltése :

— Akela! Akela! Lássuk, mit tud Akela. Helyet a falka vezérének! Rajta, Akela!

Akela bizonyára ugrott s célját elhibázta, mert Maugli hallotta fogainak csattanását s Akela ordítását, amint Sambur fellökte előlábaival.

Maugli nem várt tovább, újra futásnak eredt. S amint a szántóföldek közé szaladt, a hol a falubeliek éltek, az ordítás egyre gyöngébben hangzott háta mögött.

— Bagira igazat mondott, — szólt lihegve, a mint befürödött egyik kunyhó ablaka előtt egy takarmánycsomóba. — Holnap ránk kerül a sor, nemcsak Akelára, hanem énrám is.

Majd odaszorította arcát az ablakhoz s nézte a tüzet a tűzhelyen. Látta, hogy a gazda felesége oda-odament s fekete csomókkal táplálta, míg éjszaka volt. S amint reggel lett, s a köd megfehéřült és lehűlt, látta, hogy a gazda gyereke felkap egy fonott, belül földdel kítapasztott fazekat, megtölti izzó zsarátnokcsomókkal, befödi takarójával s azután kimegy az istállóba őrizni teheneit.

— Ennyi az egész? — szólt Maugli. — Ha ilyen kölyök megteheti, akkor nincs mit félni tőle. Megkerülte a szögletet, szembe találkozott a gyerekekkel, kikapta a kezéből a fazekat s azután, mialatt a gyerek rémulten ordította, eltűnt a ködben.

¹ Fekete szarvas.

— Nagyon hasonlítanak hozzám, — szólt Maugli, belefújva a fazékba úgy, amint a gazda feleségétől látta. — Éhenhal ez a valami, ha nem táplálom, — s gallyakat és száraz fakérget dobált a vörös paraszakra. Útközben felfelé a dombon találozott Bagirával, akinek bundájában csillogtak a harmatcseppek, mint a gyöngyszemek.

— Akela elhibázta ugrását, — szólt a párdúc. — Meg akarták ölni mult éjszaka, de rád is fáj a foguk. Kerestek mindenütt a dombon.

— A szántóföldeken jártam. Készen állok. Nézd csak! — szólt Maugli, s odatartotta Bagira elé a tüzes fazekat.

— Helyes! Csakhogy én azt láttam, hogy az emberek száraz ágat dugtak bele ebbe a vörös csomóba, mire csakhamar kinyílt az ág végén a piros virág. Nem félsz tőle?

— Nem. Mért félnék? Emlékezem is már, ha ugyan nem álom, hogy mielőtt farkas lett belőlem, a piros virág mellett feküdtem, s jó meleg volt és kellemes.

Maugli egész nap a barlangban ült s a tüzes fazekát őrizte. Száraz ágakat dugdosott bele s próbálgatta, melyik lesz legjobb. Végre talált egy kedvére való ágat, s este, mikor Tabaki odajött a barlang elé s rászólt nyersen, hogy várják a tanács sziklájára, nevetni kezdett, míg Tabaki el nem szaladt. Azután elment a gyűlésbe Maugli is, folyton nevetgélve.

Akela, a magányos farkas, sziklája mellett feküdt jeléül annak, hogy a falka vezéri tisztsége megüresedett. Sir Khán fel s alá járkált, nyomában a rajta élősködő farkasokkal, akik nyíltan hizelegtek neki. Bagira Maugli közelében feküdt, aki térde közé szorította a tüzes fazekat. Mikor valamennyien együtt voltak, Sir Khán beszélni kezdett, amit nem mert volna megtenni soha, mikor Akela még teljes erejében volt.

— Nincs joga beszélni, — súgta oda Mauglinak Bagira, — mondd meg neki. Hitvány kutya. Hadd ijedjen meg.

Maugli talpra ugrott. — Szabad farkasok, — kiáltott, — talán Sir Khán vezeti a falkát? Mi köze van egy tigrisnek a falka vezérségéhez?

— Mivel látom, hogy a vezéri tisztség még nincs betöltve s mivel megkértek, hogy beszéljek, — kezdte Sir Khán.

— Ki kért meg? — vágott szavába Maugli. — Hitvány sakálok vagyunk-e mindannyian, hogy ennek a barommészárlónak hizelkedünk? A falka vezéri tisztje nem tartozik másra, csak a falkára.

Nagy zsvivaj támadt Maugli szavaira. Össze-vissza kiabáltak:

— Hallgass, emberi poronty! — Halljuk! — halljuk!
Megtartotta mindig a törvényt!

Végre közbeharsogtak a falka öregebb tagjai:

— Halljuk a halott farkast!

Halott farkasnak a falka vezérét hívják attól a perctől fogva, mikor elhibázza ugrását, addig, amíg él; csakhogy ez nem sokáig tart.

Akela fáradtan emelte föl szürke fejét:

— Szabad farkasok s ti többiek is, Sir Khán sakáljai, tizenkét esztendeig vezettelek benneteket ide-oda vadászatra, s ez alatt az idő alatt senkisémet bémult meg, senkisémet esett törbe közületek. Most elhibáztam ugrásomat. Ti tudjátok legjobban, hogy történt a dolog. Ráhajtottatok egy erős, ép szarvasra, hogy nyilvánvalóvá legyen gyöngeségem. Úgyesen volt kieszelve. Most jogotok van rá, hogy itt a tanács szikláján megöljete. Azt kérdem hát, ki áll ki, hogy végezzen a magányos farkassal? Mert az meg a dsungel törvénye szerint az én jogom, hogy csak egyenként jöhettek.

Hosszú szünet állt be, mert egyik farkasnak sem volt kedve rá, hogy egyedül harcoljon Akelával életre-halálra.

Majd bömbölni kezdett Sir Khán: — Eh! Mi dolgunk evvel a fogatlan vén bolonddal? Ki van mondva, hogy meg kell hálnia! Az emberi poronty az, aki nagyon is sokáig élt már. Szabad farkasok, az én zsákmányom volt kezdettől fogva. Adjátok hát ki nekem. Beleuntam már ennek az emberi farkasnak az ostobáskodásába. Tíz éve garázdálkodik már a dsungelben. Adjátok hát ki nekem, mert különben itt fogok vadászni mindig s egyetlen darab csontot sem adok nektek zsákmányomból. Hiszen ember, emberek porontya, és szívem legmélyéből gyűlölöm!

Erre ordítani kezdett a falkának több, mint a fele:

— Ember, ember. Mi dolga van köztünk egy embernek? Takarodjék oda, ahova való.

— Hogy ellenünk hajszolja a falvak lakóit? — kiáltott Sir Khán. — Nem így! Adjátok ki őt nekem. Hiszen ember, és nincs köztünk senki, aki a szeme közé tudna nézni.

Akela felemelte újra a fejét és így szólt:

— Együtt evett velünk. Együtt aludt velünk. Felhajtotta

számunkra a vadat. Soha meg nem szegte egyetlen betűjét a dsungel törvényének.

— Én pedig egy ökröt fizettem érte, mikor befogadtátok magatok közé. Egy ökör ugyan nem sokat ér, de Bagira becsülete olyasvalami, amiért, ha megengeditek, talán küzdeni fog, — szól Bagira oly szeretetreméltóan, amint csak tellett tőle.

— Egy ökör, amelyet tíz év előtt adtál! — morgott a falka. — Mit törődünk tíz esztendő csontokkal?

— Vagy inkább mit törödtök azzal, amit ígértetek? — szól Bagira, megvillantva fehér fogait. — Csakugyan megérdemlitek, hogy szabad farkasoknak neveznek!

— Semmiféle emberi poronty nem futkoshat a dsungel népével, — üvöltött Sir Khán. — Adjátok ki nekem!

— Testvérünk mindenképen, ha nem is vérünkéből való, — folytatta Akela, — s ti meg akarjátok itt ölni? Csakugyan nagyon sokáig éltem. Nehányatokból barom-evő lett, másokról meg azt hallottam, hogy sötét éjszakákon Sir Khán vezetésével kószálnak s ellopkodják a falubeliek küszöbéről a gyerekeket. Tudom tehát, hogy gyávák vagytok, s hogy most gyávákhoz beszélek. Bizonyos, hogy meg kell halnom, s hogy életemnek nincs értéke, mert különben felajánlanám az emberi poronty helyébe. De a falka becsületéért, amelyről, mióta nincs vezetőtok, megfélemlítettetek, — ígérem, hogy ha a porontyot újtára bocsátjátok vissza falujába, egy fogammal sem fogok védekezni, mikor itt lesz az ideje annak, hogy meghaljak. Meghalok majd küzdelem nélkül. Így legalább is hárman megmaradtok a falkának. Többet nem tehetek; de ha akarjátok, megóvlak attól a gyalázattól, hogy egy testvéreteket megöljétek, aki ellen nincs semmiféle kifogás, akinek pártját fogták, s akit megváltottak, mikor a dsungel törvénye szerint falkánkba fogadtuk.

— De mikor ember — ember! — morgott a falka; s a farkasok csaknem valamennyien Sir Khán közé kezdtek csoportosulni, a ki jobbra-balra csapkodott a farkával.

— Most már rajtad a sor, — szól Bagira Mauglinak. — Mi már csak harcolhatunk.

Maugli felegyenesedett — kezében a tüzes fazékkal. Azután kinyújtotta karjait s arcába ásított a gyülekezetnek. De valósággal majd megőrült dühében és fájdalomban, mert a farkasok farkasok módjára sohasem mondták meg neki, mennyire gyűlölük.

— Elhallgassatok! — kiáltott. — Semmi szükség erre a csaholásra. Szívesen maradtam volna farkas veletek életem végeig; de ma éjszaka annyiszor mondtátok, hogy ember vagyok, hogy érzem már magam is szavaitok igazságát. Nem is foglak hát ezentúl testvéreimnek nevezni benneteket, hanem kutyáknak, ahogy emberhez illő. Mit fogtok vagy mit nem fogtok tenni, azt nem ti határozzátok el. Az az én dolgom lesz; hogy minél világosabban lássuk a dolgot, íme hoztam nektek én, aki ember vagyok, egy kis piros virágot, amitől félték, ti kutyák.

Földhöz csapta a tüzes fazekat, s a szétguruló vörös széndarabok belekaptak egy csomó száraz mohába, amely lángra lobbant, mire az egész tanács rémülten hátrált a magasba szökkenő lángnyelvek előtt.

Maugli pedig beledugta száraz ágát a tűzbe s mikor a galyak ropogva égtek, megforgatta az ágat feje fölött a kuporgó farkasok közt.

— Mesterük vagy, — szólta Bagira elfojtott hangon. — Mentsd meg Akelát a haláltól. Mindig barátod volt.

Akela, a mogorva vén farkas, aki soha életében nem kért kegyelmet, esdeklő pillantást vetett Mauglira, aki ott állt csupaszon, mialatt hosszú fekete haja vállát verdeste a lobogó ág fényében a táncoló árnyékok között.

— Jól van! — szólta Maugli lassan körültekintve. — Látom, hogy kutyák vagytok. Elhagylak benneteket s népemhez megyek, — ha ugyan van népem. A dsungel bezárul mögöttem, s el kell felednem beszédeteket és társaságotokat. De irgalmasabb leszek nálatok. Mivel testvéretek voltam mindenben, ha nem is vagyok véretekből való, ígérem, hogy amikor ember leszek emberek között, nem árulak el benneteket az embereknek úgy, amint ti élárultatok engemet.

Szétrúgta lábával a tüzet, úgy, hogy a szikrák sisteregve szálltak a magasba.

— Ne legyen harc köztem és közöttetek. De mielőtt távozom, le kell számolnom valakivel.

Odalépdelt, ahol Sir Khan ült, rámeredve bambán a lángokra, s megragadta az állán lógó szőröcsomót. Bagira követte Mauglit, mindenre készen.

— Állj fel, kutya! — kiáltott Maugli. — Állj fel, mikor ember szól hozzád, mert különben meggyujtom a bundádat!

Sir Khán füle odalapult a fejéhez. Behunyta a szemét, mert a tüzes faág nagyon közel ért hozzá.

— Ez a baromlóló mondogatta, hogy megöl a gyűlésben, mert nem ölhetett meg akkor, amikor kis poronty voltam. Nos hát ekkép verjük meg a kutyákat, mikor emberek vagyunk. Moccanj csak, Lungri, de akkor torkodba dugom ezt a piros virágot!

Ráütött Sir Khán fejére a faággal, s a tigris nyöszörgött és panaszosan üvöltött halálfélelmében.

— Fúj! Megpörkölt dsungel-macska — most elmehetsz! De ne feledd, hogy ha legközelebb visszatérek a tanács-sziklára, úgy jövök, ahogy emberhez illik, és Sir Khán bundája a fejemen lesz. Ti többiek pedig tudjátok meg, hogy Akela szabadon mehet s élhet, ahogy kedve tartja. Nem fogjátok megölni, mert én nem akarom. Most pedig, remélem, nem ültök itt tovább, kilógatva nyelveteket, mintha volnátok valakik. Kutyák vagytok, akiket elkergetek — ekkép! Takarodjatok!

A tűz örült szikrákat hányt a faág végén. Maugli szétcsapott vele a körben jobbra-balra, a szikrák megpörkölték a farkasok bundáját, akik üvöltve szaladtak szanaszéjjel. Végre nem maradt ott más csak Akela, Bagira, s vagy tíz farkas, akik mindig Maugli pártját fogták.

És ekkor fájni kezdett valami Maugli keblében, ahogy eddig nem fájt még soha életében. Elakadt a lélekezete, zokogni kezdett s arcán könnyek peregtek végig.

— Jaj, mi ez? Jaj, mi ez? — kérdezte. — Nem akarom itt hagyni a dsungelt, és nem tudom, mi bajom van. Meghalok talán, Bagira?

— Nem, kis öcsém. Könnyezel csupán úgy, ahogy az emberek szoktak, — szólta Bagira. — Most tudom, hogy férfi vagy és nem vagy többé gyerek. Mostantól kezdve zárva van előttd a dsungel. Zokogj csak, Maugli. Hiszen csak könnyeid peregnek.

Maugli leült és zokogott, hogy majd megszakadt a szíve. Nem sírt még soha életében.

— Most, — szólta végre, — elmegyek az emberekhez. De először búcsúznom kell az anyámtól. S elment a barlangba, ahol farkas anyó élt az apóval, s kisírta magát bundájára dőlve; a négy kis farkas pedig keservesen üvöltött körülötte.

— Nem fogtok elfelejteni? — kérdezte Maugli.

— Soha, soha, amíg nyomodat követhetjük, — szóltak a fiatal farkasok. — Gyere el a domb lábához, ha már ember leszel, s majd ott beszélgetünk. Mi pedig elmegyünk éjjel a szántóföldekre játszani veled.

— Gyere el nemsokára! — szólt farkas apó. — Óh kis bölcs békám, gyere vissza nemsokára, mert anyád meg én már öregek vagyunk.

— Gyere el nemsokára! — szólt farkas anyó, — csupasz kis magzatom; mert, tudd meg, hogy bár emberek fia vagy, sokkal jobban szerettelek mindig, mint a saját kicsinyeimet.

— Eljövök bizonyosan, — szólt Maugli; — és ha eljövök, azért lesz, hogy Sir Khán bundáját leterítsem a tanácssziklán. Ne feledjétek el! Mondjátok meg a többieknek is a dsungelben, hogy ne feledjenek el soha!

Derengeni kezdett a hajnal, mikor Maugli lefelé ment egyedül a domboldalon, hogy találkozzék azokkal a titokzatos lényekkel, akiket embereknek neveznek.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

MAUGLI BOSSZÚJA.

Mikor Maugli a tanács-sziklán vívott harc után távozott a farkasbarlangból, lement a felszántott mezőkre, ahol a falvak lakói éltek. De megállni még nem akart, mert nagyon közel volt a dsungelhöz s tudta, hogy legalább is egy gonosz ellenséget szerzett magának a gyűlésen. Tovább sietett hát a völgybe vezető göröngyös országút mentén s egyenletes ügetéssel szaladt rajta vagy húsz angol mérföldet, míg végre teljesen ismeretlen vidékre jutott. A völgy tágas síksággá szélesedett, melyet szikladarabok hintettek be s mély vágások barázdáltak. Egyik végén kis falu volt, a másikon belenyúlt a dsungel sűrűje merész karéjban a rétek közé, ahol úgy ért véget, mintha sarlóval vágták volna el. A síkságon mindenfelé marhák és bivalyok legelésztek. A gulyákat őrző kis fiúk, a mint meglátták Mauglit, ordítani kezdtek és futásnak eredtek; a sárga kóbor ebek pedig, rendes lakói minden indiai falunak, csaholásba törtek ki. Maugli tovább haladt, mert éhes volt s amint a falu kapujához ért, egyik oldalán hatalmas tövisbokrot látott, amelyet esténként védelmül a kapu elé szottak húzni.

— Nmf! — szólt nagyot nézve, mert éjente, ha zsákmány után kóborolt, nem egyszer akadt már efféle torlaszra. — Hát még itt is félnek az emberek a dsungel lakóitól?

Leült a kapu mellé s amikor kilépett rajta egy férfi, Maugli felállt, eltátotta a száját s ujjával beléje mutatott, így jelezve, hogy enni szeretne. A férfi rámeredt s aztán futni kezdett visszafelé végig a falu egyetlen utcáján, a pap nevét kiáltozva, aki nagy testes ember volt, fehér ruhát hordott s homlokán piros és sárga jelek voltak. Meg is jelent a pap csakhamar a kapuban s jött vele vagy száz falubeli is, akik elbáméskodva fecsegték, kiabáltak s oda-oda mutattak Mauglira.

— Nincs ezekben az emberfélékben semmi illetudás, —

szólt Maugli magában. — Csak a szürke majmok viselkednek így.

Hosszú haját dacosan hátrarántotta s haragos képet vágott a tömegre.

— Mitől féltetek? — szólt a pap. — Nem látjátok a karján és lábán a sebhelyeket? Csupa farkasmarás. Farkaskölyök, aki megszökött a dsungelből.

Természetes, hogy a kis farkasok játék közben nem egyszer erősebben odakaptak Mauglihoz, mint szándékukban volt, úgyhogy Maugli keze, lába tele volt fehér forradással. De Mauglinak a világon legutoljára jutott volna eszébe azt mondani, hogy ezek harapások, mert nagyon is jól tudta, mi az igazi harapás.

— Arré! arré! — szólt egyszerre két-három asszony. — Szegény gyerek! Hogy összeharapdálták a farkasok! Pedig szép fiú! Olyan a szeme, mint a parázs-tűz. Akármilyen legyek, Messua, ha nem hasonlít fiadhoz, akit elrabolt a tigris.

— Hadd lám, — szólt egy asszony, akinek súlyos rézkarikák csörögtek a csuklóján és a bokáján s tenyerét szeme fölé tartva, figyelmesen megnézte Mauglit. — Óh nem! nem az, — szólt végre. — Sokkal vékonyabb, pedig különben szakasztott mása a fiannak.

A pap okos ember volt. Tudta, hogy Messua a leggazdagabb falubelinek a felesége. Fölnézett hát egy pillanatig az égre s azután ünnepélyesen így szólt:

— Amit elvett a dsungel, a dsungel visszaadta. Vidd házadba a fiút, testvérem, s tiszteld tovább is a papot, aki belát mélyen az emberek életébe.

— Az ökörré, melyért megvásároltak, — szólt Maugli magában, — úgy vagyok ezzel a sok fecsegéssel, mintha újra a falkába akarnának fölvenni. De ha már egyszer ember vagyok, üsse kő, legyek egészen az.

A tömeg szétoszlott, mikor az asszony kunyhójába vezette Mauglit, ahol nem volt egyéb, mint egy vörösre mázolt ágy, egy gabonának való agyagedény, melyre tréfás alakok voltak ráégetve, vagy egy féltucat rézfazék, egy kis fülkében az egyik hindu-isten képmása s a falon egy valóságos tükör, amelyet nyolcz centért árulgatnak a falu szépeinek.

Messua adott Mauglinak tejet és kenyeret, aztán a fejére tette a kezét s mélyen a szeme közé nézett, mert csakugyan azt gondolta, hogy talán mégis a saját fia jött vissza

a dsungelből, ahol a tigris elragadta. Így szólt hát Mauglihoz: — Nathu! oh Nathu! — De Mauglin egy csöppet sem látszott meg, hogy ismeri ezt a nevet.

— Nem emlékszel arra az időre, mikor szép új cipőt kaptál tőlem?

Megtapogatta Maugli lábát; de csaknem oly kemény volt, mint a szarú.

— Nem, — szólt elszomorodva; — ezen a lábon sohasem volt cipő: de nagyon hasonlítasz Nathúmhoz s ezért mostantól kezdve a fiam leszel.

Maugli kényelmetlenül érezte magát, mert soha életében nem volt még fődél alatt; de egy pillantás a szalmatetőre meggyőzte őt arról, hogy akkor tör keresztül rajta, amikor kedve tartja s hogy az ablakban sincsenek keresztfák.

— Mi hasznom van belőle, hogy ember vagyok, — szólt végre magában, — ha nem értem az emberek beszédét? Oly ostoba vagyok most itt s olyan zavarodott, amilyen bármelyik ember volna, ha közénk kerülne a dsungelben. Meg kell tanulnom a nyelvüket.

Nem hiába tanulta meg a farkasok között utánozni a szarvasok hívó szavát s a kis vaddisznók rőfögését. Alig ejtett ki Messua egy szót, Maugli tüstént csaknem tökéletesen utána mondta s még be sem esteledett, megtanulta a kunyhóban egy csomó tárgynak a nevét.

Alvás idején azonban újabb nehézség támadt, mert Maugli sehogysem akart a párducveremhez hasonló kunyhóban aludni s amint bezárták az ajtót, kimászott az ablakon.

— Legyen meg az akarata, — szólt Messua férje. — Gondold meg, hogy mostanáig nem igen alhatott ágyban sohasem. Ha csakugyan azért jött, hogy fiúkat pótolja, nem fog megszökni.

Így aztán Maugli a mező szélén nyújtózott el egy hosszú gypes tisztáson; de mielőtt behunyta volna a szemét, puha szürke orr ért álla alá.

— Puh! — szólt Szürkécske, farkas anyó legidősebb kölyke, — ez aztán silány jutalom azért a húsz mérföldért, amelyet érted befutottam. Egész ember-szagod van már a füsttől és a koromtól. Ébredj, kis öcsém; ujságot hozok.

— Jól vagytok mindnyájan a dsungelben? — kérdezte Maugli, nyakába borulva.

— Mind jól vannak azokon a farkasokon kívül, akiket

megpörkölt a piros virág. De most ide figyelj. Sir Khán más messze vidékre ment vadászni, amíg bőre meg nem újul, mert csunyán megperzselődött. De megesküdött, hogy ha visszatér, csontjaidat a Vaingungába szórja.

— Ebbe még nekem is lesz beleszólásom. Magam is tettem egy kis fogadást. De az ujság mindig jó. Ma éjjel nagyon fáradt vagyok, csak úgy zúg a fejem a sok ujságtól. Szürkéske; de te csak hozz hírt nekem mindenről ezentúl is.

— Nem felejtetted el soha, hogy farkas vagy? Nem feledkezel meg rólunk az emberek kedvéért? — szólt Szürkéske aggódalmasan.

— Nem én, soha. Szeretettel fogok visszagondolni mindig rád és mindnyájatokra a barlangban; de gondolni fogok mindig arra is, hogy a falkából kiüldöztek.

— S hogy kiüldöznek talán még egy másik falkából is. Mert az emberek végre is csak emberek, kis öcsém, s fecsegésük olyan, mint a tavi békák kuruttyolása. Ha megint fölkereslek, a bambusznádasban várok majd rád a legelő szélén.

Ez éjszakától kezdve vagy három hónapon át Maugli nem igen tette ki a lábát a faluból. Szorgalmasan tanulmányozta az emberek életmódját és szokásait. Először is ruhát kellett viselnie s ez iszonyúan gyötörte; azután meg kellett ismerkednie a pénzzel, aminek jelentőségét sehogysem tudta megérteni, s a szántás-vetéssel, aminek nem tudta belátni a hasznát. Sokszor megharagudott a falubeli kis gyermekekre is. Szerencsére, a dsungel törvényéből megtanulta, hogy a hidegvért mindig meg kell őrizni, mert a dsungelben ettől függ az élet és a táplálék; de mikor a gyerekek csúfot űztek belőle, mert nem akart velük játszani, vagy sárkányt eregetni, vagy mert rosszul ejtett ki egy-egy szót, ilyenkor csak azért nem ragadta meg, csak azért nem tépte őket darabokra, mert tudta, hogy igazi vadászhoz nem méltó, csupasz kis porontyokat megölni. Fogalma sem volt saját erejéről. A dsungelben ugyanis gyöngye volt a fenevadakhoz képest; a falubeliek azonban azt mondták, hogy olyan erős, mint a bika. Annyi bizonyos, hogy a félelemről sejtelve sem volt, mert mikor egyszer a falu papja azt mondta neki, hogy a templomban levő isten megharagszik rá, ha megeszi a pap mangóit, Maugli felkapta a bálványt, elvitte a pap házába s arra kérte a papot, mérgegyítse fel az istent, mert nagyon szeretne megbirkózni vele.

Szörnyű botrány támadt a dologból; de a pap elsimította, csak Messua férjének került jócsomó ezüst pénzébe a haragvó isten lecsendesítése.

De nem volt halvány sejtelve Mauglinak arról a különbségről sem, amelyet a kasztok okoznak az emberek között. Mikor a fazekas számára belecsúszott az agyaggödörbe, Maugli bizony kihúzta a szegény párát farkánál fogva a gödörből, azután meg segített rá fölrakosgatni a fazekakat, hogy a szegény fazekas le ne késsen a kánhivarai vásárról. Már pedig ez is nagy megbotrányozást keltett, mert a fazekas alsórendű kasztba tartozik s a számára még alábbvaló teremtés. Mikor a pap megdorgálta érte, Maugli azzal fenyegette a papot, hogy felrakja őt is a számárra, úgyhogy a szent férfiú sietett is megmondani Messua urának, hogy jó lesz Mauglit minél előbb munkára fogni.

A falu feje ráparancsolt Mauglira, hogy másnap menjen ki a bivalyokkal a legelőre s őrizze őket. Maugli örült ennek a legjobban.

Bekerült ekkép ő is a falu szolgálatába s aznap este el is ment mindjárt a nagy fügefá alá, ahol a falu tisztviselői esténként találkozni szoktak. Ott volt a falu kupaktanácsa, a falu feje, az éjjeli őr, a borbély, aki be volt avatva minden kis tereferébe és a vén Buldeo, a falu vadásza, a ki mindig rozoga muskétájával járt. Minden este elpipázgattak a fügefá alatt. A fa ágain fecsegő majmok szoktak üldögdélni, a fa tövében pedig egy vén szemüveges kígyó éldegélt egy lyukban, akinek kijárt minden este a maga tálcaska teje, mert szent állat volt. A falu vénei pedig körülülték a fát, beszélgettek és nagyokat szippantottak öblös pipájukból, amíg éjfélre nem hajlott az idő. Csodálatos dolgokat mesélgettek istenekről, emberekről, kísértetekről; de senki annyi csodálatos mesét nem tudott, mint az öreg Buldeo, mikor elkezdett beszélni a dsungel lakóiról. Mikor Buldeo beszélt, a körben ülő gyerekeknek majd kiugrott a szemük a nagy figyelemtől. Többnyire állatokról mesélgettek, mert a dsungel mindig ott volt az orruk előtt. A szarvas meg a vaddisznó gyakran feltúrta a vetéseket és hébe-korba alkonyatkor elvitt egy-egy embert a tigris is szinte a falu szeme láttára.

Maugli, aki természetesen tudott valamicskét arról, amiről beszélgetni szoktak, nem győzte arcát eltakarni, hogy nevetését észre ne vegyék, amikor Buldeo, muskétáját lába

közé fogva, csodásnál csodásabb történeteket mesélt. Ilyenkor szinte folyton rázta Maugli vállát a visszafojtott nevetés.

Egyszer aztán azt kezdte magyarázgatni Buldeo, hogy az a tigris, amelyik valamikor elrabolta Messua fiát, kísértet, mert annak az istentelen vén uzsorásnak a lelke lakik benne, aki jónéhány esztendeje meghalt.

— És amondó vagyok, hogy igaz ám csakugyan, — szólt Buldeo, — mert Purun Dass mindig sántított azóta, hogy a lábát civakodás közben jól megütötték akkoriban, mikor a számadásos könyveit elégették. Az a tigris pedig, amelyikről beszéltek, szintén sántít, mert hiszen a lába nyomain nem egyformák.

— Az ám, ez az igazság, — dörögtek a falu bölcsei, rábólintva.

— Azt hiszem, minden mesédet az ujjadból szoptad, úgy, mint ezt, — szólt Maugli. — Az a tigris azért sántít, mert bénán született. Tudja az egész világ. Az meg már tisztára üres fecsegés, hogy valami uzsorásnak a lelke szorult bele abba a fenevadba, amelyik gyávább még a sakálnál is.

Buldeónak nagy meglepetésében elállt egy percre a szava, a falu feje pedig nagyot nézett.

— Ohó! — szólt végre Buldeo. — Mindjárt tudtam, hogy a dsungel porontya volt. Ha már annyi okosság bujt beléd, jobban tennéd, ha elvinnéd a tigris bőrét Khanhi-varába, mert a kormány száz rupiát tűzött ki az életére. De még jobban tennéd, ha befognád a szádat, mikor az öregek beszélnek.

Maugli fölállt és távozni készült.

— Egész este elhallgattalak, — szólt vissza félvállról; — de mondhatom, hogy egy-két dolgot kivéve, egy szó nem sok, annyi igazat sem mondtál a dsungelről, pedig itt van az orrod előtt. Hogy higyjem hát el, mikor azt meséled, hogy kísértetekkel, istenekkel és manókkal találkoztl?

— Éppen ideje volt már, hogy pásztorkodásra fogjuk, — szólt a falu feje, mialatt Buldeo majd megpukkadt Maugli orcátlansága miatt.

A legtöbb indiai faluban az a szokás, hogy egynehány gyerek korán reggel leelőre hajtja a marhacsordát és a bivalyokat és estig ott is marad velük. És az a csorda, amelyik tüstént összetaposná a fehér embert, eltűri, hogy öklömnnyi porontyok püföljék, kergessék és kiabáljanak rá. Amíg a gyere-

kek a csordával vannak, nem érheti baj őket, mert még a tigris sem mer kikezdeni egy csomó szarvasmarhával. De ha virágot szedve, gyíkokra vadászva elkószálnak, hébe-korba elragadják őket a vadállatok.

Alig virradt, Maugli felült Rámának, a nagy vezérbikának, a hátára és végigbaktatott a falu utcáján; s a pala-kék bivalyok, hosszú, hátrahajló szarvukkal, vad szemükkel, előbukkantak az istállókból egyenként és ballagtak szépen Maugli után.

Maugli hamarosan megérttette a gyerekekkel, hogy ő az úr közöttük. Hosszú, sima bambusznáddal együtt tartotta a bivalyokat s ráparancsolt Kamyá-ra, az egyik fiúra, hogy legeltesse külön a barmokat, amíg ő tovább megy a bivalyokkal s el ne merjen kószálni a csordától.

Az indiai legelők teli vannak sziklával, bokrokkal, bozóttal és kis szakadékokkal, amelyek között a csorda szét-szóródik és eltűnik. A bivalyok rendszeren pocsolyákban és mocsarakban tanyáznak, ahol órák hosszat henteregnek, süt-kéreznek a meleg iszapban.

Maugli a síkság szélére hajtotta őket, ahol a Vaingunga kibukkan a dsungelből; azután leugrott Ráma nyakából s az egyik bambusz-cserjéhez futott, ahol Szürkécske várta már.

— Oh! — szölt Szürkécske — jó pár napja várlak itt már. Mit jelent körülöttem ez a csorda?

— Így parancsolták, — szölt Maugli. — Pásztorra lettem egy időre a falunak. Mi hír Sir Khánról?

— Visszajött erre a tájra és jóideig itt leselkedett rád. Most újra odébb állt, mert erre ritka a vad. De még mindig meg akar ölni.

— Nagyon jól van, — szölt Maugli. — Amíg másfelé jár, ülj vagy te vagy valamelyik öcséd azon a sziklán, hogy ha kijövök a faluból, tüstént lássalak benneteket. Ha pedig visszatér, akkor a síkság közepén várj rám a dhâk-fa mellett. Kár volna Sir Khán torkába sétálni.

Aztán kiszemelt Maugli egy árnyékos helyet, lefeküdt és elaludt, míg a bivalyok körülötte legelésztek. Az indiai pásztornál senkinek a világon nincs kényelmesebb dolga. A barom mozdul egyet, ropogtatja a füvet és lehever: azután tovább lépked és el sem igen bődül. Legföljebb röffen egyet-egyet; de a bivalyok ezt is csak elvéve. Egymás nyomában beballagnak az iszapos mocsarakba, beássák magukat az iszapba úgy,

hogy csak az orruk és bámész porcellánkék szemük látszik, azután meg se moccannak, mint a tuskók. A sziklák rezegnek a nap tűzében s a pásztorfiúk hallják, hogy fejük fölött a magas égben vijjog egy kánya (soha egynél több) és tudják, hogy ha meghalának vagy valamelyik tehén elhullana, a kánya azonnal lecsapna a magasból s legközelebbi társa meglátná mérföldnyi messzeségből, hogy lecsapott, és nyomába eredne és aztán jönne a harmadik és a negyedik s jóformán meg sem halnának még egészen, istentudja, honnan, együtt volna fölöttük húsz éhes kánya is.

Aztán alszanak egyet és fölébrednek, meg újra alszanak. Száraz szálakból kis kosarakat fonnak s megrakják szöcskékkel vagy fognak két harcias sáskát és egymásnak eresztik; azután nyakláncot csinálnak piros meg fekete dsungeldiókból vagy elnézik a sziklán sütkérező gyíkot meg a mocsarak partján békára vadászó kígyót. Azután hosszú nótákat énekelgetnek, amelyeknek sajtáságos cifrázás van a végén s egy-egy nap szinte hosszabb nekik, mint a legtöbb ember egész élete. Hébe-korba gyúrnak egy-egy iszapvárat, tele rakják sáralakokkal, emberekkel, lovakkal, bivalyokkal, nád-szálakat tesznek az emberek kezébe s azt mondják, hogy íme királyok, akiket fegyveresek vesznek körül, vagy istenek, akiket imádni kell.

Majd este lesz, a gyerekek kurjantanak egyet-kettőt s a bivalyok puskaropogáshoz hasonló lármát csapva kicammognak egymás nyomában az agyagos iszapból s aztán ballagni kezdenek végig a szürke síkon vissza a falu fel-felcsillámló világossága felé.

Maugli egynap úgy, mint másnap, kivezette a bivalyokat a mocsarakhoz, nap-nap után látta Szürkécske hátát vagy másfélmérföldnyire a sziklán (Sir Khán tehát nem tért még vissza) s egynap úgy, mint másnap, végighevert a pázsiton, hallgatva a körülötte zsongó hangokat s álmodozva a dsungelben töltött régi jó időről. Ha Sir Khán béna lába csak egyszer is tört vetett volna neki a Vaingunga-parti rengetegben, Maugli bizonyosan meghallotta volna azokon a csendes reggeleken.

Végre egy nap nem látta Szürkécskét a megjelölt helyen. Nevetett egyet s aztán a dhák-fa mellett levő szakadékba terelte a bivalyokat. A dhák-fa telis-tele volt aranypiros virággal. Szürkécske a fa alatt ült és szőre mind egy szálíg égnek állt.

— Egy hónapig bujkált, hogy megtévesse óvatosságodat. Mult éjjel aztán átjött Tabakival a határon s most nagysietve igyekszik nyomodba jutni, — szólt Szürkécske lihegve.

Maugli összeráncolta homlokát.

— Sir Khántól nem félek; de Tabaki veszedelmesen ravasz.

— Ne félj tőle sem, — szólt Szürkécske, megnyalva szája szélét; — hajnalban találkoztam Tabakival. Most már a kányákat táplálja bölcseségével; de mielőtt derekát kettéroppantottam, elmondott nekem mindent. Sir Khánnak az a terve, hogy ma este rád les a falu kapujánál, rád és senki másra. Most a Vaingunga-parti száraz nagy hasadékban pihen.

— Jól lakott-e már ma, vagy üres hassal vadászik? — kérdezte Maugli aggódva, mert tudta, hogy ettől a választól függ élete-halála.

— Megölt hajnalban egy malacot és ivott is rá. Tudod, hogy Sir Khán nem bírja a koplalást még akkor sem, ha bosszún töri a fejét.

— Oh! az ostoba! A tökfilkó! Evett és ivott rá és azt hiszi, hogy megvárom, amíg kialuszsza magát! Hol is hever most? Ha legalább tizen volnánk, könnyen végeznénk vele. Ezek a bivalyok nem törődnek vele, amíg meg nem érzik a szagát; a nyelvükön pedig nem értek. Nem kerülhetnénk úgy a háta mögé, hogy megérezzék a szagát?

— Jó darabon leúszott a Vaingungán, hogy ennek elejét vegye, — szólt Szürkécske.

— Ezt bizonyosan Tabaki ajánlotta neki. A maga eszével ugyan soha ki nem találta volna.

Maugli egyik ujját a szájába dugta és elgondolkozott.

— Ott van abban a nagy szakadékban a Vaingunga mellett, amelyik alig félmérföldnyire innen betorkollik a síkságba. A csordát körülhajthatnám keresztül a dsungelen a szakadék felső szájához s azután levágtathatunk, csakhogy akkor kiskiklanék az alsó végén. El kell zárnunk ezt a végét. Szürkécske, mondd csak, tudnád-e helyettem két részre osztani a csordát?

— Én nem igen; de hoztam magammal jó segítséget.

Szürkécske elügetett s belebújt egy üregbe. Csakhamar hatalmas szürke fej bukkant föl, amelyet Maugli nagyon jó ismert s a forró levegő megtelt a dsungel legvigasztalanabb lármájával: a nappal vadászó farkas hajtó-üvöltésével.

— Akela! Akela! — szólt Maugli tapsolva örömeiben. — Tudhattam volna, hogy nem feledkezel meg rólam. Nagy fába vágtuk a fejszénket. Oszd kétfelé a csordát, Akela. Hajtsd külön a teheneket és a borjakat s tartsd együtt a bikákat és a jármos bivalyokat.

A két farkas neki látott a munkának, hol berohant a csorda közepébe, hol kiugrott onnan. A barmok horkantottak, kapkodták a fejüket és csakhamar két csomóra szakadtak.

Az egyik csomóban a bivalytehenek szorongtak borjaik körül, izzó szemekkel, kapálva a földet s készen arra, hogy amint valamelyik farkas megáll, rárohanjanak és kitapossák a belét. A másik csomóban a bikák és bivalyok horkoltak és kapáltak; de bár több erő volt bennük, mégsem voltak oly veszedelmesek, mint amazok, mert nem voltak bornyaik, amelyeket védelmezniök kellett volna. Hat ember sem tudta volna ily takarosan kétfelé terelni a csordát.

— Most mit csináljunk? — lihegte Akela. — Újra össze akarnak keveredni.

Maugli Ráma nyakára pattant.

— Hajtsd a bikákat balra, Akela. Te meg, Szürkécske, ha már nem leszünk itt, fogd össze a teheneket és tereld őket a szakadék alsó szájába.

— Mennyire? — kérdezte Szürkécske lihegve, zihálva.

— Amíg oly magas sziklafalakhoz nem jutsz, amelyeken Sir Khán nem tud keresztül ugrani, — kiáltott Maugli. — Tartsd ott őket addig, a míg mi le nem érünk hozzátok.

A bikák neki iramodtak, amint Akela elordította magát; Szürkécske pedig megállott szemben a tehenekkel. Ezek tüstént rávetették magukat s ő szaladt előttük a szakadék alsó torkáig, mialatt Akela balra hajtotta a bikákat.

— Nagyon jól van! Még egy iramodás és rendben leszünk. Vigyázz, Akela, jól vigyázz! Ha rosszul ugrol, elgázolnak. Hajrá! Ez nehezebb munka az őzbak-hajtásnál. Gondolatad-e, hogy ezek a barmok oly gyorsan tudnak mozogni? — kiáltott Maugli.

— Valamikor magam is vadásztam rájuk, — lihegte Akela a porfelleghben. — Belehajtsam őket a dsungelbe?

— Igen! Igen! Hajtsd bele őket! Ráma szinte megveszett dühében. Óh, bárcsak még tudnám értetni veled, mit várok ma tőle!

A bikák jobbra fordultak s nagy recsegés-ropogás közt benyomultak a sűrűségbe. A többi pásztor gyerek, akik vagy egy félmérföldnyire őrizték csordájukat, nyaka közé szedve a lábát rohant be a faluba kiáltozva, hogy a bivalyok megvadultak és világgá futottak.

Mauglinak nagyon egyszerű volt a terve. Hatalmas kanyarodással fölfelé el akart jutni a szakadék felső torkához s aztán bele akarta hajtani a bikákat a szakadékba, hogy Sir Khán a bikák és a tehenek közé szoruljon; azt tudta ugyanis, hogy Sir Khán, miután torkig lakott étellel, itallal, teljességgel képtelen lesz arra, hogy küzdelmet kezdjen vagy felkapaszkodjék a szakadék oldalain.

Maugli most már jó szóval csitítgatni kezdte a bivalyokat; Akela pedig hátrább maradt s csak olykor-olykor vakkantott egyet, hogy riogassa a maradozókat. Hatalmasat kanyarodtak, hogy közel ne kerüljenek a szakadékhoz és figyelmessé ne tegyék Sir Khánt. Végre ráhajtotta Maugli a megriadt csordát a szakadék felső torkánál egy füves tisztásra, amely meredeken lehúzódtott magába a szakadékba. Innen a

magasból le lehetett látni a fák koronáján keresztül a síkságra, de Maugli csak a hasadék oldalfalait nézte s nagy meglepéssel látta, hogy a falak csaknem függőlegesen nyúlnak fölfelé, lefelé, a vad szőlőindák és a folyondárok pedig, amelyek befutották a falakat, nem bírják meg a menekülő tigrist.

— Hadd fujják ki egy kicsit magukat, Akela, — szólt föltartva a kezét. — Még nem érzik a szagát. Hadd szuszogjanak. Be kell jelentenem Sir Khánnak, ki érkezik. Csapdába jutott.

Szájához tette a kezét s belekiáltott a szakadékba — mintha valami alagútba bömbölt volna bele — s a vízhang felkapta és szikláról-sziklára tovább adta kiáltását.

Jó idő mulva torkig telt, felriadt tigris vontatott álmos mormogása hangzott.

— Ki az? — szólt Sir Khán, s ragyogó páva rebbent föl rikácsolva a szakadékból.

— Én vagyok, Maugli! Baromtolvaj, ideje, hogy a tanács sziklájára kerülj! Rajta! Akela! Hajtsd őket gyorsan lefelé! Előre, Ráma, előre!

A bivalyok megdöbentek egy pillanatra a lejtő szélén; de Akela tele torokkal felüvöltött, mire, mint a kilőtt ágyugolyók, egymás nyomában hanyatt-homlok neki iramodtak s nyomukban magasba csapott a homok meg a kavics. S amint egyszer megindultak, megállniok lehetetlen volt többé. Jóformán be sem értek még a szakadék medrébe, Ráma megérezte Sir-Khánt és nagyot bödült.

— Ha! ha! — rikoltott Maugli, aki a hátán ült. — Most már érted a dolgot!

S a fekete szarvak, tajtékos orrok és vérben forgó szemek árja hömpölygött lefelé vadul a szakadékban, mint felhőszakadás idején a magasból alágördülő sziklák. A gyöngébb bivalyokat felszorította a csorda a szakadék oldalaira, ahol belegabalyodtak a folyondárokba. Nem volt tigris, aki a bivaly-csorda rettenetes rohamával szembeszállhatott volna.

Sir Khán hallotta a paták mennydörgő robaját; talpra szökkent s lefelé igyekezett a szakadékban, jobbra-balra nézgetve egerút után; de a szakadék falai meredekek voltak s így nem volt mást mit tennie, mint tele hassal iparkodni előre, minthogy bármihez több kedve volt, mint a küzdelemhez.

A csorda keresztülszáguldott a mocsáron, amelyet Sir Khán ép az imént hagyott el s a bivalyok bőgésétől reszketett az egész szűk szakadék.

Maugli hallotta, hogy a szakadék tulsó végéről válasz gyanánt bődülés hangzik s látta, hogy Sir Khán megfordul. Tudta jól a tigris, hogy két rossz közül jobb a bikákkal találkozni, mint a borjas tehennel. Egyszerre csak Ráma megbotlott, megtántorodott s azután a sarkában a többi bikával keresztülrohant valami puha testen és teljes erejével bele-törtetett a másik csordába. A gyöngébb bivalyokat levegőbe lódította a találkozás rázkódása. A roham ereje kisodorta mind a két csordát a sikságra. Ott tülekedtek, kapálóztak, horkoltak összegabalyodva.

Maugli a kellő pillanatban lecsúszott Ráma nyakáról s botjával elkezdett hadonászni irgalmatlanul maga körül.

— Gyorsan, Akela! Robbants közéjük! Kergesd széjjel őket, mert különben egymásnak esnek. Hajtsd szét őket, Akela! Hó, Ráma! Hej! hej! hóha, gyermekeim! Csak csendesen most már, csendesen! Túlestünk mindenem.

Akela és Szürkécske ide-oda futkosott, belekapdosva a bivalyok inába s bár a csorda nekifordult újra a szakadéknak, Mauglinak sikerült valahogyan visszafordítani Rámát, mire a többiek is nyomába eredtek a mocsarak felé.

Sir Khánnak nem volt szüksége újabb rohamra. Párája elszállott belőle s a kányák gyülekeztek már fölötte.

— Fiúk, csak egy kutyával van kevesebb, — szólta Maugli, kése után kapva, amelyet tokba szorítva folyton a nyakában hordott, mióta állandóan az emberek között kellett élnie. — Küzdeni sohasem küzdött volna ugysem. Valláh! Bundája illik majd a tanács sziklájához. Gyorsan munkához kell látnunk.

Olyan gyerek, aki emberek közt nőtt fel, álmodni sem mert volna arról, hogy egyedül megnyúzzon egy tíz láb hosszú tigris; de Maugli bárkinél jobban tudta, hol van ráillesztve a bőr az állatra s hogyan kell lefejtetni róla. De azért kemény munka volt s Maugli egy óra hosszáig metszegette és nyúzta a bőrt, dörögve magában, mialatt a farkasok kilógatták a nyelvüket vagy közelebb jöttek és segítettek Mauglinak a nyúzásban, amint parancsolta.

Egyszerre csak egy kéz nehezedett a vállára s amint föltekintett, Buldeot látta ócska muskétájával. A gyerekek elmondták a faluban, hogy a bivalyok szanaszét szaladtak s Buldeo azonnal dühösen útnak indult, alig várva, hogy megleckéztethesse Mauglit, mert jobban nem őrizte a csordát.

A farkasok azonnal félrekotródtak, amint megéreztek a közeledő embert.

— Micsoda ostobaság ez itt? — szólta Buldeo haragosan. — Azt hiszed, hogy meg tudod nyúzni a tigrist? Hol taposták össze a bivalyok? Hisz ez a sánta tigris és száz rupia van rá kitűzve. No most az egyszer megbocsátom, hogy nem jól őrizted a csordát s talán ha elviszem a bőrt Khanhivarába, akkor kapsz tőlem te is egy rupia jutalmat.

Acélt, kovát vett elő zsebéből s azután lehajolt, hogy leperzselyje Sir Khán bajuszát. A legtöbb benszülött vadász rendszeren lepörkölt a tigris bajuszát, hogy a tigris szelleme ne kísértse.

— Hm! — szólta Maugli félig magának, épen az előláb bőrét nyúzva. — Te tehát el akarod vinni a bőrt Khanhivarába a jutalomért s talán adsz majd nekem is egy rupiát? Csak az a baj, hogy magamnak is szükségem van erre a bőrre. Hej! öreg, félre onnan azzal a tűzzel!

— Tudod-e, hogy a falu első vadászával beszélsz? Sze-

rencsédnek és a bivalyok bambaságának köszönheted ezt a zsákmányt. A tigris bizonyosan torkig volt lakva, mert különben most már húsz mérföldnyire járna innét. Meg se tudod nyúzni tisztességesen, koldus poronty, s még azt mered mondani nekem, Buldeónak, hogy ne perzseljem le a bajuszát! Maugli, most már egy fabatkát sem kapsz tőlem; de azt könnyen megkaphatod, hogy jól elnászpángollak. Takarodj' a tigristől!

— A bikára, amellyel megváltottak! — szólta Maugli, amint épen a vállat kezdte metszegetni, — hát egész délután itt kell-e fecsegnem ezzel a vén majommal? Hej, Akela! Ez az ember terhemre van!

Buldeo, aki még mindig Sir Khán feje fölé volt hajolva, egyszerre csak azon vette észre magát, hogy elterült a fűben s egy nagy szürke farkas áll mellén, mialatt Maugli folytatta a nyúzást oly nyugodtan, mintha rajta kívül más ember egész Indiában nem lett volna.

— Úgy van, — szólta Maugli foghegyről. — Teljesen igazad van, Buldeo. Nem adsz te nekem soha egy fabatkát sem. Ez a sántatigris meg én régóta háborúskodunk már egymással, nagyon régóta s most végre én győztem.

Hogy Buldeónak is megadjuk a magáét, annyi bizonyos, hogy ha tíz évvel fiatalabb, megküzd Akelával, ha véletlenül az erdőben találkozik vele; de az a farkas, aki szót fogad egy gyereknek, akinek emberevő tigrisekkel van háborúskodása, — efféle farkas nem közönséges fenevad. Boszorkányság ez, gonosz búbjósság, gondolta Buldeo s azon járt az esze, vajjon a nyakában levő talizmán megoltalmazza-e? Meg se mocant, amint a fűben hevert s mindig azt várta, hogy Maugli egyszerre csak tigrissé változik.

— Maharáj! Hatalmas király! — szólta végre rekedt suttogással.

— No? — szólta Maugli fejét sem fordítva s alig tudva nevetését visszatartani.

— Vén ember vagyok. Nem tudtam, hogy te külömb lény vagy a többi pásztorgyereknél. Fölkelhetek és elmehetek, vagy darabokra akarsz tépetni a szolgáladdal?

— Eredj, öreg, és járj békével. De máskor ne avatkozzál bele az én dolgomba. Ereszd el, Akela!

Buldeo elbicegett a falu felé oly gyorsan, amint csak telt tőle s útközben vissza-vissza nézegetett, nem változik-e

át Maugli valami rettentő fenevaddá? A faluban aztán olyan történeteket mesélt bűbájosságról, boszorkányságról, varázslatokról, hogy a pap képe hosszúra nyúlt.

Maugli pedig dolgozott tovább; de csaknem beesteledt, mikorra a farkasok segítségével lefejtette a tigris testéről a nagy tarka bundát.

— No most rejtsük el a bundát, a bivalyokat pedig hajtssuk haza! Segíts, Akela!

A csorda összeverődött a ködös szürkületben s mikor a falu közelébe értek, Maugli mindenfelé világosságot látott s hallotta, hogy a templomban konganak, búgnak a kagylókürtök és a harangok. A fél falu őt várta a templomban.

— Bizonyosan azért várnak, mert megöltem Sir Khánt, — gondolta Maugli; de egyszerre csak kőzárpor kezdett fűtyörészni a feje körül s a falubeliek kiabálni kezdtek rá: — Varázsló farkas-kölyök, dsungel-manó! Kotródj innen! Elhordd magad gyorsan, mert különben megint farkassá változtat a papunk! Lőjj bele, Buldeo, lőjj bele!

Az ócska muskéta nagyot pukkant s egy fiatal bivaly elbődült kínjában.

— Csakugyan boszorkányság! — kiáltottak a falubeliek. — El tudja fordítani a golyót. Buldeo, ez a te saját bivalyod volt!

— Mi történt? — kérdezte Maugli zavarodottan, a mint a kőzárpor egyre sűrűbb lett.

— Ezek a te testvéreid nagyon hasonlítanak a falkához, — szólt Akela, nyugodtan letelepedve. — Én azt hiszem, hogy ha a golyók jelentenek valamit, akkor ki akarnak üldözni maguk közül.

— Farkas! Farkaskölyök! Takarodjál! — kiáltott a pap, szentelt tulsí-ágot lóbálva kezében.

— Már megint? Multkor azért, mert ember voltam. Most meg azért, mert farkas vagyok. Menjünk, Akela.

Egyszerre csak egy asszony rohant elő. Messua volt és így kiáltott:

— Óh, én fiam, kedves fiam! Azt mondják, hogy varázsló vagy s amikor akarsz, fenevaddá tudsz válni. Nem hiszem; de azért eredj innen, mert megölnek. Buldeo azt mondja, hogy bűbajos vagy; de én tudom, hogy csak Natu halálát bosszultad meg.

— Gyere vissza, Messua! — ordított a tömeg. — Gyere vissza, mert különben téged is megkövezünk!

Maugli csunya, rövid nevetést hallatott, mert egy kő éppen száján találta.

— Szaladj vissza, Messua! Ez is olyan ostoba mese, amilyeneket esténként a nagy fügefa alatt szoktak mondogatni. Legalább megfizettem a fiad életéért. Isten veled! És szaladj gyorsan, mert a csordát hamarabb haza találom külden, mint ahogy kavicsaik repülnek. Nem vagyok búbájos, Messua. Isten áldjon meg!

— No még egyszer, Akela! — kiáltott Maugli. — Kergetsd be a csordát!

A bivalyok alig várták már, hogy beljebb kerülhessenek. Nem is igen volt szükségük Akela üvöltésére; mint a forgószél keresztülszáguldottak a kapun, jobbra-balra szórva a tömeget.

— Számláljátok meg! — kiáltott Maugli gúnyosan. — Lehet, hogy elloptam közülük vagy egyet. Számláljátok meg őket, mert én nem őrzöm tovább a csordátokat. Isten veletek, emberek fiai, s köszönjétek Messuának, ha rátok nem török farkasaimmal s meg nem kergetlek benneteket az utcán.

Sarkon fordult s útnak eredt Akelával. S amint föltekintett a csillagokra, nagyon boldog volt.

— Nem alszom többet farkasveremben, Akela. Keressük meg Sir Khán bőrét s azután menjünk. Nem; a falut nem bántjuk, mert Messua jó volt hozzám.

Mikor a hold a sikság fölé emelkedett, tejszínűvé festve a tájat, a megrémült falubeliek látták, hogy Maugli nyomában két farkassal és fején valami csomaggal farkas-ügetéssel iramodik tovább, úgy fogyasztva a hosszú mérföldeket, mint a tűz. Félreverték a templom harangjait s megfújták a kagylókürtöket, amint még soha életükben; Messua kiáltozott, Buldeo pedig kicifrázta a dsungelben átélt kalandját s azzal végezte, hogy Akela két hátsó lábára emelkedett s embermódra beszélni kezdett.

A hold épen lehanyatlott, mikor Maugli a két farkassal a tanács sziklája elé ért. Farkas anyó barlangja előtt megálltak.

— Kiűztek az emberfalkából is, anyám, — kiáltott Maugli. — De beváltottam a szavamat és itt hozom Sir Khán bőrét.

Farkas anyó feszesen kísértált a barlangból a kölykeivel s a szeme felragyogott, mikor a bőrt megpillantotta.

— Megmondtam neki, mikor bedugta a fejét meg a vállát ebbe a barlangba és életedre tört, kis békám, megmond-

tam neki, hogy a vadászból — vad lesz valamikor. Jól van, kis békám.

— Kis öcsém, jól van, — szólt egy mély hang a bozótból. — Nagyon egyedül voltunk nélküled a dsungelben, — és Bagira toppant ki Maugli meztelen lába elé.

Felkapaszkodtak együtt a tanács sziklájára és Maugli kiterítette a bőrt arra a lapos kőre, ahol Akela szokott volt ülni s kipécézte négy bambusz-ággal. Akela pedig ráfeküdt s felhangzott újra a tanácshoz intézett régi kiáltás:

— Nézzétek meg jól, óh farkasok! éppen úgy, mint amikor Mauglit először elhozták a tanácsba.

Mióta Akelát letették, a falka mindig vezető nélkül vadászott és viaskodott kénye-kedve szerint. De azért megszokásból feleltek a kiáltásra. Néhány béma volt már, mert törbe esett; néhány sántított, mert golyó érte; néhány rühes volt, mert romlott ételt evett és jósokan hiányoztak is. De azért összegyűltek a tanács szikláján valamennyien, akik még megmaradtak s látták, hogy Sir Khán bundája ki van terítve a sziklán és hatalmas talpai ide-oda lóbálóznak üres lábai végén.

— Jól megnézzétek, óh, farkasok. Beváltottam a szavamat? — kiáltott Maugli s a farkasok visszakiáltották: — Beváltottad! — egy megtépett farkas pedig felüvöltött:

— Légy a vezérünk újra, Akela! Vezess bennünket újra, kis ember, mert így törvény nélkül nagyon rossz sorunk van és újra szabad néppé akarunk lenni!

— Nem úgy, — dorombolt Bagira, — abból ugyan semmi sem lesz. Ha torkig jól laktok, újra megszállhat az örültség. Nem hiába neveznek benneteket szabad népnek. Küzdöttetek a szabadságért s most a tietek. Jó étvágyat kívánok hozzá!

— Az emberfalka és a farkasfalka kiűzött magából, — szólt Maugli. — Ezentúl egyedül fogok vadászni a dsungelben.

— Mi pedig veled vadászunk, — szólt a négy farkaskölyök.

E naptól kezdve Maugli a négy farkaskölyökkel vadászott a dsungelben. De nem maradt mindig egyedül, mert évek múlva férfi lett belőle és megházasodott.

De ez a mese már nem gyerekeknek való.

KAA VADÁSZATA.

Az, amit most fogok elmondani, régebben történt. Maugli nem hagyta még el a seeonee-i farkasok falkáját, s nem állt még bosszút Sir Khánon, a tigrisen. Akkor esett, amikor Balú tanítgatta még Mauglit a dsungel törvényére. A komoly, erős Balú, a barna öreg medve, nagyon örült élénk eszű tanítványának, mert a fiatal farkasok annyit akarnak csak megtanulni a dsungel törvényéből, amennyi saját falkájukra és törzsükre vonatkozik, s elszaladnak, amint el tudják mondani ezt a vadász-versikét :

Láb, amely lármát nem üt,
Szem, mely lát sötétben is,
Fül, mely hallja, szél ha rezdül,
És éles fehér fogak :
Minden testvérünkre ennyi
Jelről ismerünk reá ;
De kivesszük a hiénát
És a sakált, Tabakit,
Akiket gyűlölni kell.

De Mauglinak emberi poronty létére ennél jóval többet kellett tanulnia. Néha eljött Bagira, a fekete párduc, aki lustálkodott a dsungelben, hogy lássa, mennyire haladt már kis kedvence, s barátságosan dorombolt, odadörzsölve fejét valamelyik fához, mialatt Maugli elmondta Balúnak aznapi leckéjét. A fiú majdnem olyan jól tudott már mászkálni, mint úszni, úszni meg csaknem úgy tudott, mint futni. A törvény mestere, Balú, megtanította tehát az erdei és a vízi törvényekre is : mikép különböztesse meg a korhadt ágat az egészségestől ; hogy beszéljen udvariasan a vad méhekkal, ha váratlanul ötven lábnyira a föld felett zümmögő rajra bukkan ; mit mondjon Mauglinak, a denevérnek, ha véletlenül megzavarja déltájban az ágak között, s hogy intse a vízi kigyókat a tavakban, mielőtt közéjük ugrik a vízbe. A dsungel lakói

közül senkisémet szereti, ha megzavarják, s valamennyien készek neki esni a közénk tolakodónak. Megtanulta Maugli az idegenek vadászkiáltását is, amelyet ismételni kell mindaddig, amíg választ nem adnak rá, valahányszor idegen területre megy vadászni valaki a dsungel lakói közül. Ez a vadászkiáltás lefordítva a következő:

Engedjétek vadászni itten,
Mert nincs mit ennem s rég nem ettem.

A válasz pedig ez rá:

Vadássz, ha jöttél éhesen,
De mulatságból sohasem.

Mindez bizonyítja, mennyi mindent kellett Mauglinak kívülről megtanulnia; bele is unt nagyon, ha százszor el kellett mondania ugyanazt. De hiába, úgy volt, amint Balú mondta egyszer Bagirának, mikor Maugli, akit jól megvert, haragosan elszaladt:

— Aki egyszer kis ember, az kis ember, s annak meg kell tanulnia a dsungel minden törvényét.

— De gondold meg, hogy milyen kicsike, — válaszolt a fekete párdúc, aki teljesen elkényeztette volna Mauglit, ha rajta állt volna. — Hogy férjen bele kis fejébe a te sok hosszú prédikációd?

— Hát van a dsungelben olyasmi, amit meg nem lehet ölni, mert túlságosan kicsiny még? Nincsen. Ezért oktatom mindenre, s ezért is verem meg, persze csak gyöngéden, mikor feledékeny.

— Gyöngéden! Értesz is te a gyöngédséghez, vén vastalpú, — dörmögött Bagira. — Csupa seb az arca ma is — gyöngédségedtől. Ugh!

— Inkább karcoljam össze egész testét én, aki szeretem, mint hogy valamikor megadja az árát tudatlanságának, — felelt Balú a legnagyobb komolysággal. — Most a dsungel varázsigéire tanítom, amik meg fogják védeni a madaraktól, meg a kígyóféléktől, meg mindentől, ami négy lábon vadászik, saját falkáján kívül. Ha megjegyzi ezeket az igéket, számíthat a dsungelben mindenkinek a védelmére. Nem érdemes ezért egy kis verést eltűrni?

— Jó, jó, csak aztán vigyázz, hogy meg ne öld a porontyot. Nem fatörzs, hogy rajta élesítsd tompa karmaidat. De mik

azok a varázsigék? Én ugyan szívesebben nyújtok, mint kérek segítséget, — amint ezt mondta, kinyújtotta egyik mancsát s gyönyörködött kinyuló acélkék vaskarmaiban, — de azért mégis szeretném ismerni őket.

— Majd ideszólitom Mauglit, s ha akarja, elmondja őket. Gyere csak, kis öcsém!

— Úgy zúg a fejem, mint a méhraj, — szólalt meg egy bosszús vékonyka hang fejük fölött, s egy fatörzsön Maugli csúszott le szörnyű haragosan, nagy méltatlankodással így fejezte be szavait, amint a földre ért:

— Bagira kedvéért jövök, nem a te kedvedért, kövér, vén Balú!

— Egyre megy, — szólta Balú, bár fájtn neki és bántotta a dolog. — Mondd el hát Bagirának a dsungel varázsigéit, amelyekre ma tanítottalak.

— Kiknek a varázsigéit? — szólta Maugli, örvendve, hogy fitogtathatja tudományát. — A dsungelben sokféle nyelv van, és én ismerem valamennyit.

— Mind kevés az, amit ismersz, egy cseppet se sok, — szólta Balú. — Látod, Bagira, a tanító hiába vár köszönetet. Soha kis farkas el nem jött még, hogy megköszönje az öreg Balúnak, amit tanult tőle. Halljuk hát a vadásznép ígését — nagy tudós.

— Egy vérből való vagyok veled, — szólta Maugli, úgy hangsúlyozva a szavakat, ahogy vadászat közben szokták valamennyien.

— Helyes. Most a madarakét.

Maugli ismételte a mondatot, füttyentve a végén, mint a kánya.

— Halljuk még a kígyókét is, — szólta Bagira.

Teljességgel leírhatatlan sziszegés volt a felelet; azután rugott egyet Maugli hátrafelé, összecsapdosta tenyerét, tapsolva önmagának, s felugrott féloldalt Bagira hátára; amint elhelyezkedett, dobolni kezdett sarkával Bagira fényes bőrén s torzabbnál torzabb arcokat vágott Balúra.

— Rajta, rajta! Ezért aztán érdemes volt eltűrni egy kis verést is, — szólta a barna medve gyöngéden. — Eljön az az idő, amikor hálával fogsz rám visszaemlékezni.

Azután Bagirához fordult s elmondta neki, hogyan kérte a varázsigék elmondására Hathi-t, a vad elefántot, a ki minden effélét tud, s hogyan vitte el Hathi Mauglit a mocsárhoz,

hogy a kígyók igéjét megkérdezze egy vízi kígyótól, mert Balú nem tudta ezt kiejteni, s hogy meg van most védve Maugli minden baj ellen a dsungelben, mert sem kígyó, sem madár, sem más állat nem bántja őt.

— Nincs mit félnie senkitől sem, — fejezte be Balú, nagybüszkén végig simogatva vastag bőré gyomrát.

— Csak saját farkjától, — szolt Bagira alig hallhatóan; azután rákiáltott Mauglira:

— Kiméld bordáimat, kis öcsém! Mire való ez a rugdalódszás?

Maugli csak azért ráncigálta Bagira bundás vállát és azért rugdalódszott vitézül, hogy észrevegyék. Amint észrevették, elkiáltotta magát torkaszakadtából:

— Lesz nemsokára saját törzsem, s naphosszat én fogom vezetni az ágak között.

— Micsoda ostobaságot fecsegsz már megint, kis álmodozó? — szolt Bagira.

— Úgy ám! És akkor aztán ágakat és piszkot dobálok egész nap a vén Balúra, — folytatta Maugli. — Már meg is ígérték nekem. Úgy bizony!

— Uff! — Balú lekapta Mauglit hatalmas mancsával Bagira hátáról, s a fiú, a mint ott kapálózott Balú vasok előlábai között, láthatta, hogy a medve haragszik rá.

— Maugli, — szolt Balú, — te beszélgettél a Bandarlogokkal, a majmok népével.

Maugli Bagirára pillantott, hogy lássa, haragszik-e a párduc is; de Bagira oly keményen nézett rá, mint a kovakő.

— Együtt voltál a majmok népével, a szürke majmokkal, akik törvény nélkül élnek, s megesznek mindent. Szégyeld magad!

— Mikor Balú fejemre ütött, — szolt Maugli még mindig hátán fekve, — elszaladtam, s a szürke majmok lejöttek hozzám a fákról és szánakoztak rajtam. Senki más nem törődött velem.

Egykissé akadozva beszélt.

— A majmok szánakozása! — szolt Balú megvetően. — Annyi, mint a hegyi patak nyugalma vagy a nyári nap hidege! Hát aztán, kis ember?

— Aztán, aztán, adtak diót és más jó ennivalót, azután felvittek a karjukban a fák csúcsára s azt mondták, hogy egy vérből való testvérük vagyok, csak farkam nincsen, s hogy valamikor vezetőjük lehetek.

— A majmoknak nincs vezetőjük, — szólta Bagira. — Hazudnak. Mindig is hazudtak.

— Nagyon jók voltak hozzám, s arra kértek, keressem fel őket máskor is. Miért nem vittetek engem soha a majmok közé? Két lábon állnak úgy, mint én. Nem vernek kemény mancsaikkal, játszanak egész nap. Eresszetek hozzájuk! Rossz Balú, engedj hozzájuk! Játsszani akarok megint velök.

— Hallgass meg, kis poronty, — szólta a medve, s hangja dübörgött, mint a mennydörgés forró éjszakában. — Megtanítottalak a dsungel minden törvényére — ami törvénye csak van a dsungel népeinek, kivéve a majmokat, akik a fákon élnek. Ezeknek nipsz törvényük. Ezek számkivetve élnek. Saját nyelvük sincsen, csupa összelopkodott szót használnak, amit meghallanak, mikor a lombok között leselkednek hallgatózva. Más utakon járunk. Nekik nincsenek vezéreik, nincs emlékező tehetségük. Dicsekednek, jár a szájuk s folyton azt hánytorgatják, hogy fajtájuk hatalmas nép, s nagy dolgot fognak a dsungelben végbevenni, de ha lehull egy dió, röhögésbe törnek ki, s megfélemedeznek mindenről. Nekünk többieknek itt a dsungelben nincs dolgunk velök. Nem iszunk ott, ahol a majmok isznak; nem járunk ott, ahol a majmok járnak; nem vadászunk ott, ahol ők vadásznak; még meg sem halunk ott, ahol ők meghalnak. Hallottad-e tőlem valaha egészen a mai napig ezt a szót: Bandarlog?

— Nem, — szólta Maugli suttogva, mert az erdőre mély csend borult, amint Balú elhallgatott.

— A dsungel népei száműzték őket szájukból és száműzték emlékezetükből. Sokan vannak, gonoszak, piszkosak, szemérmetlenek. Csak arra vágyódnak, ha ugyan van nekik egyáltalában határozott vágyuk, hogy a dsungel népei észrevegyék őket. Csakhogy mi nem vesszük észre őket, még akkor sem, ha diót és szemetet szórnak a fejünkre.

Alig fejezte be szavait Balú, valóságos dió- és faág-zápor zúdult le rájuk a lombok közül, s köhögés, vakkantás és dühös ugrámozás hallatszott a magasból a fák tetejéről.

— A dsungel népeinek tilos a majmokkal társalogni, — szólta Balú. — Jól jegyezd meg!

— Tilos, — szólta Bagira is; — de azt hiszem, Balú régen figyelmeztethetett volna már erre a tilalomra.

— Én — én? Hogy gondolhattam volna arra, hogy valamikor ilyen piszkosba keveredik? A majmok közé! Piha!

Új zápor zúdult fejükre, mire Balú és Bagira közrekapva Mauglit elügettek vele.

Amit Balú a majmokról beszélt, tökéletesen igaz volt. A fák tetején éltek, s mivel az állatok ritkán néznek fölfelé, nem igen nyílt rá alkalom, hogy a majmok és a dsungel népei összetalálkozzanak. De a majmok, valahányszor beteg farkasra, sebesült tigrisre vagy medvére bukkantak, mindig megkínózták, ágakkal és diókkal dobáltak minden állatot pusztá mulatságból s azt remélve, hogy észreveszik őket. S utána ordítóztak, értelmetlen énekeket üvöltöztek s felhívták a dsungel népeit, hogy másszanak fel a fákra és harcoljanak velök. Vagy örült küzdelmeket rögtönöztek minden ok nélkül maguk között s a halott majmokat olyan helyen hagyták, ahol a dsungel népei is láthatták őket. Mindig csak egy lépésre voltak már attól, hogy vezetőt válasszanak maguknak, hozzanak külön törvényeket és kövessenek külön szokásokat, de soha meg nem tették, mert emlékezetük nem terjedt egyik napról a másikra. Minden tervüknek ez a mondás volt a vége: amit a Bandarlogok gondolnak most, azt fogja gondolni nemsokára az egész dsungel, — s ez szörnyen megvigasztalta őket. Nem volt állat, amely el tudta volna érni őket, de másrészt nem volt állat, amely észrevette volna őket, s ez volt az, amiért annyira örültek Mauglinak, mikor közéjük keveredett s játszott velük, Balú pedig annyira haragudott érte.

Egyébre sohasem gondoltak, mert a Bandarlogoknak egyáltalán véve nem szokásuk gondolkozni; de egyszer valamelyiküknek az ötlött eszébe, s mivel pompás ötletnek tartotta, el is mondta mindjárt a többieknek — hogy Mauglit nagyon jó volna ott tartani maguk között, mert Maugli össze tudja fogni az ágakat védelmül a szél ellen. Ha elfognák Mauglit, őket is megtanítaná majd erre. Maugli, minthogy favágónak a fia volt, természetesen örökölt az apjától mindenféle ösztönt; a többi között játszás közben sokszor csinált egész önkénytelenül kis kunyhókat is letörött ágakból. A majmok pedig, akik a fákról figyeltek rá, szörnyű csodának tartották Maugli játékát. Ekkortájt kijelentették, hogy most már csakugyan választanak maguknak vezetőt s az ő népük lesz a dsungelben a legbölcsebb nép, oly bölcs, hogy mindenki észreveszi és megírigyli majd őket. Követték hát a dsungelben Balút, Bagirát és Mauglit nesztelenül, míg csak a déli szundikálás ideje el nem következett, s Maugli, aki szörnyen el-

szégyelte magát, s föltette, hogy soha többé össze nem adja magát a majmokkal, — el nem aludt a párdúc és a medve között.

Egyszerre csak arra ébredt, hogy kezeket érez karján és lábán, — kemény, erős kis kezeket, — s ágak csapódnak arcába, lent pedig, amint a suhogó lombokon keresztül a földre bámult, Balú mély ordítózása riasztja fel a dsungelt, Bagira pedig fogát vicsorítva ugrál a fatörzsekre. A Bandarlogok diadalmasan üvöltöttek s fölfelé iparkodtak a legfölső ágakra, ahová Bagira nem merte követni őket, s így kiáltottak :

— Észrevett! Bagira észrevett bennünket. A dsungel minden népe bámulja ügyességünket és ravaszságunkat.

Azután menekülni kezdtek. A majmok menekülése ott fönn a fák sűrűjében olyas valami, amit senki le nem írhat. Megvannak útjaik és keresztútjaik, le a mélybe, fel a magasba, ötven, hetven, sőt száz rendes lábnyira a föld felett, amelyeken szükség esetében éjszaka is végig tudnak rohanni. A két leg-erősebb majom hónaljon fogta Mauglit s röpült vele keresztül a fák koronáján, húsz lábnyit is ugorva egyszerre. Maugli nélkül kétszer olyan gyorsan haladtak volna, de a fiú súlya akadályozta menekülésüket. Maugli rosszul volt és szédült, de azért önkénytelenül élvezetet szerzett neki a vad rohanás, bár rémüldözött is, mélyen maga alatt látva a föld egy-egy darabkáját, s elállt a lélekezete is belé, mikor át-átszökkenve az üres levegőn, iszonyúan le-lecsapódtak és összehúzódtak. Kísérői felrohantak vele a fákon, s mikor a fák legtetején a legvékonyabb galyak recsegték és meghajlottak alattuk, rekedt kiáltással levetették magukat a levegőbe, s rögtön rá a következő fa alsóbb ágain lógtak, kezükkel vagy lábukkal kapaszkodva. Olykor-olykor mérőföldeket elláthatott a csendes, zöld rengetegben, mint aki magas árboc tetejéről szétnéz a tengeren, s nyomban rá arcába csapódtak újra az ágak és a lombok, s kísérőivel együtt lejutott megint csaknem egészen a földre. Ugrálva, kúszva, sikoltva, ordítva így rontott végig a Bandarlogok egész serege a fautakon, magával ragadva Mauglit, aki fogoly volt.

Eleinte félt, hogy lezuhan; majd haragra lobbant, de azért óvakodott az ellenállástól, s beérte azzal, hogy gondolkozni kezdett. Először is üzennie kellett Balúnak és Bagirának, mert a majmok úgy rohantak, hogy barátai mindenesetre messze elmaradtak. Lefelé hiába nézegetett, nem látott egye-

bet, mint ágat meg lombot. Fölnézett hát a magasba s jó messze fönt a kék levegőben meglátta Csilt, a kányát, lebegni, keringeni, amint résen állt s figyelt, nem akad-e halott a dsungelben. Csil látta, hogy a majmok cipelnek valamit; leereszkedett néhány száz yardnyira, hogy kivehesse nem ennivaló-e a terhük. Megütődve füttyentett, mikor látta, hogy Mauglit vonszolják magukkal fel a fák tetejére, s hallotta, hogy Maugli segítségért kiált hozzá: egy vérből való vagyok veled. A lombok összecsapódtak a fiú fölött; de Csil tovább lebbent a következő fához, hogy lássa, amint a kis barna arc újra fölmerül.

— Kövesd a nyomomat, — kiáltott Maugli, — s mondd el a seeonee-i falka Balújának s a tanács-szikla Bagirájának.

— Kinek a nevében, öcsém? — kérdezte Csil, aki sohasem látta még Mauglit, bár természetesen hallott róla már sokat.

— Maugli vagyok, a béka. Kis embernek hívnak! Kövesd a nyo-mo-mat!

Az utolsó szót iszonyú ugrás közben kiáltotta; de Csil intett s fölemelkedett a magasba úgy, hogy kis fekete foltnak látszott csak, s ott lebegett, figyelve messzelátó szemeivel a fák koronáinak magasára, amint Maugli kísérői szédületes gyorsasággal rohantak tovább.

— Sohasem jutnak messzire, — szólt gúnyos kacagással. — Sohasem hajtják végre, amibe belekezdenek. Mindig másba kapnak ezek a Bandarlogok. De most, ha jól látom, bajba keveredtek, mert Balú nem érti a tréfát, s Bagira, amint ismerem, nemcsak kecskéket tud megölni.

Azután kiterjesztett szárnyal ide-oda lengett a magasban, lábát maga alá húzta és várakozott.

Eközben Balú és Bagira majd megőrült dühében és bánatában. Bagira soha életében nem kapaszkodott még úgy fölfelé, mint most, de a vékony ágak letörtek súlya alatt, s Bagira visszacsúszott, s karmai tele lettek fahánccsal.

— Mért nem figyelmeztetted a kis embert? — bődült rá a szegény Balúra, aki folytatta egyetlen ügését, még mindig azt remélve, hogy utóléri a majmokat. — Mit használt, hogy félholtra verted, ha idejében nem figyelmeztetted?

— Gyorsan! Gyorsan! Talán még elcsíphetjük őket! — lihegett Balú.

— Elbujhatsz a gyorsasággal! Egy sebesült tehenet

ki nem tudnál fárasztani. Te bölcs törvénytanító, te gyerek-kínzó, — ha még egy mérföldet nyargalászol így ide-oda, megpukkadsz. Ül le nyugodtan és gondolkozzál! Főzz ki valami tervet. Az üldözésnek nincs most helye. Ha nagyon közel jutunk hozzájuk, még le is pottyanthatják.

— *Arrula! Gúú!* Talán le is pottyantották már, belefáradva cipelésébe. Ki bizhat a Bandarlogokban? Rakd tele a fejedet döglött denevérekkel! Etess száraz csontokkal! Görgess bele a vad méhek rajába, hogy halálra szurkáljanak, s temess el együtt a hiénával, mert én vagyok a világon a legnyomorultabb medve! *Arulala! Gúúú!* Ó, Maugli, Maugli! Mért is nem figyelmeztettelek inkább a majmokra, ahelyett, hogy fejbe vertelek? Talán kivertem belőle az egész napi leckét; s most egyedül van a dsungelben a varázsigék nélkül.

Balú összekulcsolta mancsait füle fölött s jajgatva hempergett a földön ide-oda.

— Hiszen csak az imént elmondta hibátlanul az összes varázsigéket, — szólt Bagira türelmetlenül. — Balú, ne veszítsd el egészen a fejed, és becsüld meg magadat. Mit gondolna a dsungel, ha én, a fekete párdúc, a földön henteregnék, mint Sahi, a sündisznó, és ordítanék?

— Törődöm is most a dsungellel! Talán meg is halt már Maugli.

— Ha csak le nem pottyantják az ágak közül mulatságból, vagy unalmukban meg nem ölik, nem félttem a kis embert. Okos és kitanult, s ami a földolog, megvan a szeme, amelytől fél a dsungelben mindenki. Csakhogy (s épen ez a baj) a Bandarlogok hatalmában van, s ezek, mivel a fákon élnek, nem félnek közülünk senkitől.

Bagira gondolkozva nyalogatni kezdte egyik előlábát.

— Mekkora számár vagyok! Óh, én kövér, barna gyökérrágó bolond! — szólt Balú, egy rugással talpra ugorva, — igaza van Hathinak, a vad elefántnak, aki azt mondja: *«Mindenkinek van kitől félnie;»* s a Bandarlogok Kaa-tól félnek, a szirti kígyótól. Ez oly ügyesen kúszik, mint ők. Ellopja éjjel a kis majmokat. Ha nevét hallják, megdermed átkozott farkuk. Keressük fel Kaa-t.

— Ugyan mit tesz érettünk Kaa? Nem közülünk való, mert lábatlan, s iszonyú gonosz szeme van, — szólt Bagira.

— Nagyon öreg és nagyon ravasz. S ami fő, mindig éhes, — szólt Balú reménykedve. — Igérj neki sok kecskét.

— Alszik egy hónapig is, ha egyszer jól lakott. Lehet, hogy épen most is alszik; de ha ébren van is, mit teszünk, ha inkább saját kecskéit akarja megölni? — szól Bagira, aki nem sokat tudott Kaa-ról, s azért érthető, hogy gyanakodott.

— Ez esetben két olyan öreg vadász, mint te meg én, észretérítjük talán, — szól Balú, a párduchoz dörzsölve fakó, barna vállát, s azután útrakeltek, hogy felfedezzék Kaa-t, a szirti pythont.

Forró sziklán akadtak rá. Nyujtózkodott a délutáni napon, s elmerült szép új bőre csodálatába, mert tíz napig el volt bújva valahol s bőrét változtatta, s most teljes pompájában hevert előttük. Tompa orrú fejét ide-oda lökte a földön, harminc láb hosszú testét fantasztikus csomókba és gyűrűkbe csavarintotta, s közelgő ebédjére gondolva, meg-megnyalagatta az ajkát.

— Még nem evett, — szól Balú, megnyugtató dörmögéssel, mihelyt meglátta a kígyó szépséges, barna, sárgafoltos köntösét. — Vigyázz, Bagira! Vedlés után mindig vak egy kissé s gyorsan kész az ugrásra.

Kaa nem mérges kígyó volt; sőt a mérges kígyókat gyáváknak tartotta és megvetette. Ereje rettentő nagyságában rejlett, s akit egyszer körülfogott rengeteg gyűrűivel, annak ugyan befellegzett.

— Jó vadászatot! — kiáltott Balú, hátulsó két lábára ereszkedve. Mint a legtöbb fajtájabeli kígyó, Kaa is süket volt kissé s nem hallotta meg mindjárt az első kiáltást. Hirtelen összegombolyodott, készen minden eshetőségre, s fejét a földre szegte.

— Jó vadászatot valamennyiünknek! — válaszolt. — Ohó, Balú, hol jársz erre? Jó vadászatot, Bagira. Az egyik hármunk közül bizonyára éhes, annyit mondhatok. Van valami vad a közelben? Őz talán, vagy ami még jobb volna, fiatal szarvas? Mondhatom, olyan üres vagyok, mint a kiszáradt kút.

— Épen vadászunk, — szól Balú odavetve. Tudta, hogy Kaa-val nem szabad a dolgot elsietni. Túlságosan erős.

— Engedjétek meg, hogy veletek menjek, — szól Kaa. — Egy csapással több vagy kevesebb, számot sem tesz nálatok, sem Bagiránál, sem Balúnál. Én pedig elvárhatok napokig valamelyik erdei ösvényen, s fél éjszakát mászkálhatok, lesve, nem akad-e utamba egy fiatal majom. Hogh! A lombok nem azok ma már, amik fiatal koromban voltak. Csupa korhadt gally, száraz ág minden.

— Tán nagy súlyod is oka némileg, — szólt Balú.

— Igen, igen, jó hosszú vagyok, — szólt Kaa kissé kevélyen. — De mindennek a sok új növésű fa az oka. Utolsó vadászatomon is csaknem lezuhantam — csepp híja volt csak, s amint lecsusszantam, mert a farkam nem kulcsolódott rá elég erősen a fára, a zaj felébresztette a Bandarlogokat, s ezek a legocsmányabb nevekkel illettek.

— Lábatlan, sárga földi féreg, — szólt Bagira magában dörmögve, mintha vissza próbálna emlékezni valamire.

— Ssss! Mondták rám valamikor ezt is? — kérdezte Kaa.

— Valami ilyenfélét kiáltottak le hozzánk mult holdtöltekor, de mi nem sokat törődtünk velők. Összebeszélnek tücsköt-bogarat, — még azt is, hogy kipotyogott minden fogad, s nem mersz megtámadni semmit, ami erősebb, mint a kis őz, mivel (csakugyan iszonyú szemtelenek ezek a Bandarlogok) mivel félsz még a kecske-bak szarvától is, — folytatta Bagira édeskésen.

A kígyóféle, különösen az olyan óvatos, vén python, mint Kaa, nagyon ritkán árulja el, hogy haragszik, de azért Balú és Bagira láthatták, hogyan duzzadoznak Kaa torkán jobbról-balról a hatalmas nyeldekli izmok.

— A Bandarlogok másfelé járnak, — szólt Kaa nyugodtan. — Mikor ma kijöttem a napra, hallottam, amint a lombok között sikoltottak.

— Épen a Bandarlogokat üldöztük most, — szólt Balú, de torkán akadt a szó, mert ez volt az első eset, a mire egyáltalán véve emlékezett, hogy valaki a dsungel népei közül érdeklődést árult el a majmok iránt.

— Semmi kétség, nem kis dolog, ami miatt két ilyen vadász, akik, bizonyosan tudom, vezérek saját erdőikben, a Bandarlogok nyomát kergeti, — válaszolt Kaa udvariasan, miközben dagadozott a kíváncsiságtól.

— Én magam, — kezdte Balú, — bizony nem vagyok egyéb, csak a seeonee-i kis farkasok megvénült és nem egyszer nagyon ostoba törvény-tanítója, Bagira pedig —

— Bagira, — vágott közbe a fekete párduc, összecsapva állkapcáit, hogy csak úgy csattant, mivel nem volt inyére az alázatoskodás. — Az eset a következő, Kaa. Azok a diótolvajok, azok a pálmalevélszurkálók, ellopták kis emberünket, a kiről talán te is hallottál már.

— Hallottam valamit Sahitól, aki képzelődik, mert

agyarai vannak, hallottam valami emberféléről, aki a farkasok falkájába keveredett, de nem hittem el. Sahi tele van mindig félfüllel hallott mesékkal, amiket nagyon rosszul szokott elmondani.

— De ebben igaza volt. Olyan egy kis ember ez, aminő még sohasem volt, — szól Balú. — A legjobb, a legbölcsebb és a legvakmerőbb kis emberi poronty, az én tanítványom, aki híressé fogja tenni Balú nevét az egész dsungelben. Aztán meg én is, meg Bagira is, nagyon szeretjük őt, Kaa.

— Ts! Ts! — szól Kaa, ide-oda lóbálva fejét. — Ismertem én is a szeretetet. Tudnék is mesélni róla . . .

— Majd máskor mesélj, — szól gyorsan Bagira, — szép tiszta éjszaka, mikor mindnyájan jól vagyunk lakva s kellő módon méltányolhatjuk mesédet. Most a Bandarlogok kezében van a kis emberünk, s tudjuk, hogy a Bandarlogok a dsungel összes lakói közül egyes-egyedül Kaa-tól félnek.

— Egyedül tőlem félnek, de van is rá okuk, — szól Kaa. — Fecsegő, ostoba, hiú — hiú, ostoba, fecsegő népség a majom. De azért az emberféle rossz helyen van az ő kezükben. Beleunnak a dióba, amit leszakítottak, s ledobják a földre. Fél-napig is elcipelnek egy faágat azzal a szándékkal, hogy nagy dolgokat csináljanak vele, s végre darabokra törik. A kis ember helyzete nem irigylésre méltó. Tehát azt mondták rólam, hogy — sárga hal vagyok, vagy nem?

— Féreg — féreg — földi féreg, — szól Bagira, — s még sok más egyéb, amit szégyellek ismételni.

— Meg kell megint őket tanítanunk, hogy ne merjenek urukról csak jót beszélni. Aaa-ssp! Gyámolítani kell állhatatlan emlékezetüket. De hát merre is mentek a gyerekek?

— Azt csak a dsungel tudja. Napnyugat felé, azt hiszem, — szól Balú. — Azt gondoltuk, Kaa, hogy te tudni fogod.

— Én? Hogy tudjam én? Megkapom őket, ha utamba kerülnek, de különben nem törődöm a Bandarlogokkal, nem vadászok rájuk, a békákra, a pocsolyák békanyálára! Hsss!

— Fel, fel! Fel, fel! Hillo! Illo! Illo, nézz fel a magasba, Balú, a seeonee-i farkasok falkájából!

Balú felnézett, hogy lássa, ki szólítja. Csil volt fölötte, a kánya, mint a nyíl lefelé ereszkedve. Összecsapott szárnya ragyogott a napban. Ideje volt már, hogy Csil aludni menjen, de azért átfürkészte az egész dsungelt, keresve Balút, akit sehogysem vett észre a sűrűségben.

— Mi baj? — szólt Balú.

— Láttam Mauglit a Bandarlogok között, kért, hogy mondjam meg neked. Nyomon követtem. A Bandarlogok elvitték őt túl a folyón a majomvárosba — a hús tanyára. Lehet, hogy egy éjjelt töltenek ott, lehet, hogy tíz éjszakát, lehet, hogy csak egy órát. Megmondtam a denevéreknek, hogy figyeljenek rájuk a sötétben. Ez volt a mondanivalóm. Jó vadászatot mindnyájatoknak ott lent a földön!

— Tele bendőt s mély álmat kívánok, Csil, — kiáltott Bagira. — Gondolni fogok rád legközelebbi vadászatomon, s félreteszem számodra a fejet, óh, te legjobb kányája a világnak!

— Nincs az egészben semmi. A fiú tudta a varázsigt. Ez volt a legkevesebb, amit tehettem, — szólt Csil s fölfelé keringett, hogy nyugvóhelyére térjen.

— Nem felejtette el használni a nyelvét, — szólt Balú kevély dörmögéssel. — Ki gondolta volna, hogy az ilyen fiatal fickónak eszébejut a maradék varázsigtje akkor is, mikor a fák között vonszolják!

— Alaposan beleverted a fejébe, — szólt Bagira. — De magam is büszke vagyok rá. Most pedig menjünk a hús tanyára.

Mindenki tudja, hogy a dsungelben hol van ez a hely, de csak kevesen jártak ott; mert amit hús tanyának neveztek, régi elhagyott város volt, beleveszve, beletemetve a dsungelbe. Az állatok nem szívesen keresik fel azt a helyet, ahol valaha emberek éltek. A vadkan még megteszi, de a vadászó falkák nem. Azonkívül ott éltek a majmok is, amennyiben egyáltalán véve élnek valahol. Önérzetes állat még a tájékára sem ment ennek a helynek, kivéve a szárazság idejét, mivel a romladozó medencékben és vízgyűjtőkben mindig volt egy kis víz.

— Féléjszakai út — ha teljes erőnkől futunk, — szólt Bagira, s Balú nagyon komoly arcot vágott hozzá. — Olyan gyorsan fogok menni, amint telik tőlem, — szólt csüggetegen.

— Nem várhatunk rád, — szólt Bagira. — Gyere utánunk. Jól nyakunk közé kell szednünk a lábunkat — Kaanak meg nekem.

— Láb ide, láb oda, — szólt rá Kaa kurtán. — Négy lábaddal fölveszem még akármikor.

Neki indult Balú, erőlködve, de csakhamar le kellett ülnie lihegve, s így ott hagyták azzal, hogy kövesse őket.

Bagira gyors párdúc-íramodással rohant előre. Kaa egy szót sem szólt, de bármint erőlködött Bagira, a rengeteg szirti python mindig együtt járt vele. Mikor egy hegyi folyóhoz értek, Bagira előbbre ért valamivel, mert egyszerűen átugrott a vizen, Kaanak pedig úsznia kellett, vagy két lábnyira feltartva fejét és nyakát a habokból, de száraz földön csakhamar újra utólérte Bagirát.

— A szétzúzott lakatra, melynek szabadságomat köszönöm, — szólt Bagira, amint rájuk ereszkedett a szürkület, — alaposan tudsz rohanni!

— Éhes vagyok, — szólt Kaa. — Aztán meg folyton békának neveztek.

— Féregnek — földi féregnek s még hozzá sárgának.

— Egyre megy. Folytassuk csak utunkat, — szólt Kaa, tovább gördülve, mint az ár, a földön. Biztos szeme mindig megtalálta a legrövidebb utat.

A majmoknak eszükágába sem jutottak a hús tanyán Maugli barátai. Odavitték a fiút a romvárosba, s egy időre szörnyen meg voltak magukkal elégedve. Maugli még soha életében nem látott indiai várost, s bár ez inkább csak romhalmaz volt, volt rajta sok pompás csodálni való. Valami király építtette régesrégén egy kis domb tetején. Megvannak még a kőutak, felballaghatsz rajtok a romladozott kapukhoz, melyeknek megviselt, rozsdás sarkain lóg még egy-egy reves darabka fa. A falakat keresztül-kasul nőttek a fák, a bástyarészek pusztultak, omladoztak, s a tornyok ablakaiból vad folyondárok lógtak a falakra fürtös csomókban.

Nagy tetőtlen palota koronázta a domb tetejét. A várudvar márványa és a szökőkútak, melyeket vörös és zöld foltok tarkítottak, össze-vissza voltak repedezve; még az udvar kovakőkockáit is, ahol a király elefántjai laktak, felverte és szétrepesztgette a gyom és a sok fiatal fa. Odalátszott a palotához a város, hosszú sora tetőtlen házaknak, megannyi sötétséggel telt üres méz-sejt; az alaktalan kötömeg, az egykori bálvány, a térről, hol négy országút kereszteződött, az árkok és gödrök az utcásarkokról, hol hajdanta közutak voltak és a romokba dőlt templomépületek, melyeket vad fügefák szegtek körül.

A majmok azt mondták, hogy ez a hely az ő városuk, s azt hitték, joguk van megvetni a dsungel lakóit, mert ezek az erdőben élnek. De azért sohasem tudták, mi célra készültek

ezek az épületek s hogyan használhatók. Körbeültek a király tanácsstermében, bolhászkodtak s azt hitték, hogy valóságos emberek ; vagy ki s be futkostak a tetőtlen házakban, összehordták a törmelékeket, az ócskaságokat valamelyik szögletbe, s azután elfelejtették, hová dugták kincseiket ; egymásba gabalyodtak veszekedve, kiáltozva, majd meg felkerekedtek s játszani kezdtek fel-alá futkosva a király kertjének terraszain, meg-megrázve a rózsákat és a narancsfákat s elmulattak a virághulláson és a gyümölcsputyogáson, keresztül fürkészték a palota folyosóit, sötét alagutjait, száz meg száz sötét kis szobáját, de sohasem tudták megjegyezni, mit láttak, mit nem láttak. Így töltötték az időt egyenként, párosával vagy seregestül, azt emlegetve folyton, hogy emberek módjára cselekszenek. Ittak a vízmedencékből s beszennyezték a vizet, azután veszekedést rögtönöztek s egyszerre csak futkosni kezdtek seregestül így kiabálva :

— Nincs a dsungelben más nép oly bölcs, oly jó, oly ügyes, oly erős és oly nemes, mint a Bandarlogok.

S aztán újra meg újra kezdték előlről a dolgot, míg rá nem untak a városra s vissza nem mentek a fák tetejére, remélve, hogy a dsungel lakói észreveszik őket.

Maugli, aki a dsungel törvényében nevelődött, nem szerette, nem is értette meg ezt az életet. A majmok késő délután értek vele a hús tanyára s ekkor a helyett, hogy aludni mentek volna úgy, ahogy Maugli szokta tenni hosszú út után, kezét fogva táncra kerekedtek s ostoba nótákat visították. Az egyik majom beszédre gyűjtött s kijelentette társainak, hogy Maugli foglyul ejtése fordulópont a Bandarlogok történetében, mert Maugli megmutatja majd nekik, hogyan kell összefonni ágakat és fűszálakat védelmül az eső és a hideg ellen. Maugli felkapkodott erre egy csomó kúszó növényt, elkezdte egymásba fenni őket, a majmok pedig utánaozni próbálták őt. De pár perc múlva megszűnt az érdeklődésük, elkezdték rángatni egymás farkát, köhécseltek s négy lábon ugrándoztak.

— Éhes vagyok, — szólt Maugli. — Idegen vagyok erre felé. Hozzatok ennivalót vagy engedjétek meg, hogy vadász-hassam itt.

Hús, harminc majom rohant el egyszerre, hogy diót és vaddinnyét hozzon neki ; de útközben összeverekedtek, s azután eszükágába sem jutott többé, hogy a megmaradt

gyümölcssel visszatérjenek. Mauglinak sajgott az egész teste ; dühös is volt, a gyomra is korgott. Kószálni kezdett az üres városban, el-elkurjantva időnként az idegenek vadászkiáltását ; de feleletet hiába várt. Kezdte belátni, hogy csakugyan nyomorúságos helyre jutott. — Mind igaz, amit Balú a Bandarlogokról beszélt, — gondolta magában. — Nincs törvényük, nincs vadászkiáltásuk, nincs vezetőjük. Nincs egyebük, mint néhány ostoba szavuk és ragadozó kis tolvajkezüik. Ha megölnek itt vagy éhen halok, mindenképp csak magam leszek az oka. De meg kell próbálnom visszajutni saját népemhez. Balú bizonyosan meg fog verni, de ez többet ér, mint rózsalombokra vadászni az oktondi Bandarlogokkal.

Alig sétált azonban a város falához, a majmok visszahurcolták. Mondták neki, nem is tudja milyen boldog, és csipkedték, hogy hálára tanítsák. Maugli összeszorította a fogait, és így, szót sem szólva, felment az ujjongó majmokkal a terraszra, a vörös homokkőből épült vízgyűjtő medencék fölé, amelyek tele voltak félig esővízzel. A terrasz közepén romokba dőlt kerti villa volt fehér márványból, hajdanta királynők lakása, akik száz év óta halottak már. A boltozatos tető félig leroskadt s elzárta a palotából nyíló földalatti folyosót, a királynék egykori útját. A falakat márványból faragott arabeszkék díszítették, tejfehér remekmű, telehintve agáttal, karneollal, jászpissal, lazurral, s a hold, amint feltűnt a domb mögött, keresztültört a nyitott tetőn, fekete bársonyhímzéshez hasonló árnyakat vetve a földre. Maugli, bár beteg, álmos és éhes volt, nem tudta megállni, hogy ne nevéssen, mikor a Bandarlogok, huszan is egyszerre, elkezdték mondogatni neki, mily hatalmasok, bölcsék, erősek és nemesek, s milyen ostoba Maugli, hogy el akarja hagyni őket.

— Hatalmasok vagyunk. Szabadok vagyunk. Nagyszerűek vagyunk. A legcsodásabbak vagyunk az egész dsungelben! Mind azt mondjuk, s ezért igaznak is kell lennie, — kiabáltak. — Mivel te még sohasem hallottál bennünket s el tudod vinni hirünket a dsungel lakóihoz, hogy a jövődőben valamennyien tudomást vegyenek róluk, elmondunk most neked mindent, amit csak tudunk, a mi kiváló fajunkról.

Maugli nem tett ellenvetést. Száz meg száz majom kuporodott le a terraszra, hogy hallgassa a szónokok magasztaló énekeit a Bandarlogokról. S valahányszor az egyik szónok megállt, hogy lélekzetet vegyen, valamennyien kiabálni kezdtek :

— Úgy van; igaz! Valamennyien megerősítjük!

Maugli bólogatott, be-behunyta szemét, s akármit kérdeztek tőle, rámondta mindenre, hogy úgy van; de feje szörnyen zúgott a lármától. — Bizonyosan Tabaki, a sakál, megharapta valamennyiüket, — szólt magában, — s most örjöngenek. Ez kétségtelenül *dewanee*, örjöngés! Hát sohasem alszanak? Végre közeleg egy felhő a hold felé. Bár elég nagy volna rá, hogy elfödje a holdat, talán a sötétségben megszökhetném tőlük. Szörnyű fáradt vagyok.

Ugyanezt a felhőt figyelte Mauglinak két jó barátja, Bagira és Kaa is, lent a dűledezett árokban a város fala alatt, akik tudták jól, mily veszedelmesek a majmok seregestül, s azért vigyáztak, hogy semmit se kockáztassanak. A majmok ugyanis sohasem harcolnak, kivéve, ha legalább is százan jutnak egy ellenségre, de az ilyen egyenetlen harcot nem igen szereti senkisé a dsungelben.

— Én majd a nyugati falhoz megyek, — susogott Kaa, — s gyorsan lesurranok a lejtős talajon, amely előnyömré lesz. Százával csak nem ugranak az én hátamra, de . . .

— Tudom, — szólt Bagira. — Bár itt volna Balú; de meg kell tennünk, ami tőlünk telik. Mihelyt az a felhő elfödi a holdat, a terrasra megyek. Valami tanácsot ülnek a fű felett.

— Jó szerencsét! — szólt Kaa haragosan s elsiklott a nyugati falhoz. Ez véletlenül legépebb volt valamennyi közül, úgyhogy jó időbe tartott, míg a hatalmas kígyó utat tört magának felfelé a köveken.

A felhő elrejtette a holdat, s Maugli, amint kíváncsian várta, mi fog most történni, egyszerre csak Bagira könnyed lépteit hallotta a terraszon. A fekete párdúc felkúszott a lejtőn csaknem nesztelenül s egyszerre csak — nem vesztegetve idejét a harapással, — szétcsapott jobbra-balra a majmok között, akik seregestül Maugli körül ültek. A rémület és düh ordítása hangzott erre, s utána, a mint Bagira ide-oda szökdelt a talpa alatt hempergő, ragadozó majmok között, elkiáltotta magát az egyik majom: — Csak egyetlen van itt! Öljétek meg! Öljétek meg!

Egész sereg összegabalyodott majom ugrott erre Bagirának, harapva, karmolva, rángatva, tépve őt, őt-hat pedig megragadva Mauglit, felvonszolta a kerti villa falán s kilökte a beszakadt tető nyílásán. Emberek közt nevelődött gyerek összezúzódott volna, mert jó ötven lábnyi volt a zuhanás; de

Maugli úgy zuhant, ahogy Balútól tanulta, s baj nélkül talpra esett.

— Maradj ott, — kiáltottak utána a majmok, — amíg meg nem öltük barátaidat; később játszunk majd megint, ha a mérges fogúak életben hagynak.

— Egy vérből valók vagyunk, — szólt Maugli, gyorsan megadva a kígyók kiáltását. Zörgés és sziszegés hallatszott körülötte a romokban, s Maugli hamar megadta újra a jelet, hogy teljesen biztonságban legyen.

— Szszsz! Le a fejekkel! — szólt vagy egy féltucat alázatos hang. (Indiában ugyanis előbb-utóbb minden rom kígyók lakása lesz, s a régi kerti villában is nyüzsgőnek a szemüveges kígyók.) — Maradj csendesen, kis öcsém, mert különben ránk taposol.

Maugli oly nyugodtan állt, amint csak telt tőle. Kukucs-kált a nyíláson keresztül s figyelt a fekete párdúc körül folyó harc dühöngő lármájára. Micsoda üvöltés, fogcsattogtatás, birkózás volt! Hallotta Bagira rekedt, mély horkanásait, amint hátrált, ugrott, forgolódott, elvegyült a majmok tömegében. Először esett meg Bagirával, hogy életre-halálra küzdött.

— Balúnak is itt kell lennie a közelben, Bagira nem jött egyedül, — gondolta Maugli. Majd elkiáltotta magát hangosan:

— A medencéhez tarts, Bagira. A vízmedencéhez. Törj utat magadnak s merülj belé! A víz felé tarts!

Bagira meghallotta, s a kiáltás, amely tudtára adta, hogy Maugli biztos helyen van, új erőt öntött belé. Utat tört magának kétségbeesetten lépésről-lépésre egyenesen a vízmedencék felé, néma kutatóssal. Egyszerre csak a dsungelhez legközelebb levő romok közül felhangzott Balú dörgő csatakiáltása. A vén medve megtett minden tőle telhetőt, de sehogysem tudott előbbre jutni. — Bagira! — kiáltott, — itt vagyok. Kúszok már fölfelé! Sietek! *Auura!* A kövek kicsúsznak lábam alól! Majd lesz hadd-el-hadd, alávaló Bandarlogok!

Felbukkant lihegve a terraszon, de rögtön elnyelte fejéig a hömpölygő majmok hulláma. Azonnal hátulsó két lábára emelkedett, kiterjesztette két első lábát s átölelt annyi majmot, amennyit csak tudott, s aztán ahogy a gőzhajó kormánykereke lapátolja a habokat, szabályos egyformasággal csapkodott velök jobbra-balra a majmok áradatában.

Egyszerre zuhanás hallatszott, s a szétcsapó habok zajá-

ból megértette Maugli, hogy Bagira utat tört magának a víz-medencéhez, ahová a majmok nem követhették. A párduc levegő után kapkodva feküdt a vízben, csak a feje látszott ki; a majmok pedig megálltak a vörös lépcsőkön, fel alá táncolva dühükben s ugrásra készen minden oldalról, ha Bagirának észébe jutna, hogy segítségére induljon Balúnak.

Bagira kiemelte a vízből csepegő állát s kétségbeesésében segítségért kiáltott a kígyókhöz. — Egy vérből valók vagyunk! — mert azt hitte, hogy Kaa az utolsó pillanatban cserben hagyta őket. Balú majd megfulladt a terraszs szélén a majmok serege alatt; de azért, bár nem siethetett segítségére, tele torokkal elnevette magát, mikor hallotta, hogy a fekete párduc segítségért könyörög.

Végre feltörtetett Kaa is a nyugati falon. Egy végső ugrással felvetette magát a terraszra s utoljára is lezuhant még alatta egy hatalmas kődarab az árokba. Azzal már nem is törődött, hogy a talajt nem használhatja ki a legelőnyösebben, csak összecsavarodott meg kinyújtózott egyszer-kétszer, hogy meggyőződjék róla, rendben van-e harcsa testének minden porcikája. Ezalatt egyre tartott Balú küzdelme, s a víz-medencében levő majmok sikoltoztak Bagira körül. Mang pedig, a denevér, ide-oda repdesve, szétvitte a nagy háború hírét a dsungelben, míg végre elkezdett trombitálni Hathi, a vad elefánt is, és felébredtek a távolban a majmok elszórt csapatai s útrakeltek a fákon társaik segítségére a hús tanyához. A harci láрма felriasztotta álmukból több mérföldnyi területen a nappali madarakat is.

S egyszerre megjelent Kaa, sebes rohammal, alig várva, hogy gyilkolhasson. A python kígyók harc közben fejükkel, melyet testük egész súlya és ereje támogat, óriási lökéseket tesznek. Hatalmas lánDSA, faltörőkos vagy másfél tonnás kalapács, melynek nyelében számító, hideg értelem ül, csak durva fogalmat nyutjhat a harcoló Kaaról. Négy-öt láb hosszú python leüthet egy férfit, ha mellbe találja, Kaa pedig, amint tudjátok, harminc láb hosszú volt. Első lökése, a melyet némán, összeszorított szájjal tett, a Balú körül nyüzsgő majomsereget érte, s ez az egy lökés olyan volt, hogy másodikra nem is volt már szükség. A majmok szétszaladtak ijedt ordítással: — Kaa van itt! Fussatok! Szaladjatok!

Régóta réme volt Kaa a majmoknak. Az öregek majomöltők óta vele rémítgették és szoktatták rendre a fiatalokat,

rémes meséket mondvá Kaaról, az éjjeli tolvajról, aki felkúszik az ágakon oly nesztelenül, mint a moha növése, és elragadja a legerősebb majmot is: a vén Kaaról, aki néha szakasztott száraz ágnak, vagy reves fatörzsnek tudja magát tettetni, s megteveszti a legbölcsebb majmokat is, míg az ág vagy a törzs meg nem mozdul s rájuk nem veti magát. Kaa képviselte mindazt, amitől a majmok féltek a dsungelben,

mert nem volt köztük senki, aki tisztában nem lett volna azzal, mire képes Kaa hatalma, nem volt senki, aki valaha élve került volna ki Kaa öleléséből.

Szétfutottak eszeveszetten a falakra s a házak tetőire. Balú pedig megkönnyebbülten fellélezett. Bundája sokkal vastagabb ugyan Bagiráénál, de azért őt is alaposan megtépázták a küzdelemben. Kaa most nyitotta csak ki száját először, hosszú sziszegést hallatva, mire a messzeségben meg-

álltak a majmok, akik társaik védelmére a hűs tanya felé siettek. Megálltak ott, ahol voltak, összekuporodva, míg az ágak meg nem hajlottak recsegetve a teher alatt. A falakon s az üres házakban kuporgó majmoknak pedig torkukon akadt a kiabálás s oly csendesség borult a városra, hogy Maugli hallotta, amint Bagira kimászva a vízmedencéből, megrázta nedves bundáját. Majd újra kezdődött a lárma. A majmok egyre feljebb szökdeltek; átkulcsolták a hatalmas kőbálványok nyakát és sikoltozva ugrostak végig a házak ormain, mialatt Maugli tánra kerekedve a kerti villában, kibámult a fal hézagain s összeszorítva metszőfogait, bagolymódra huhogott, hogy mutassa gúnyos megvetését.

— Mentsétek ki a kis embert abból a veremből, — lihegte Bagira; — több már nem telik tőle. Kapjuk föl a kis embert és menjünk. Újra támadhatnak.

— Nem mernek mozdulni, amíg rájuk nem parancsolok. Maradjatok csak, szssssz! — sziszegett Kaa s a város újra elcsendesedett. — Nem jöhettek előbb, testvér, de mintha kiáltani hallottalak volna. — Ez — Bagirának szólt.

— Lehet, lehet, hogy küzdelem közben kiáltottam, — válaszolt Bagira. — Balú, megsebesültél?

— Nem tudom, nem téptek-e száz kis medvévé, — szóló Balú, sorban megrázva nagykomolyan mind a négy lábát. — Úh! Fáj mindenem. Kaa, azt hiszem, neked köszönhetjük Bagira meg én is életünket.

— Szót sem érdemel. Hol a kis poronty?

— Itt vagyok a verandán. Nem tudok kimászni, — kiáltott Maugli. Elzárta útját a feje fölé tornyosuló beszakadt boltozat.

— Vigyétek innen. Úgy táncolt, mint Mor, a páva. Szétapossa kicsinyeinket, — kiáltottak fel a mélységből a szemüveges kígyók.

— Hah! — szóló Kaa elnevetve magát; — a kis porontynak mindenütt vannak barátai. Állj csak hátrább, kis ember; ti meg méregfogúak bujjatok el. Le fogom dönteni a falat.

Kaa gondosan vizsgálgatta a falat, míg végre talált egy gyöngye pontra valló, színehagyott repedést a márványburkolatban. Megkopogtatta kétszer-háromszor fejével gyöngén ezt a részt, hogy kimérje a távolságot s aztán hosszú testéből mintegy hat lábnyit a magasba tolva, neki taszította orrát nagy hatszor teljes erejével a falnak. Az erős fal megroppant

s porfelhőt vetve föl, rommá roskadt, Maugli pedig kiugrott a nyíláson keresztül s odarontva Balúhoz és Bagirához, átfogta fél-fél kézzel öreg barátainak vastag nyakát.

— Megsebesültél? — kérdezte Balú, gyöngéden megölelve Mauglit.

— Sajog mindenem, éhes vagyok, s alaposan megtépáztak; de veletek is keményen bántak, testvéreim! Véresek vagytok.

— Mások is azok, — szólta Bagira, ajkát nyaldosva, s oda tekintve a terraszon és a medence körül fekvő élettelen majmokra.

— Nem baj, nem baj, csak hogy te megmenekültél. Óh, én büszkeségem, drága kis békám! — motyogta Balú el-érzékenyülve.

— Erről majd később beszélünk, — szólta Bagira szárazan. Hangjának hidegsége sehogysem volt inyére Mauglinak. — De itt van Kaa; övé a győzelem, s neki köszönheted életedet. Köszönd is meg neki úgy, ahogy szoktuk, Maugli.

Maugli megfordult és meglátta a pythont, aki ide-oda lóbálta fejét a magasban.

— Ez hát a kis ember, — szólta Kaa. — Nagyon puha bőre van és hasonlít a Bandarlogokhoz. Jól vigyázz, kis poronty, hogy ha megint új ruhát öltök, majomnak ne néz-zelek a szürkületben.

— Egy vérből valók vagyunk, — válaszolt Maugli. — Az éjjel te mentetted meg életemet. Zsákmányom a tied lesz, Kaa, mindenkor, ha éhes vagy.

— Köszönöm, kis öcsém, — szólta Kaa, de hunyorított hozzá a szemével, — s aztán mondd csak: ugyan mit is szoktál megölni, ha már olyan merész vadász vagy? Azért kérdezem, hogy nyomodban lehessek, ha legközelebb lesre mégy.

— Nem ölök én meg semmit, kicsi vagyok ahhoz, de fölhajtom a kecskéket azoknak, akiknek szükségük van rájuk. Keress csak föl, ha korog a gyomrod, s majd meglátod, hogy igazat mondtam. Van itt egy kis ügyesség, — folytatta kinyujtva két kezét, — s ha valamikor bajba kerülsz, visszafizethetem adósságomat, mellyel néked, Bagirának és Balúnak tartozom mától kezdve. Jó szerencsés vadászatot kívánok mindnyátoknak, mestereim.

— Jól beszélt, — dűnnyögte Balú, mert Maugli nagyon szépen mondott köszönetet. A python ráfektette könnyedén a fejét egy percre Maugli vállára s így szólt:

— Bátor legényke vagy és jól pereg a nyelved ; sokra viheted még a dsungelben, kis poronty. De most siess innen barátaiddal. Eredj aludni, mert hanyatlik a hold, s ami most következik, az nem arra való, hogy végignézd.

A hold hanyatlóban volt a dombok mögött, s a remegő majmok hosszá sora kuporogva kavargott a falakon és ormokon, mintha megrongálódott, lóbálódzó szegélyzete lett volna a tárgyaknak. Balú lement inni a vízmedencéhez, Bagira neki kezdett bundája rendbeszedésének, Kaa pedig a terraszközepére siklott s állkapcáit összecsapta oly csattanással, hogy valamennyi majom rászegezte a tekintetét.

— A hold nyugvóban van, — szolt Kaa. — Láttok-e még?

Mintha szél sóhajtana a lombok között, nyöszörgés hangzott a falakról :

— Látunk még, ó Kaa.

— Helyes. Kezdjük hát a táncot — az éhes Kaa táncát. Üljetek nyugodtan és figyeljete.

Nagy körbe fordult kétszer-háromszor, jobbra-balra lóbálva fejét. Majd hurkokat írt le testével és nyolczasokat, lágy, hajlékony háromszögeket, amelyek négyszögbe, ötszögbe olvadtak át, majd meg gyűrűs csomóba gombolyodott, szabályos gyorsasággal, nem pihelve, nem sietve, s amellet félbe nem szakítva soha halk, zummogó énekét. Egyre jobban besötétedett. Végre a változatosan vonagló gyűrűk már nem is látszóttak, csak az ének zummogása hallatszott szakadatlanul.

Balú és Bagira úgy állt, mintha kővé meredt volna. Öblös torkuk mélyéből töredezett morgás hallatszott, nyakukon megmerevedett a szőr, Maugli meg csak bámult és csodálkozott.

— Bandarlogok, — szolt végre Kaa, — meg tudjátok-e mozdítani lábatokat vagy kezeteiket, amíg nem parancsolom? Beszéljete.

— Amíg nem parancsolod, nem mozdíthatjuk meg sem lábunkat, sem kezünket, óh, Kaa!

— Helyes! Jöjjetek hozzám valamennyien egy lépéssel közelebb.

A majmok serege gyámoltalanul közelebb nyomult Kaa-hoz, s Balú és Bagira is lépett egyet előre önkénytelenül.

— Közelebb! — sziszegett Kaa, s újra mozdult valamennyi.

Maugli rátette kezét Balúra és Bagirára, hogy vissza-

húzza őket, s a két fenevad megrémült, mintha mély álomból riadt volna fel.

— Fogd meg jól a vállamat, — susogott Bagira. — Fogd

meg erősen, mert különben vissza kell mennem — vissza Kaához. Hah!

— Hiszen csak a vén Kaa gyűrűzködik ott a porban, — szólt Maugli; — menjünk innen! S mind a hárman keresztül surrantak egy falnyíláson a dsungel felé.

— Uff! — szólt Balú, mikor újra a csendes fák alatt állt. — Nem szövetkezem soha többé Kaával, s megrázta bundáját alaposan.

— Többet tud nálunk, — szólt Bagira reszketve. — Ha még egy darabig ott maradok, belesétálok magam is a torkába.

— Sokan megteszik ezt az utat, mielőtt újra felkel a hold, — szólt Balú. — Meg lesz elégedve vadászatával — a maga módja szerint.

— De hát mi jelentése volt annak, ami történt? — kérdezte Maugli, akinek fogalma sem volt a python bűvös hatalmáról. — Én csak azt láttam, hogy egy nagy kígyó bolond körökbe forgott, míg csak be nem sötétedett. S az orra csupa seb volt. Ho! Ho!

— Maugli, — szólt Bagira haragosan, — az orra *te* miattad volt csupa seb, amint az én fülem, az én oldalam, az én négy lábam, s amint Balú nyaka és válla is *te* miattad van összeharapdálva. Sem Balú, sem Bagira nem fog tudni jó ideig gyönyörűséggel vadászni.

— Nem baj, — szólt Balú. — Csakhogy a kis ember közöttünk van újra.

— Igaz; de sok időnkbe került, amit vadászatra fordíthattunk volna, sok sebbe, sok szál szőrbe — hátam félig le van nyúzva — s ami fő, megsínylette becsületünk is. Mert, jegyezd meg magadnak, Maugli, én, a fekete párdúc, kénytelen voltam Kaa védelméért kiáltani, s Balúval együtt oly bambává lettem a kígyó-táncra, mint a kis madarak. S mind ennek az az oka, kis poronty, hogy játékba elegyedté a Bandarlogokkal.

— Igaz, igaz, — szólt Maugli szomorúan. — Gonosz kis ember vagyok s búsulok is szívem mélyéből.

— Uff! Hogy is szól a dsungel törvénye, Balú?

Balú szerette volna Mauglit kimélni, de a törvénnyel nem volt mit mókázni! Azért hát így dörmögött:

— Bú nem gátol büntetést. De ne felejtse el, Bagira, hogy milyen kicsike.

— Nem felejttem; de huncutságot követett el, s most meg kell érte szenvednie. Van-e valami mondani valód, Maugli?

— Nincsen. Rossz voltam. Megsebesültetek te is, meg Balú is. Rászolgáltam a büntetésre.

Bagira ráütött egy párszor Mauglira csupa szeretettel, már legalább a párducok felfogása szerint. Utései aligha ébresztettek volna fel álmából egy kis párducot, de egy hét-esztendő kis gyerekek nagyon is elég volt, s nem hiszem, hogy szívesen fogadnátok ilyen szigorú büntetést. Maugli, amint átesett rajta, tüszentett egyet s azután szó nélkül megrázkódott.

— Most pedig, — szólt Bagira, — ugorj a hátamra, kis öcsém, haza megyünk.

A dsungel törvényének egyik legszebb vonása, hogy a büntetés teljesen kiegyenlít mindent. A büntetéssel együtt ér véget minden harag.

Maugli ráfektette fejét Bagira hátára, s elaludt oly mélyen, hogy akkor sem ébredt fel, mikor hazaértek vele a farkasok barlangjába.

A FEHÉR FÓKA.

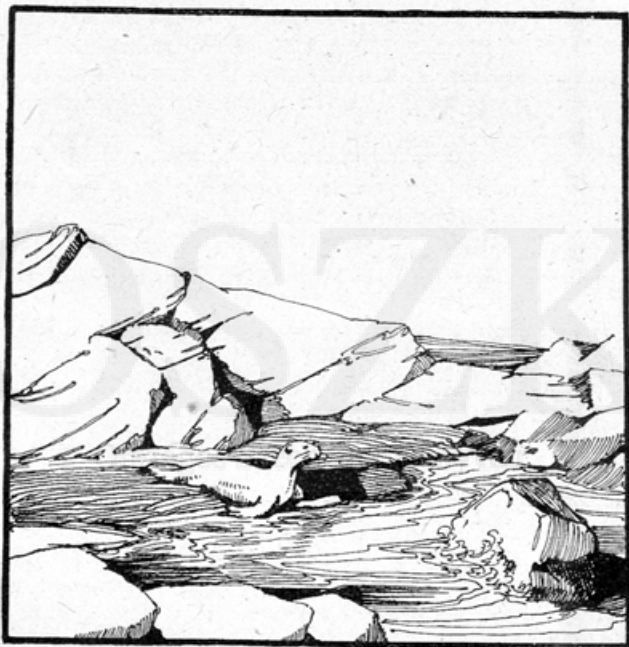
Amit elmondok, sok-sok esztendő előtt történt Novastosnában, a Szent Pál szigetének északkeleti kiszögelésénél, mélyen bent a Behring-tengerben. Limmershin, a téli ökörszem, mesélte el nekem az egész történetet, mikor majd oda-fagyott egy Japánban haladó gőzös kötelei közé s én levittem kabinomba, felmelengettem s erőre kapattam, amíg néhány nap múlva vissza nem repülhetett újra Szent Pál szigetére. Limmershin nagyon kedves kis madárka s pompásan el tudja mondani az igazat.

Novastosnában nem jár más, csak akinek dolga van ott ; s rendesen nem igen van ott másoknak keresnivalójuk, mint a fókáknak. A nyári hónapokban százezrével érkeznek oda a szürke, hideg tengerből, mert a novastosnai part valósággal paradicsoma a fókáknak. Tudta ezt Vésőfogú s minden tavasszal, volt legyen a világ bármely táján, mint a torpedónaszád odaúszott egyenesen Novastosnába s egy hónapig véres harcot vítt fajtájabelieivel azért, hogy jó helyet szerezzen magának a szirteken, lehetőleg a tenger közelében.

Vésőfogú tizenötésztendő, hatalmas, szürkebundás fóka volt. Vállát szinte sörényes szőr borította s irgalmatlan hosszú agyari voltak. Ha széles előlábaira emelkedett, négy lábánál is magasabb volt és súlya, ha valakinek lett volna bátorsága, hogy megmérje, csaknem hétszáz font volt. Teste tele volt forradással, vad küzdelmek emlékével ; de azért kész volt mindig újabb küzdelmekre. Ilyenkor oldalt lógatta kissé a fejét, mintha félne ellenfelének az arcába nézni ; majd rávetette magát, mint a villám s mikor hatalmas fogát szilárdan belevágta a másik fóka nyakába, ellenfele elinalhatott, ha kedve tartotta és ha tudott, mert Vésőfogú nem sokat teketóriázott vele. De a megfutamodott ellenfelet sohasem üldözte, mert ezt tiltották a part szabályai.

Vésőfogú csak annyit akart, hogy kényelmes szállása legyen a tenger mellett ; de mivel minden tavaszkor negyven-ötvenezer más fóka is ugyanezt akarta, elképzelhetitek, micsoda rettenetes süvöltés, morgás, üvöltés és dulakodás volt ott a parton.

Egy kis magaslatról, a Hutchinson dombról nézve, vagy negyedfél angol mérföldnyi területben nyüzsgöttek a vias-

kodó fókák s a zajló árban is egymás hátán hemzsegték a fókafejek, amint szakadatlanul tömegesen siettek újabb és újabb jövevények a part felé, hogy kivegyék részüket a küzdelemből. Viaskodtak a zajló árban, viaskodtak a part fővényén s viaskodtak a símára kopott bazaltsziklákon, mert ép oly ostobák voltak és ép oly nyakasak, mint a férfiak. Feleségeik nem is keresték fel sohasem május vége vagy június eleje előtt a szigetet, mert kisebb gondjuk is nagyobb volt annál, mint hogy darabokra szaggattassák magukat. S a fiatalok is, a három-

négy esztendő s fókák, akik még nem alapítottak önálló családot, a küzdőkön keresztül becammogtak vagy fél angol mér-földnyire a sziget belsejébe s eljátszadoztak ott seregestül a homokban s leharapdáltak minden apró fűszálat. Ezek a holluszcsikkik voltak — a legényemberek — s pusztán Novatosnában volt belőlük vagy két-háromszázezer.

Az egyik tavasszal Vésőfogú épen negyvenötödik ellenfelével végzett, mikor Matka, szelid, nyájas, símabőrű felesége, kibukkant a tenger habjaiból. Vésőfogú nyakon ragadta az asszonyt, nem a leggyöngédebben kiemelte a tengerből maga mellé a partra s ráfordult:

— Későn, mint rendesen! Hol az ördögbe jártál ilyen sokáig?

Vésőfogú az alatt a négy hónap alatt, amelyet az öbölben töltött, jóformán semmit sem szokott enni s ezért rendszeren rossz kedve volt. De Matka is értette a dolgát s a morgolódásra nem is felelt. Körülnézett, azután hízelegve így szólt:

— Milyen gondos családapa vagy. Megint megszerezted régi jó helyünket.

— Meghiszem azt, — dűnnyögött Vésőfogú. — De nézz csak végig rajtam!

Vagy húsz sebből vérzett; a félszeme csaknem ki volt ütve s kétfelől cafatokban lógott róla a hús.

— Oh, ti férfiak, ti férfiak, — szólt Matka, hátsó úszonyaival legyezgetve magát. — Mikor jön meg már az eszetek, hogy békésen megosztozhatnátok a helyeken? Olyan vagy, mintha a gyilkos cápával marakodtál volna.

— Május közepén óta nem is tettem egyebet, mint hogy folyton viaskodtam. Az idén rettentően megtelt az öböl. Találkoztam vagy száz Lukannon-öbli fókával, akik idejöttek szállást keresni. Miért is nem tud mindenki ott maradni, ahová való?

— Gyakran gondoltam rá, hogy boldogabbak volnánk, ha erről a túlságosan zsúfolt helyről Otter szigetére vonulnánk, — szólt Matka.

— Eh! Otter szigete csak a holluszcsikkiknek való. Ha odamennénk, ránk fognák, hogy félünk. Meg kell óvunk, édesem, a tekintélyt!

Vésőfogú büszkén lehúzta fejét kövér vállai közé, mintha pár percig szundikálni akart volna; de azért szüntelenül szemmel tartotta a vidéket, hogy váratlanul meg ne rohanják.

Amikor együtt volt már valamennyi foka feleségestül a parton, zsvivajgásuk elhallatszott mérföldekre a tengeren s túlharsogta a legerősebb zajgást is. Hogy sokat ne mondjak, volt egy milliónál több foka a parton ; vén családapák, családanyák, apró porontyok és hol marakodó, hol meg játszadozó holluszcsikkik. Lecammogtak a tengerbe s azután, mint a búcsújárók ezrei, újra felkapaszkodtak a partra ; elleptek minden talpalatnyi földet, ameddig a szem elláthatott s valósággal rajvonalakra oszlott hadtestekben bandukoltak össze-vissza.

S Novastosnában csaknem mindig köd lepi a tájat, kivéve, ha hébe-korba kibukkan a nap. Ilyenkor egyidőre csupa gyönggyé válik, ragyogó szivárványszínbén tündököl minden.

Kotick, Matka legfiatalabb porontya, ebben a zürzavaros világban született. Csupa fej meg váll volt, halvány, tengerkékszinű szemekkel, aminő valamennyi aprófoka ; de a bőre sehogysem tetszett az anyjának. Aggódva nézte minden oldalról s végre is így szólt :

— Vésőfogú, a gyerekek fehér bőre lesz!

— Kagylóhéj és aszott tengeri fű! — horkant fel erre Vésőfogú. — Fehér fókát nem látott még a világ!

— Sajnálom, — szólt Matka, — akkor most fog látni először ; s elkezdte dudolni halkan azt a foka-dalt, amelyet valamennyi fokaanya énekel kicsinyeinek :

Hat hétnek előtte
Ne menj a habokba :
Leránthat a mélybe fejed.
És nyári vihar
Meg cápatorok
Pici fókát romlással fenyeget.
Vesztedbe sietnél,
Drága porontyom ;
Ezer rém lesne rád.
Most nőj csak, erősödj',
Vígan mulatozván!
Nem érheti baj soha aztán
A tenger hú fiát!

A kis poronty eleinte természetesen nem értette meg anyja énekét. Ide-oda mászkált lubickolva anyja mellett s megtanulta, hogy kotródják félre az útból, mikor atyja harcba keveredett más fókával s fel-alá hömpölygött viaskodva, bömbölve a sikamlós szirteken.

Matka szokott kiúszni a tengerbe, hogy ennivalót sze-

rezzen s a kis porontyot minden két napban megetette egyszer ; de ilyenkor aztán fel is falt az mindent, amit eléje raktak s szemlátomást gyarapodott tőle. Nemsokára mászkálni kezdett a sziget belseje felé s találkozott ezer meg ezer akkora poronttyal, aminő ő maga volt. Eljátszottak együtt, mint a kölyök-kutyák ; ha elfáradtak, aludtak egyet a tiszta homokban s azután tovább játszottak.

Az öregek nem törődtek velük s a holluszcikkik nem alacsonyodtak le hozzájuk, úgyhogy a porontyoknak csupa mulatság volt az életük. Valahányszor Matka visszatért egy-egy mélytengeri vadászatáról, egyenesen a játszótér felé tartott s ott mint az anyajuh, hívogatni kezdte kis bányáját, amíg meg nem hallotta Kotick bégető válaszát. Erre a legrövidebb úton Kotick felé rohant, szétcsapkodva előlábával jobbra-balra a játszadozó porontyok között. Mindig akadt néhány száz anyafóka, aki ilyen módon törtetett a játszótéren porontyához ; de a porontyoknak azért mégsem történt bajuk.

— Valamíg sárba nem henteregsz s koszos nem leszel, — szokta volt Matka mondogatni Koticknak, — valamíg fel nem hasítod a bőrdet a kemény kavicsokon s valamíg úszkálni nem mész, mikor hánykolódik a tenger : addig nem eshet semmi bajod.

A kis fókák ép úgy nem tudnak úszni, mint a kis gyerekek ; de nem nyugszanak addig, amíg meg nem tanulnak. Mikor Kotick legelőször belemerészkedett a tengerbe, keresztül-csapott rajta egy hullám s kiragadta a mélyvízbe. Vaskos feje lehúzta a mélységbe s kis hátsó uszonya fölfelé meredt épen úgy, amint anyja sokszor elmesélte a fókadalban. S ha a következő hullám újra vissza nem veti, bizonyosan megfuladt volna. De a maga kárán tanult. S ezentúl lehevert valamelyik parti üregben, ahol a habok lágyan körülöblögették s hogyha lubickolni kezdett, kissé ringatták is ; de azért ilyenkor is mindig ügyelt, nem közelegnek-e veszedelmes, nagy hullámok.

Két hosszú hétig tanulta úszólábai használatát.

S ez idő alatt untig lubickolt a vízben, vakkantott, morgott, kimászott újra meg újra a ködben a partra s elnyújtózott a fővényen, szundítva egyet s aztán bemászott újra a vízbe, míg végre teljesen otthonos lett a halak világában.

Képzeltetik, micsoda gyönyör volt, mikor pajtásaival alá-alá bukott a zajgó árban, vagy mikor egy-egy hatalmas

hullámhegy tetején villámgyorsan tovasiklott s míg a tajtékos, zúgó hullám végigsöpörte a partot, ő vig szökkenéssel felrúgta magát a szilárd talajra; vagy mikor farkára emelkedett s megvakarta a fejét, mint az öregek szokták; vagy mikor királyosdit játszott pajtásaival a sikos, moszatos szirteken, amelyek kimeredeztek a habverésből. Hébe-korba hosszú vékony uszonyokat vett észre, amelyek a part közelében sodródtak tova; azonnal tudta, hogy a gyilkos cápa jár ott, aki szívesen felfalja a fiatal fókákat, ha hozzájuk jut. Ilyenkor Kotick, mint a villám, bentermett a sekély vízben s a cápa lassan távozott, mintha nem is forralt volna semmi rosszat.

Október vége felé kezdték a fókák elhagyogatni Szent Pál szigetét s családostul falkaszámra kiűzták a mély Óceánba. A viaskodás megszűnt a part mentén s a holluszcsikkik ott játszhattak, ahol a kedvük tartotta.

— Jövő évre, — szólt Matka Koticknak, — te is holluszcsikkii leszel; de az idén meg kell még tanulnod a hal-fogást.

Vésőfoguék is útra keltek a Csendes-Óceánon s Matka megmutatta Koticknak, hogy kell a hátán aludnia, lábait behúзва hasára, úgy, hogy kis orra éppen kilássék a vízből.

Nincs több olyan kényelmes bölcső, mint a Csendes-Óceán fodros, tág végtelensége. Mikor Kotick először érezte, hogy egész bőre bizserég, anyja elmagyarázta neki, hogy ez a vihar érzése s hogy ez a bizsergés azt jelenti, hogy vad fergeteg készül s ilyenkor gyorsan odébb kell állani.

— Nemsokára, — szólt Matka, — megtudod majd, merre kell úsznod; de egyelőre követjük még a vén tengeri sertést, mert ez nagyon bölcs lény.

Egy csapat túskehal tünt fel csakhamar szökdelve, bukácsolva a vízben s Kotick nyomon követte őket oly gyorsan, amint csak telt tőle.

— Hej! — lihegett Kotick, — hogy tudjátok, merre kell tartani?

A csapat vezetője megforgatta fehér szemét, aztán egyet bukva, így szólt:

— Bizserég a farkam, kis poronty. Ez annyit jelent, hogy a vihar hátulról közeledik. De ha a forró vizektől délre vagy (az aequatorra gondolt) s a farkad bizserég, az annyit jelent, hogy szemben van veled a vihar s ilyenkor az északi tájról kell menekülnöd. Gyere, kis poronty! Innen jó lesz sietnünk!

Ez volt az egyik dolog a sok közül, amit Koticknak meg kellett tanulnia. Valósággal tanult is reggeltől estig.

Matka megtanította, hogy kell üldözni a tőkehalat és a halibutot a zátonyszirtek alatt s hogy kell mindenféle állatot kihajszolni a sűrű tengeri növényzet közé rejtett búvóhelyekből. Megmutatta neki, hogy siklik a fóka nesztelenül végig az elsüllyedt hajókon száz ölnyire a tenger színe alatt, hogy aztán egyszerre, mint az ágyúgolyó, becsapjon valamelyik nyíláson a gyanútlan halak közé; hogy kell a hullámok taréján táncolni, mikor villámok cikáznak az égbolt egyik végétől a másikig; hogy kell uszonyát udvariasan megcsóválni a tompafarkú albatrosz előtt szélmentében; hogy kell háromnégy lábnyira felszökkenni a vízből, delfin módjára, az uszonyokat a testhez szorítva s a farkat begörbítve; hogy legjobb békén hagyni a repülőhalat, mert valamennyi csupa csont és szálla; hogy kell villámgyorsan lecsapni akár tíz ölnyire is a mélybe valami tőkehalra s hogy kell ilyenkor kitépni a hátából a legjobb falatot s végül, hogy kell elkerülni megállás nélkül minden naszádot és hajót, de főleg az evezőset.

Egy félesztendő elteltével tudott Kotick mindent a mélyvízi vadászatból, ami tudni való volt, s ez alatt a hosszú idő alatt sohasem volt szárazföld a talpa alatt.

Egy szép napon álmosan ringatózott a meleg vízben valahol a Juan Fernandez-sziget közelében; fáradt volt és lusta, mint a fiatal emberek, mikor a tavasz térdükbe nyilal. S ekkor a novastosnai öböl pompás szilárd partjára gondolt, amely vagy hétezer mérföldnyire volt tőle. Visszavágyódott oda, ahol víg pajtásaival játszadozott; epedni kezdett a tengeri moszat illata, a lárma, a viaskodás után. Akaratlanul északi irányba fordult, — úszott, úszott egyre gyorsabban és gyorsabban, — s ime! egyszerre csak egész csapat régi játszótársával találkozott, akik valamennyien orrukkal észak felé tartottak.

— Halló! Hiszen té is itt vagy, Kotick! — kiáltottak rá. — Az idén már valamennyien holluszcikkik vagyunk! Táncolhatjuk a tűztáncot a lukannoni zajlásban s játszhatunk az új gyepen. De hol szerezted furcsa köntösödöt?

Kotick bundája most már csaknem hófehér volt; de Kotick, bár büszke volt rá nagyon, csak ennyit mondott:

— Ússzunk gyorsan! Minden csontom sajog már a szárazföld után.

Így aztán eljutottak valamennyien a partokra, ahol születtek s ahol újra hallották, hogy apáik, a vén fókák, viaskodnak a gomolygó ködben.

Még az éjjel eljárta Kotick az egyesztendő fókákkal a tűztáncot. Novastosna és Lukannon között nyári éjszakákon csupa tűz a tenger s minden fóka nyomában tűzbarázda támad s ha a magasba szökken, olyan, mint a lobogó láng s a habok nagy foszforeszkáló vonalakra és karikákra foszlanak szét.

Majd kimásztak a fiatal fókák a partra, a holluszcsikkik helyére, kényelmesen hengergöztek a friss, buja pázsiton s elmesélték egymásnak, mi mindent nem láttak és tettek, mialatt messze jártak, künn a nagy tengeren. Körülbelül úgy beszéltek a Csendes-Óceánról, mint a gyerekek szoktak beszélni az erdőről, ahova elvitték őket diót szedni s ha valaki végighallgathatta volna őket, az ugyan elmehetett volna s készíthetett volna a tengerről olyan képet, amelynek soha mása nem volt még a világon.

A három-négy esztendő holluszcsikkik ilyenkor közibük ugrottak a Hutchinson dombról s rájuk kiáltottak:

— Félre az útból, tacskók! A tenger mély s ti még nem tudjátok, mi minden van benne. Várjatok csak, majd ha megkerültétek a Tűzföldet! Hi, te tacskó, hol vetted azt a fehér köntöst?

— Nem vettem, — felelt Kotick, — magától nőtt. — S már készülődött, hogy fellökje a kérdezősködőt; mikor az egyik kis homokdomb mögül egyszerre csak két feketehajú, lapos, vörösképű férfi bukkant elő s Kotick, aki soha életében nem látott még embert, vakkantott s azután lehorgasztotta a fejét. A többi holluszcsikkik pár lépést tett előre, aztán bambán elbámészkodva leült.

A két férfi nem kisebb ember volt, mint Kerick Buterin, a sziget fókavadászainak a feje, és Patalamon, Kericknek a fia; egy vagy fél mérföldnyire levő kis faluból jöttek s azon tanakodtak, milyen fókákat hajtsanak a vágóhídra, — mert a fókákat ép úgy vágóhídra hajtják az emberek, mint a juhokat, — hogy fókabőr-bekecseket csinálhassanak.

— Hó! — kiáltott Patalamon. — Nézd csak! Amott van egy fehér fóka!

Kerick Buterin elsápadt, már amennyire olajos, füstös ábrázata elsápadhatott. Rövid imát mormolt; azután így szólt:

— Ne bánts, Patalamon. Amióta élek, sohase volt még dolgom fehér fókával... Talán a vén Zaharrofnak a lelke, aki tavaly a nagy vihar áldozata lett.

— Óh, nem is közeledem ám hozzá! — felelt Patalamon. — Szerencsétlenséget jelent!... Csakugyan azt hiszed, hogy visszatért a vén Zaharrof? Még adósa vagyok neki néhány sirálytojás árával.

— Ne nézz rá! — szólt Kerick. — Hajtsd odébb amott a négyévesek nyáját! Embereinknek kétszáz darabot kellene ma levágni, de ma kezdünk csak a munkába s először ezt is meg kell szokni! Száz épen elég lesz! Csak gyorsan!

Patalamon összevert egy pár darab száraz fókacsontot az egyik nyáj előtt; a holluszcsikkik erre hirtelen elnémultak, meglapultak s moccanni sem mertek. Azután közelebb lépett hozzájuk, mire a fókák megmozdultak s Kerick terelni kezdte őket a sziget belseje felé. Meg sem próbált egyikük sem visszajutni társaihoz. Száz meg százezer más fóka látta, hogy hajtják el őket; de azért nyugodtan tovább játszadoztak.

Kotick volt az egyetlen, aki érdeklődött a dolog iránt; de hiába kérdezősködött: a társai közül senkisé sem tudta felvilágosítani. Csak annyit tudtak, hogy az emberek minden évben hat-nyolc héten keresztül naponta el szoktak hajtani egy-egy sereg fókát.

— Utánuk kell mennem, — szólt Kotick, s két szeme majd kiugrott, úgy kimeresztette, amint a nyáj után iramodott.

— A fehér fóka utánunk üget! — kiáltott Patalamon. — Sose történt még, hogy akadt fóka, amelyik magától jött a vágóhídra!

— Pszt! Ne nézz hátra! — kiáltott Kerick. — Most már bizonyos vagyok benne, hogy Zaharrof lelke... Beszélmem kell a dologról a pappal.

A vágóhíd alig volt félmérföldnyire, de a fókákkal bele tartott az út egy teljes órába. Kerick lassan hajtotta őket, mert tudta, hogy ha megizzadnak, nehéz lehúzni a bőrüket. Lassan haladtak, lépésben a sóházig, ahonnan nem látszanak már a parti fókák.

Kotick mindenütt a nyomukban volt, lihegve, szuszogva. Nagy szemeket meresztett s azt hitte, hogy a világ végére jutott. De a parti tanyákról folyton hangzott mögötte a zivaj, úgy, mint mikor a vonat alagútban zakatol.

Egyszerre csak Kerick leült a gypes mohra, előhúzott

egy hatalmas ezüst órát a zsebéből s félórát várakozott, hogy a hajtásban kimelegedett fókák lehüljenek. Kotick hallotta, hogy Kerick kalapjának a karimájából ködharmatcseppek csurognak alá. Ekkor tíz-tizenkét férfi bukkant elő, három-négy láb hosszú megvasalt bunkóval a kezében. Kerick kijelölt nekik néhány fókát a nyájból, amelyeket a többi fóka összeharapdált, vagy amelyek nagyon izzadtak. S a jövevények félrerugdosták őket rozmártorokból készült, súlyos csizmájukkal s mikor Kerick így szólt: — Rajta! — amely gyorsan telt tőlük, elkezdtek csapdosni bunkóikkal a fókák fejét.

Tíz perc múlva Kotick nem ismert rá többé barátaira. Bőrüket hátsó uszonyukig felhasították, lehúzták s aztán halomba hányták.

De ez már Koticknak is elég volt. Megfordult s futott vissza a tenger felé. (A fókák nagyon rövid ideig nagyon gyorsan tudnak vágtatni.) Kis bajusza a borzalomtól égnek meredt. Ott, ahol a zajló ár szélén a nagy oroszlánfókák tartózkodnak, belevetette magát hanyatthomlok a kiugró szírtől a tengerbe s ide-oda hánykolódva a hús habokban, jajgatott keservesen.

— Mit akarsz itt? — kérdezte tőle nyersen az egyik oroszlánfóka, mert ezek rendszerint előkelően visszahúzódnak a közönséges fókáktól.

— Magam maradtam! Magam maradtam! — ordított Kotick. — Agyonütötték *valamennyi* holluszcsikkít *valamennyi* parton!

Az oroszlánfóka a sziget belseje felé fordította a fejét.

— Ostobaságot beszélsz! — szólt aztán. — Pajtásaid ép úgy lármáznak, mint rendesen. Talán a vén Kericket láttad, amint végzett egy falkával. Ezt harminc esztendő óta megcselekszi minden évben.

— Rettentő! — jajgatott Kotick kapálódzva a vízben, mivel egy hullám keresztül csapott rajta s Kotick néhány erős uszonycsapással újra szilárd helyzetbe vágta magát alig három hüvelyknyire a szikla szirtes szélétől.

— Jól csináltad, kis tacsó! — szólt az oroszlánfóka, aki ugyancsak értett az úzás megítéléséhez. — Azt hiszem, csakugyan szörnyű dolog lehet ez a te szempontodból; csak hogy ha ti fókák évről-évre idejártok, természetes, hogy az emberek megtudják s amíg oly szigetre nem akadtok, amelyet az emberek nem ismernek, addig mindig elhajtanak benneteket.

— S van ilyen sziget valahol? — kérdezte Kotick.

— Húsz esztendeje járom a tengert; de mondhatom, sose láttam még ilyet. De figyelj csak! Mivel úgy látszik, szívesen beszélgetsz azokkal, akik nálad felsőbb lények, jó lesz, ha elmész a Rozmárszigetre s beszélpsz a vén boszorkánymesterrel. Talán ő tud valamit. Megállj; ne szaladj el rögtön. A sziget hat mérföldnyire van innen s én a te helyedben előbb lehevernék és szundítanék egyet, kis öcsém.

Kotick belátta, hogy ez jó tanács volt. Került egyet, kiúszott a fókapartra, ott lehevert és aludt vagy félórát, bár bizsergett a vér minden tagjában. Azután elúszott egyenesen a Rozmárszigetre, egy szirtes kis alacsony zátonyra, amely északkeletre nyílik el Novastosnától. A hegyes sziklák tele vannak rajta sirályfészekkel. Itt tanyáztak büszke magányban a rozmárok.

Kotick megállt egyenesen a vén boszorkánymester előtt, aki az északi tenger hatalmas, ocsmány, duzzadt testű, hólyagos, vastagnyakú, hosszúagyarú, legvénebb rozmárja volt s goromba volt mindig, kivéve, ha aludt, úgy mint most is, hátsó uszonyait félig a zajló árba dugva.

— Ébredj! — ordított rá Kotick, mert a sirályok szörnyű lármát csaptak.

— Ha! Hó! Hmf! Mi az? — szólt a boszorkánymester, s agyaraival oldalba lökte szomszédját, a ki felébredve tovább adta a lökést s ez megint tovább, amíg valamennyien fel nem riadtak. Báméskodtak mindenfelé, csak oda nem, a hová kellett volna.

— Hi! Én vagyok itt, — szólt Kotick, ágaskodva a tajtékozó árban. Olyan volt, mint valami kis fehér csiga.

— Ejha! Akár csak megnyúztak volna! — kiáltott a boszorkánymester s valamennyi rozmár rábámult Kotickra, mint az álmos öreg bácsik szoktak bámolni, ha egy kis poronty közüjük keveredik. Koticknak sem kellett egyéb, mint hogy éppen most a nyúzást kezdjék emlegetni; látott belőle már eleget. Felordított hát:

— Nincs olyan hely a világon, ahová a fókák elmehetnének s ahová az emberek soha nem jutnak el?

— Eredj és keress ilyen helyet, — szólt a boszorkánymester, lehunyva szemeit. — Hordd el magad innen! Más dolgunk van itt!

Kotick felugrott magasra a vízből, mint a delfin s torkaszakadtából így kiáltott :

— Kagylófaló! Kagylófaló!

Tudta nagyon jól, hogy a boszorkánymester soha életében egyetlen halat nem fogott még, hanem szakadatlanul kagylók után turkált a tengeri fűben s emellett úgy viselkedett, mintha szörnyen félelmes személyiség lett volna. Természetes, hogy valamennyi sirály s más hosszú csőrű és még hosszabb nevű víziszárnyas, akik mindig lesik az alkalmat a csúfolódásra, ujjongva felkapta a kiáltást s amint Limmershin mondta, csaknem öt percig olyan láрма volt a Rozmárszigeten, hogy az ágyúlövést sem lehetett volna meghallani.

— Kagylófaló! Vén kagylófaló! — sikongták, kiáltozták valamennyien, a boszorkánymester pedig rőfögve, vakogva izgett-mozgott a helyén.

— No felelsz-e most már? — szólt Kotick.

— Eredj és kérdezd meg a tengeri tehenet, — szólt a boszorkánymester. — Ha él még, felvilágosíthat.

— Hogy ismerek rá a tengeri tehenre, ha találkozom vele? — kérdezte Kotick, sandítva.

— A tenger egyetlen lakója, amely ocsmányabb még a boszorkánymesternél is, — sikongott az egyik sirály, elcsapva a boszorkánymester orra előtt. — Ocsmányabb és faragatlanabb! Vén kagylófaló!

Kotick visszaúszott a novastosnai öbölbe, ott hagyva a sikongató sirályokat. Otthon azt tapasztalta, hogy senkisére érdeklődik az iránt a terve iránt, hogy a fókák számára nyugalmas helyet akar fölfedezni. Azt válaszolták neki, hogy az emberek mindig elhajtották a holluszcikkiket — mindennapi munkájuk része volt — s hogy ha a rút dolgokat nem szereti, kár volt a vágóhídra elmennie. Csakhogy éppen az volt a különbség közte és pajtásai között, hogy egyedül Kotick látta a mészárlást. S ezenkívül Kotick fehér fóka volt.

— Az a dolgod, — szólt a vén Vésőfogú, miután meghallgatta fia kalandjait, — hogy felnőjj, olyan erős fóka légy, mint az apád és családod alapíts a parton, akkor majd magadra hagynak. Öt esztendő múlva magadnak kell már magadért küzdeni.

Még anyja, a jóságos szívű Matka is, így szólt : — Sose lesz erőd arra, hogy megakadályozd a mészárlást. Eredj, Kotick, és mulatozzál a habok között.

És Kotick odébb állt és szomorodott szívvel eltáncolta a többiekkel a tűztáncot.

Ősz felé, amily korán csak tehetette, elhagyta az öblöt s útnak indult egyedül, mert folyton az motoszkált gömbölyű fejében, hogy meg kell találnia a tengeri tehenet, ha ugyan van a tengernek ilyen lakója, s föl kell fedeznie egy jó szilárd partú szigetet, ahol a fókák nyugodtan élhetnek s ahol az emberek nem akadhatnak rájuk. Végigkutatatta az egész Csendes-Óceánt északtól délig, legalább háromszáz mérföldet úszva huszonnégy óránként. E közben annyi kalandja volt, hogy valamennyit el sem lehet mondani. Nem egyszer a legnagyobb veszedelemben forgott az élete, mert a cápák a nyomában voltak; sok dolga akadt azzal a megbízhatatlan harcias csőcselékkel, amely szakadatlanul ide-oda kószál a tenger mélységében s mindazzal a csodás alakzattal, amelyet emberi szem még sohasem látott s amely évszázadokon keresztül mélyen alant a fekete vízben tölti rejtelmes életét.

De sem a tengeri tehénnel soha nem találkozott, sem a megálmódott magányos szigetet nem tudta megtalálni. Ha jó és szilárd volt a part s volt lejtős térség is mögötte, ahol a fókák játszhattak volna, mindannyiszor ott látta távolabb a cethalászok füstjét s a szél elhozta hozzá a szalonnából sajtoló olaj szagát. És Kotick jól tudta, mit jelentett ez. Vagy világos nyomait látta annak, hogy valamikor laktak már fókák a szigeten, de valamennyit lemészárolták. És Kotick tudta, hogy ahol járt már egyszer ember, oda eljön másodszor is.

Összeakadt egy vén, tompafarkú albatrosszal, aki azt mondta neki, hogy a Kerguel-sziget a béke és a nyugalom igazi szigete. S amikor Kotick érkezett ide, csaknem darabokra zúzódott a part istentelen fekete szirtjein, oly iszonyú jégeső, villámlás és mennydörgés volt. S amint a zivatarban felkapaszkodott a partra, még itt is ráakadt a régi fókatanycák nyomára. S így járt minden szigeten, amelyet útjában felkeresett.

Limmershin sok-sok sziget nevét felsorolta, mert a mint mesélte, Kotick öt hosszú esztendeig bolyongott szakadatlanul felfedező útjain, kivéve évente négy hónapot, amelyet mindig Novastosnában töltött, ahol a holluscikkik mindig kicsúfolták ábrándozásáért. Eljutott Kotick bolyongásai közben Gallopagóba, egy borzalmas kiaszott helyre az egyenlítő közelében, ahol a nap majd halálra égette. Fölkereste a Georgia-

szigeteket, az Orkney-szigetet, az Emerald-szigeteket, a Little-Nightingale-szigeteket, a Gough-szigeteket, a Bouvet-szigetet, a Crosseteket, sőt eljutott egy apró kis szigetre is, amely a Jóremény fokától délre feküdt. De a tenger lakói mindenütt ugyanazt mesélték neki. Sok-sok év előtt ott jártak már a fókák ezeken a szigeteken; de az emberek leölték valamennyit. Sőt amikor kiúszott sok ezer mérföldnyire a Csendes-Óceánból s visszafelé jöven Gough-szigetéről, eljutott a Corientes-fokhoz: itt talált néhány száz félig kiéhezett fokát egy szirten s ezektől hallotta, hogy az emberek oda is el szoktak járni.

Ennek hallatára csaknem megrepédt a szíve s megfordult, megkerülve a fokot, hogy visszatérjen Novastosnába. Amint északfelé tartott, egyszer kiszállt pihenni egy zöldellő szigetre, ahol találkozott egy vén, nagyon vén haldokló fókával. Kotick halakat fogott neki s elmesélte az öregnek minden csalódását.

— Most pedig, — szóló végül, — visszatérek Novastosnába s ha a többi holluszcikkivel együtt egyszer majd elhajtának engem is a vágóhídra, egy cseppet sem törődöm majd veled.

A vén fóka erre így szólt:

— Tégy még egy kísérletet! Én vagyok a masafuerai fókánépség utolsó tagja s amikor az emberek százezerszámra leöldöstek bennünket, támadt egy monda itt ezeken a partokon, hogy valamikor jön majd messze északról egy fehér fóka, aki elvezeti a fókák népét egy nyugalmas helyre. Én már öreg vagyok s nem fogom megérni azt a napot; de a többiek megérhetik. Tégy még egy kísérletet.

És Kotick szép bajuszát kevélyen a magasba meresztve, így szólt: — Én vagyok az egyetlen fehér fóka, mióta világ a világ s én vagyok az egyetlen fóka, fehér-e vagy fekete az mindegy, akinek folyton az járt az eszében, hogy új hazát keressen.

Kotick szörnyen megörült ennek a találkozásnak s mikor azon a nyáron visszaérkezett Novastosnába, anyja, Matka, arra kérte, hogy nősüljön meg és alapítson családot, mert többé már nem holluszcikk, hanem teljesen kifejlett fóka, hosszú fehér sörény veri a vállát s oly erős, oly nagy és oly merész, mint az apja.

— Csak még egy évig ne bántsatok, — szól Kotick. — Gondolj arra, anyám, hogy a hetedik hullám mindig legmesszebbre gördül fel a parton.

Különös dolog, de úgy volt, hogy volt ott az öbölben egy nőstény fóka is, aki azt gondolta, hogy legjobb lesz, ha a férjhezmenését elhalasztja még egy esztendeig és Kotick vele járta a tűztáncot le egészen a lukannoni partig egész éjjel, a mikor elindult utolsó felfedező útjára.

Ezúttal nyugat felé indult, mert ráakadt egy nagy sereg apróhal nyomára s legalább száz font halra volt szüksége naponta, hogy le ne fogyjon. Vadászott, amíg bele nem fáradt, aztán kanyarodott egyet s betért aludni a Copper-sziget felé vezető üreges öbölbe. A partot nagyon jól ismerte, s ezért éjfél felé, mikor érezte, hogy szeliden neki ütődik egy moszatos zátonynak, így szólt: — Hm, az ár ma éjjel nagyon erős! Azután fordult egyet a víz alatt, kinyitotta álmos szemét és nyujtózkodni kezdett. De egyszerre csak olyat ugrott, mint a macska, mert rengeteg lényeket vett észre, amint ide-oda kotorásztak a sekély vízben s legelésztek a maszatos fűben.

— A Magellán tajtékos habjára! — dörmögött Kotick bajusza alól. — Ugyan kik ezek a furcsa teremtések?

Nem voltak sem fókák, sem rozmárok, sem oroszlán-fókák, sem cethalak, sem cápák, sem tintahalak; egyáltalán véve nem hasonlítottak semmiféle olyan állathoz, amelyet Kotick ismert. Húsz-harminc láb hosszú volt a testük s hátsó evezőlábak helyett ásóforma farkuk volt, amely mintha nedves bőrből készült volna. Fejüknél bolondabb dolgot sohasem láthattál. S amikor nem legelésztek, farkuk végére támaszkodva a mélyvízben álltak, ünnepélyesen hajlongva egymásfelé s előlábaikat esetlenül mozgatva, úgy, mint mikor a kövér emberek integetnek karjukkal.

Kotick köhentett egyet, hogy észrevegyék s azután így szólt:

— Jó mulatást kívánok, uraim!

A vaskos teremtések azonban tovább hajlongtak és tovább csóválták előlábaikat. Mikor újra legelészni kezdtek, látta Kotick, hogy felső ajkuk ketté van hasadva s hogy vagy egy lábnyira szét tudták tátani ezt a két részt úgy, hogy egyszerre egész csomó tengeri füvet be tudtak tenni a szájukba.

— Pompás táplálkozási mód! — szólt Kotick. Azok tovább hajlongtak úgy, hogy Kotickot kezdte előnteni a méreg.

— Ha előlátatoknak különleges is a hajlása, azért még

nem kell annyira mutogatnotok. Látom, hogy kecsesen tudtok hajlongani; de nagyon szeretném tudni a neveteket is.

A hasadt ajkak megnyíltak és összecsapódtak; az üveges zöld szemek rámeredtek; de szólalni nem szólalt meg egyik sem.

— Jól van! — szólt Kotick. — Rajtatok kívül soha senkivel sem találkoztam, aki ocsmányabb és faragatlanabb, mint a tengeri boszorkánymester.

S ekkor felvillant eszében az, amit az egyik sirály sikongott feléje még porontykorában ott a Rozmárszigeten s Kotick hátratántorodott a tengerben, mert érezte, hogy végre megtalálta a tengeri teheneket! A tengeri tehének nyugodtan tovább legelésztek a fűben s Kotick kérdezgette őket mindenféle nyelven, amit bolyongásai közben eltanulgatott. S a tenger népei csaknem annyiféle nyelven beszélnek, mint az emberek. De a tengeri tehének nem válaszoltak, mert a tengeri tehének nem tudnak beszélni. Csak hat darab csont van a torkukban hét darab helyett s a tenger lakói azt beszélnek, hogy ez akadályozza őket a beszédben. Csakhogy, amint már tudod, előlábaiknak különleges tagozata van s ezt lóbáztatván jobbra, balra és köröskörül, ily módon esetlen távirójelfélék segítségével érintkeznek.

Mire megvirradt, Kotick sörénye égnek meredt s türelme teljesen fogytán volt. Ekkor az egész horda megindult nagyon lassan észak felé. Időnként meg-megálltak, hogy képtelenül hajlongva tanácskozzanak. Kotick nyomukban volt mindennütt s így beszélt magában: — Amilyen bambák ezek a teremtmények, rég megölték volna őket, ha nem találtak volna valami biztos szigetet, ahol meghúzódhatnak; s ami jó ezeknek, az jó lesz bizonyára a fókáknak is. Már mindegy; csak azt szeretném, ha gyorsabban járnának.

Szörnyű unalmas volt Koticknak az út. A tehének nyája sohasem úszott többet naponta negyven-ötven angol mérföldnél; éjjelre megálltak, hogy táplálkozzanak s mindig a part közelében tartózkodtak. Kotick ide-oda úszkált körülöttük, elsiklott fölöttük, alattuk; de annyit sem tudott elérni, hogy akár egyetlen egy mértfölddel tovább ússzanak.

Amint északibb vidékre jutottak, óránként megálltak, hogy hajlongva tanácskozzanak s Kotick türelmetlenségében majd leharapta a bajuszát, míg végül észrevette, hogy az egész nyáj követni kezd egy meleg áramlatot. Ekkor aztán kezdte

őket többre becsülni. Egy éjszaka lesüppedtek — úgy mint a kövek — a tündöklő víz alá s mióta Kotick ismerte őket, most kezdtek első ízben gyorsan úszni. Kotick nyomon követte őket s a gyors menetre ugyancsak elámult, mert soha álmodni sem merte volna, hogy ezek az egyetlen lények úgy értenek az úszáshoz. Egyszer aztán egy szírtől, amely a part közelében volt, belevetették magukat a tengerbe s a szirt lábánál, körülbelül húsz ölnyre a víz tükre alatt, eltűntek egy sötét nyílásban. Hosszú ideig úsztak nyílsebesen s Kotick fulladozott már, amint végig siklott a nyáj nyomában a hosszú, sötét alagúton.

— Tarkómra mondom! — szólt Kotick lihegve, horkolva, — amint kibukkant az alagút túlsó végén a nyílt vízbe, — hosszú bukás volt; de érdemes volt megpróbálni!

A tengeri tehének szétozlottak s elkezdtek tunyán legelezni a legszebb partok mentén, amelyeket Kotick valaha látott. Mérföldekre valósággal foka-tanyák számára teremtett, símára kopott szirtes mezők nyúltak el; mögöttük a szárazföld belseje felé lankás, fövényes játszóterek voltak; a halak éppen annyi tajtékot vertek, hogy pompásan lehetett bennök járni a tűztáncot; a buja gyepen nagyszerűen lehetett hengergetni, a homokzátonyokon fel-alá mászkálni s ami a fő, Kotick a fókák csalhatalan ösztönével megérezte a víz szagán, hogy ember sohasem járt még rajta. Először is meggyőződött róla, hogy a halfogás pompásan sikerül, aztán úszkálni kezdett a partok mentén s megszámlálta a gyönyörű alacsony homokszigeteket, amelyeket félig elrejtett a szépséges, gomolygó köd. Künn a mély tengeren észak felől éles szirtek és sekély zátonyok állták útját már hat mérföldnyire a közeledő hajóknak s a szigetkék és a szárazföld között csaknem merőleges szirtek aljában mély víz tajtékozott s ezek alatt a szirtek alatt volt különös módon az alagút torkolata.

— Valóságos Novastosna, — szólt Kotick, — csakhogy tízszer jobb, mint a másik. A tengeri tehének bölcsebbek, mint gondoltam. Az emberek nem jöhetnek le a szirteken, ha egyáltalában volnának erre emberek; s észak felől a szirtek darabokra zúznak a hajót. Ha van biztos hely a tengerben, ez az.

Eszébe jutott az a nőstényfóka, akit elhagyott, mikor útra kelt, s bár szeretett volna mielőbb visszajutni Novastos-

nába, gondosan megvizsgálta mégis az új hazát, hogy meg tudjon felelni minden kérdésre.

Azután lebukott a mélybe s jól megjegyvezvén magának az alagút száját, keresztül siklott rajta délfelé. Csak tengeri tehén vagy fóka álmodhatott arról, hogy van ilyen hely a világon s amikor visszanézett a meredek szirtekre, maga Kotick is alig merte elhinni, hogy ott járt.

Tíz napig úszott hazafelé, bár gyorsan haladt; s amikor fölbukkant a habokból, éppen az oroszlánfókák szirtje fölött, legelőször is azzal a nőstényfókéval találkozott, akire annyit gondolt s aki ott várakozott rá. Azonnal meglátta Kotick tekintetén, hogy végre ráakadt a rég keresett szigetre.

De a holluszcsikkik és apja, a vén Vésőfogú és valamennyi többi fóka kinevette Kotickot, mikor elmesélte nekik, mit fedezett föl s egy fiatal fóka, aki körülbelül egyidős volt vele, így szólt:

— Ez mind nagyon szép, Kotick; de te, egyikünk sem tudja, honnan jössz s azért hiába akarsz rendelkezni velünk. Gondold meg, hogy *mi* nagy harcokat vívtunk tanyáinkért s te ezt soha életedben nem tetted. Te inkább kószáltál ezalatt összevissza a tengerekben.

A többi fóka nevetett erre a beszédre s a fiatal fóka ideoda kezdte forgatni a fejét. Az idén nőült meg s roppant nagyra volt vele.

— Nekem nincs tanyám, amelyért küzdenem kellene, — szólt Kotick. — Én csak olyan helyet szeretnék mutatni nektek, ahol valamennyien békekészen élhettek. Mi célja van a küzdelemnek?

— Óh, hogyha ki akarsz térni előlem, akkor persze nincs több mondanivalóm, — szólt a fiatal fóka undok vihogással.

— Eljössz velem, ha legyőzlek? — kérdezte Kotick, s szeme zöld fényben kezdett villogni, mert szörnyen dühösítette, hogy mindenáron harcolni akarnak vele.

— Szívesen, — szólt a fiatal fóka gondtalanul. — Ha legyőzöl, elmegyek.

Arra már nem volt ideje, hogy meggondolja magát, mert Kotick előretaszította a fejét s belevágta fogait a fiatal fóka kövér nyakába. Azután fölemelkedett, levonszolta ellenfelét a parton, megrázta és jól megdögönyözte. Azután odaüvöltött a többi fókának.

— Megtettem értetek minden tőlem telhető öt év alatt. Kerestem a számotokra egy szigetet, ahol biztonságban élhettek; de amíg fejeteket meg nem ráncigálják bamba nyakatokon, addig nem akartok hinni. Megtanítlak most benneteket tisztességre! Vigyázzatok! Védjétek magatokat!

Limmershin azt mondta, hogy soha életében — pedig Limmershin minden évben tízezer hatalmas fókát lát harcolni, — soha-soha életében nem látta mását Kotick támadásának a fókátanyák között. Rávetette magát a legnagyobb fókára, torkon ragadta, fojtogatta s ütötte-verte addig, amíg kegyelemért nem jajgatott. Ekkor aztán félrelökte útból s rohant neki a legközelebbinek. Kotick sohasem bőjtölt négy hónapig, mint a többi fóka szokott minden évben; hosszú utazásai izmait megacélozták, tagjait hajlékonyakká tették s ami a földolog, soha életében nem harcolt még. Fehér göndör sörénye dühében égnek meredt, szeme villámlott, hatalmas agyara csillogott; öröm volt látni. Apja, a vén Vésőfogú, látta, hogy Kotick úgy elbánik a szürke vén fókákkal, mintha apró halak volnának, a holluszcsikkiket pedig szétkergeti a világ négy tája felé. És Vésőfogú erre felüvöltött és így kiáltott:

— Lehet, hogy bolond a fiam; de annyi bizonyos, hogy a legvitézebb harcos a fókák között! Ne rohand meg apádat is, Kotick! Apád veled tart!

Kotick válaszul felüvöltött s a vén Vésőfogú bajuszát égnek meresztve a küzdők közé vágatott, akkorákat fujva, mint valami gőzgép. Matka pedig és a fiatal fóka, akit Kotick feleségül akart venni, lekuporodott és úgy csodálta az ő két férfiának harcát.

Gyönyörű egy küzdelem volt! Mert apa és fiú harcolt addig, amíg volt egyetlen egy fóka, aki föl merte emelni a fejét. S amikor valamennyi szétszaladt, Kotick és Vésőfogú büszkén föl s alá járt még jósokáig a parton, bömbölve rettenetesen.

Éjszaka, mikor az északi fény kezdett már átcsilanni a ködfátyolon, Kotick felkapaszkodott egy csupas sziklára s lenézett a széthányt tanyákra és az összemart, vérző fókákra.

— Most, — szólt, — megtanítottalak benneteket a tisztességre.

— Tarkómra mondom! — szólt a vén Vésőfogú, mereven fölemelkedve, mert rettentően össze volt mardosva. — A cápa maga sem bánhatott volna el csunyábban velük. Fiam,

büszke vagyok rád, sőt, ami több ennél, szívesen követlek szigetedre, ha csakugyan van ilyen hely valahol a világon.

— Ide hallgassatok, pohos tengeri disznók! Ki jön el velem a tengeri tehének alagútjához? Feleljetek, vagy újra kezdem a leckét, — üvöltött Kotick.

Halk moraj hangzott az egész part hosszában, mint a dagály mormolása.

— Követünk valamennyien, — szólt egyszerre sok ezer fáradt hang. — Követtük Kotickot, a fehér fókát.

Kotick erre behúzta fejét vállai közé s kevélyen lehunyta szemeit. Nem volt már fehér fóka, mert piros vér borította testét fejétől farkáig. De azért egy percig sem gondolt arra, hogy megnézzze vagy megérintse valamelyik sebét.

Egy hét múlva Kotick és serege (volt csaknem tízezer holluszcsikkí és vén fóka) elindult északra, a tengeri tehének alagútja felé. Kotick vezette őket s a többi fóka, aki ott maradt Novastosnában, bambáknak csúfolta a távozókat. De jövő tavasszal, mikor valamennyien találkoztak a Csendes-Óceán halász zátonyain, Kotick fókái olyan dolgokat meséltek az alagúton túllévő új partokról, hogy egyre több és több fóka ott hagyta Novastosnát. Természetesen a dolog nem ment egyszerre, mert a fókának lassan jár az esze s hosszú időbe beletelik, amíg magába szedi az új dolgokat. De évről-évre több és több fóka ott hagyta Novastosnát, Lukannont és a többi tanyát s átpártolt a nyugodt, védett partokra, ahol Kotick elüldögélt egész nyáron át s minden esztendőben nagyobb, kövérebb és erősebb lett, mialatt körülötte vígan játszadoztak a holluszcsikkik abban a tengerben, ahová ember sohasem jön.

TUMAI, AZ ELEFÁNTOK KEDVENCE.

Kala Nag — a Fekete Kígyó — negyvenhét esztendőn keresztül szolgálta az indiai kormányt minden módon, ahogy elefánt csak szolgálhatja; s mivel, amikor foglyul ejtették, kerek hús esztendőös volt, most már közel járt a hetvenhez. Szép idő ez egy elefánt életében is. Emlékezett rá, hogy homlokán vastag bőrpárnával hogyan húzott ki egy ágyút a mély iszapból még az 1842. évi afgán háború előtt, pedig akkoriban még nem is fejlődött volt ki a teljes ereje.

Anyja, Radha Pyari, Radha, a drága, akit Kala Naggal egyszerre fogtak el, gyakran mondta neki, mielőtt tej-agyarai kihullottak, hogy az az elefánt, aki fél a veszedelemtől, mindig pórul jár. És Kala Nag tudta, hogy ez igaz, mert amikor első ízben látott egy gránátot szétrobbanni, rémült ordítással hátrált bele egy halom gulába rakott fegyverbe, s a szuronyok hegye alaposan összeszurkálta teste legérzékenyebb részét.

Így aztán nem volt még huszonöt esztendőös sem, mikor már föltette magában, hogy soha semmitől sem fog félni. De nem is volt az indiai kormány szolgálatában elefánt, akit nála jobban szerettek, s akinek jobban gondját viselték volna.

Mikor Észak-Indiában masiroztak, sátrakat, tizenkétszáz fontos sátrakat hordott; majd egy gőzdaru végén hajóra emelték s több napon át vitték keresztül a vizen. Azután nagyon messze Indiától, ismeretlen sziklás országban, mozsárágyút kellett a hátán cipelnie. Majd látta Magdalában Teodorik császárt holtan, kiterítve, s végül a gőzhajón újra visszatért Indiába, kiérdemelve, mint a katonák mondogatták, az abessziniai háború vitézségi érmét.

Tíz évvel később, Ali Huszidban, látta, mikor elefántársai megfagytak, éhen haltak, görcsökben vagy napszúrás következtében elpusztultak.

Még később leküldték délre, ezer meg ezer angol mér-

földnyi távolságra, hogy a moulemeini erdőségekben hatalmas tölgyfaszálakat hurcoljon egy rakásra. Ehelyütt történt, hogy félholtra vert egy fegyelmetlen fiatal elefántot, aki vonakodott kivenni részét a munkából.

Mindezek után elszólitották a fahordástól, s néhány csapat gyakorlott elefánttal együtt ráfogták a Garo-dombvidéken az elefántvadászatra.

Az indiai kormány nagyon pontosan gondját viseli az elefántoknak. Van egy teljes szakosztálya, amely csakis azzal foglalkozik, hogy elefántvadászatokat rendez, az elfogott elefántokat kiképezi, s azután ide-oda küldi őket országszerte, ahol éppen szükség van a munkájukra.

Kala Nag jó tíz láb magas elefánt volt. Mind a két agyarát öt lábnyira megkurtították, s a végét, hogy be ne hasadozzon, rézkupakba szorították. De azért csonka agyarait jobban tudta használni, mint bármely vad elefánt a maga ép, hegyes agyaraival, valahányszor heteken keresztül hajszolták a legnagyobb óvatossággal a dombok közt kószáló elefántokat, amíg végül be nem szorítottak harminc-nyolcvan szörnyeteget a *Keddah*-ba (a legutolsó cölöpös palánkkal kerített térségbe). Amint a hatalmas fatönkökből készült csapóajtó recsege lezuhant és bezárult mögöttük: Kala Nag a parancsszóra bement a hánykolódó pokoli gyülekezetbe a harsogó fenevadak közé (rendesen éjjel, mikor a fáklyák fénye mellett bajos volt a távolságokat jól megítélni), s kiszemelve a kavargó gomolyból a legmegtermettebb és legvadabb agyarast, addig gyúrta, addig döngönyözte, amíg meg nem szelídült, miközben a vadászok a többi szelíd elefánt hátán benyomultak a *Keddah*-ba, s megkötözték és békóba verték a kisebb szörnyetegeket.

Kala Nag, a vén, bölcs Fekete Kígyó, jól ismerte a küzdelem minden fajtáját. Nem egyszer, mikor rá került a sor, szembeszállt a megsebzett tigrissel is, és lágy ormányát a biztosság kedvéért összegöngyölítve, a nekiugró fenevadat fejének gyors lökésével fölhajította a levegőbe. (Ezt a fogást teljesen maga eszelte ki.) Azután rávetette magát rengeteg térdével a visszahulló vadra, s addig taposta, amíg a pára ordítva, üvöltve ki nem ment belőle, s a fenevad kocsonyás, foltos tömeggé nem vált, amelyet Kala Nag farkánál fogva vonszolt a földön.

— Úgy ám, — szólta a nagy Tumai, Kala Nag öre, fia a fekete Tumainak, aki Abessziniába kísérte Kala Nagot, s unokája annak a híres Tumainak, aki részt vett volt Kala Nag el-

fogatásában, — a Fekete Kígyó senki mástól nem fél, csak tőlem. Megérte, hogy három nemzedékünk ápolta és táplálta, és meg fogja érni a negyediket is.

— Ohó! *tőlem* is fél, — szólt a kis Tumai, ágaskodva teljes négy lábnyi magasságában. Csupasz testén nem volt több egyetlen rongydarabnál. Tíz éves volt a nagy Tumai legidősebb fia, s az ország szokása szerint neki kellett majd apja helyét elfoglalnia Kala Nag nyakán, amikor felnövekedett, és kezelni a súlyos vaspálcát, az elefánt-ösztrökét, amely teljesen simára kopott már apja meg nagyapja kezében. A poronty jól tudta, mit beszél, mert Kala Nag árnyékában született; még jární sem tudott, mikor már Kala Nag ormányával játszadozott, s amint lábára állt, ő vezette Kala Nagot az ivóhoz. És Kala Nagnak még álmában is ép oly kevéssé jutott volna eszébe, hogy kis gazdája rikoltó parancsainak ne engedelmeskedjék, amily kevéssé jutott eszébe, hogy megölje őt, mikor a nagy Tumai a barna kis porontyot születése napján Kala Nag agyarái alá tartotta s rákiáltott, hogy üdvözölje jövődő urát és mesterét.

— Úgy ám, — szólt a kis Tumai, — fél *tőlem* is; — aztán hosszú léptekkel Kala Nag elé sietett, elhízott vén disznónak nevezte s lábait sorban fölemeltette vele.

— Óh, — szólt a kis Tumai, — hatalmas egy elefánt vagy; azután megrázva fürtös fejét, apjához fordult.

— Igaz, hogy a kormány fizet az elefántokért; de azért mégis csak a mienk minden elefánt. Majd ha megvénülsz, Kala Nag, eljön érted valamelyik gazdag rája, s megvesz a kormánytól, mivel nagy és okos vagy. Akkor aztán nem kell majd egyebet viselned, mint aranyfüggőket a füledben és arany-sátrat a hátadon; két oldalad befödik arannyal díszített bibor posztóval, s a király díszmenetének élén fogsz jární. Én meg majd, édes Kala Nag, kezemben ezüst bottal ülök a nyakadon, s aranypálcás emberek szaladnak majd előttünk így kiáltva: «Helyet a király elefántjának!» — Jó dolog lesz az, Kala Nag; de azért nem ér annyit, mint a vadászat a dsungelben.

— Eh! — szólt a nagy Tumai. — Gyerkeő vagy, de vad, mint a bivalybornyú. Ez a kószálás fel s alá a dombok közt nem a legjobb hivatal. Megöregszem és nem szeretem a vad elefántokat. Hanem a téglával kirakott állomások, a hol minden elefántnak külön istállója van, s benne vaskos cölöpök, amikhez jól oda lehet kötni őket, meg aztán sima széles ország-

utak a gyakorlatokra, e helyett a kóbor táborozás helyett, ez már aztán valami. Hejh, a cawnpore-i kaszárnyákat sose felejttem el. A közelben piac volt, és naponta három órát kellett csak dolgozni.

A kis Tumai emlékezett a cawnpore-i elefántistállókra, és egy szót sem szólt. Sokkal jobban szerette a tábori életet, s valósággal gyűlölte a sima széles országutakat, az áskálást napenként a kijelölt helyeken, hogy fűre akadjanak, s a hosszú, unalmas órákat, mikor nem volt mást mit tenni, mint elnézni, hogy himbálózik Kala Nag ide-oda a cölöpök között.

Más volt az, amit a kis Tumai szeretett. Felkapaszzkodni a hegyi utakon, ahol csak az elefánt mer járni; lenézni a völgy mélyébe; látni a mérföldnyi messzeségben fel-feltűnedező, legelésző vad elefántokat, a Kala Nag lépteire felriadó vad-disznó és páva rémült menekülését. Szerette a sűrű, meleg esőt, mikor a dombok és a völgyek füstölögtek, a ködös reggeleket, mikor egy lélek sem tudta előre, hol ütnek tábort este; a vad elefántok kitartó, óvatos hajszolását, s a vadászat utolsó éjszakáján az eszeveszett rohanást, lobogást, zürzavart, mikor az elefántok, mint hegyomlásokor a szirtek, bezúdultak a palánkos karók közé, s nekirugaszkodtak a nehéz cölöpöknek csak azért, hogy az ordítózás, a lobogó fáklyafény és az üres kartácspuffogás elől hátrahököljenek. Ilyenkor a legapróbb porontynak is hasznát lehetett venni, és Tumai fölért legalább is három gyerekekkel. Fölkapta fáklyáját, lóbálta rettenetesen és ordított torkaszakadtáig.

De az igazi gyöngyélet a foglyok megfékezésével kezdődött. A *Keddah* mintha a világ végét ábrázoló festmény lett volna. Az emberek jelekkel érintkezhetek csak, mert a hangot elnyelte a lárma. Ilyenkor a kis Tumai fölmászott valamelyik rengő karó hegyére, s napszitta barna haja vadul verdeste vállát. A fáklyafényben valóságos manónak tetszett a kis poronty. Valahányszor csillapult a zsvivaj, kihangzott a recsegésből és harsogásból éles rikoltása, amint a kötelek csapkodása és a békóba vert elefántok ordítása közepette Kala Nagot bátorította:

— *Mail, mail, Kala Nag!* (Rajta! rajta! Fekete Kígyó!)
Dant do! (Neki az agyaraddal!) *Somalo! Somalo!* (Vigyázz!
 Vigyázz!) *Maro! Mar!* (Üsd! Vágd!) *Vigyázz a cölöpre!*
Arre! Arre! Hai! Yai! Kya-a-ah!

Így kiáltozott, mialatt Kala Nag és a vad elefánt szilaj

küzdelemben tombolt a *Keddah* egyik végétől a másikig, s a vén elefántvadászok az izzadság cseppjeit törülgették szemükből s integettek a kis Tumainak, aki gyönyörrel toporzékol a karó tetején.

De többet is tett a toporzékolásnál. Egy éjszaka lesiklott a karóról, be az elefántok közé, s odahajította egy lepottyant kötél szabad végét az egyik hajtónak, aki egy kapálózó fiatal borjú lábát akarta kötélbe keríteni. (A borjakkal mindig több baj van, mint a kifejlődött vadakkal.) Kala Nag meglátta a porontyot, felkapta ormányával s felnyujtotta a nagy Tumainak, aki jót paskolt rajta, s azután visszatette a karóra.

Másnap reggel jól le is hordta, és így szólt:

— Hát te nem éred be a cserépes elefántállomásokkal, meg egy kis sátorhordással, haszontalan poronty! A saját szakálladra részt veszel elefántvadászatokban! Azok az ostoba vadászok, akiknek kevesebb a fizetése, mint nekem, el is mondták most már a dolgot Petersen szahibnak.

A kis Tumai nagyon megijedt. A fehér emberekről nem sokat tudott; de az ő szemében Petersen szahib volt a világon a leghatalmasabb fehér ember. Ő volt a feje minden vállalatnak, amely a *Keddah*-val összefüggött; ő fogta az összes elefántokat az indiai kormány számára, s nem volt élő ember, aki nála jobban ismerte volna az elefántok szokásait.

— Mi fog most történni? — kérdezte a kis Tumai.

— Történni? A legrosszabb, ami történhetik. Petersen szahib meg van bolondulva, különben nem hajszolná ezeket a vad ördögöket. Lehet, hogy majd azt akarja, hogy te is elefántvadász légy. Akkor ott alhatol majd valahol a lázzal telt dsungelben, amíg végül agyon nem taposnak a *Keddah*-ban. Még szerencse, hogy ez az ostobaság most jól végződik. Jövő héten véget ér a vadászat, s bennünket, akik a síkság lakói vagyunk, visszaküldenek állomásainkra. Megint sima országutakon fogunk haladni, s elfelejtjük egészen ezt a vadászatot. De azt mondhatom, fiú, dühös vagyok rád, azért olyasmibe avatkoz-tál, amihez nincs köze másnak, mint ezeknek a piszkos asszámi dsungel-lakóknak. Igaz, hogy Kala Nag nem engedelmeskedik senkinek, csak nekem, úgyhogy nekem is vele kell mennem a *Keddah*-ba; de ez nem baj, mert Kala Nag harci elefánt, s a foglyok békóba verésénél nem szabad használni. Így hát kényelmesen ülök a hátán, amint egy *mahút*-hoz (elefánt-őr) illik, nem mint valami rongyos elefántvadász, hanem, mon-

dom, mint egy igazi *mahút*, aki szolgálata végén nyugdíjba vonul. Azt akarod, hogy az elefántos Tumai-családot lábbal tapossák a *Keddah* mocskában? Haszontalan, semmirekellő kölyök! Most pedig eredj, mosd le Kala Nagot; de ügyelj a fülére és nézd meg, nincs-e tövis a lábában, mert különben Petersen szahib rád teszi a kezét és ágrólszakadt vadászt csinál belőled, igazi dsungel-medvét, aki az elefántok lábanyomát hajszojja. Fúj! Gyalázat! Takarodjál!

— Nem baj, — szolt kis Tumai, fölhajtvá Kala Nag rengeteg jobb fülének a szélét. — A nevem Petersen szahibnak a fülébe jutott, és talán, és talán, és talán ki tudja? Hej! Ez aztán hatalmas tövis volt, amit most kihúztam!

A következő pár nap azzal telt el, hogy az elefántokat egy seregbe hajtották mindenfelülről; a legutóbb fogott vad elefántokat két-két szelidített elefánt között föl s alá járatták, hogy amikor az egész tábor nekiindul a síkságnak, megszokják a fegyvermezett vonulást, és ne okozzanak sok zavart; végül pedig leltározták az elnyűtt vagy elveszett takarókat, köteleket s más efféléket.

Majd megérkezett Petersen szahib is ügyes nőtény elefántjának, Pudmini-nak, a hátán. Sorba járta a dombok között a táborokat és kifizette az embereket, mert a vadászat évadja végére járt. Volt vele egy benszülött írnök, aki asztal mellett ült egy fa alatt és kifizette mindenkinek a maga bérét. Aki megkapta a pénzét, visszament elefántjához, és csatlakozott az indulásra készen álló csapathoz. A hajtók, a vadászok és a nyomozók, a *Keddah* rendes emberei, akik évről-évre folyton a dsungelban éltek, a Petersen szahib állandó hadi erejéhez tartozó elefántok hátán helyezkedtek el, vagy puskájukat karjukra fektetve, fákhöz támaszkodtak, tréfát űztek a távozó elefántvezetőkből, és jóízűen nevettek, ha valamelyik ujonnan fogott elefánt kitört a sorból és vágatásnak eredt.

A nagy Tumai is az írnök elé ballagott, sarkában a kis Tumaival, és Machua Appa, a hajtók feje, fojtott hangon így szolt barátjának:

— Amott megy valaki, aki elefántvadásznak termett. Kár, hogy ezt a fiatal dsungel-kakast a síkságra küldik, ahol el fog zúlleni.

Hát bizony Petersen szahib csupa fül volt, mint az olyan embernek kell lennie, aki a legnesztelenebb élő lényre, a vad elefántra, leselkedik. Amint elnyúlva feküdt Pudmini hátán, megfordult és így szolt:

— Mit beszélsz? A síkságbeliek között soha olyan embert nem ismertem, akinek lett volna elég esze ahhoz, hogy egy halott elefántot rendesen megköttözzön.

— Nem is embert említettem én, hanem egy gyereket. A legutolsó hajtás alkalmával bement a *Keddah*-ba, és felhajtotta Barmaónak a kötelet, mikor éppen azon törtük magunkat, hogy elválasszuk anyjától azt a foltos vállú fiatal bornyút.

Machua Appa rámutatott a kis Tumaira, Petersen szahib ránézett és a kis Tumai földig hajolt előtte.

— Kötelet dobott? Ez a csöppség? Kisebb, mint a karószeg. No, poronty, mi a neved? — kérdezte Petersen szahib.

A kis Tumai úgy meg volt rémülve, hogy szólni sem tudott; de Kala Nag, aki mögötte állt, a kis Tumai egy kézintésére felkapta őt ormányával a magasba s odatartotta, Pudmini homlokával egy síkban, a nagy Petersen szahib orra elé. A kis Tumai eltakarta kezével az arcát, mert kis gyerek létére, kivéve az elefántokra vonatkozó dolgokat, ép oly szégyenlős volt, mint a többi gyerek.

— Ohó! — szólt Petersen szahib, elmosolyodva, — aztán mért tanítottad meg elefántodat erre a fogásra? Talán azért, hogy könnyebben ellophasd a háztetőkről a zöld gabonát, mikor a kalászeket szárítják?

— Nem a zöld gabonát, szegények gyámolítója, hanem a dinnyéket, — szólt a kis Tumai, mire a körülöttük levő tömeg hangos kacagásra fakadt. A legtöbbje gyerekkorában maga is megtanította elefántját erre a fogásra. A kis Tumai éppen nyolc láb magasságban lebegett a föld színe fölött; de szíve mélyéből azt kívánta, bár volna nyolc lábnyira a föld színe alatt.

— Az én fiam, szahib, — szólt a nagy Tumai mogorván, — Tumainak hívják. Nagyon rossz kölyök, és bizonyosan börtönben fog elpusztulni, szahib.

— Ezt már nem igen hiszem, — szólt Petersen szahib. — Az olyan gyerek, aki az ő korában bemerészkedik a nyüzsgő *Keddah* közepébe, nem börtönben szokott elpusztulni. Nesze, kis poronty, négy áná¹ cukorra, mert bozontos hajad okos kis fejecskére borul. Idővel még vadász is lehet belőled.

A nagy Tumai erre még mogorvább arcot vágott.

— De jegyezd meg magadnak, — folytatta Petersen szahib, — hogy a *Keddah* nem gyerekeknek való játszóhely.

¹ Indiai ezüstpénz; körülbelül 56 fillér értékű volt a háború előtt.

— Hát soha többé nem szabad a *Keddah*-ba mennem, szahib? — kérdezte a kis Tumai szörnyű aggodalmasan.

— Dehogyan nem, — szólt Petersen szahib újra elmosolyodva. — Amikor láttad már az elefántok táncát. Akkor itt lesz az ideje. Gyere el hozzám, hogyha láttad az elefántok táncát, s akkor majd megengedem, hogy valamennyi *Keddah*-ba bemehess.

Újra hangos kacagás támadt, mert ez régi tréfa az elefántvadászok között és annyit jelent, hogy *soha napján*. Az erdők mélyén elrejtve vannak itt-ott nagy letaposott tisztások, amelyeket az elefántok *báltermeinek* szoktak nevezni; de ilyen tisztásokra csak nagyritkán, véletlenül szoktak rábukkanni, s az elefántok táncát soha ember fia nem látta még. Mikor valamelyik hajtó túlságosan dicsekszik ügyességével és bátorságával, társai ezt szokták kérdezni tőle:

— Hát az elefántok táncát mikor láttad?

Kala Nag letette a kis Tumait, aki újra földig hajolt, s azután apjával eltávozott. Az ezüst pénzdarabot anyjának adta, aki éppen kis öccsét szoptatta; valamennyien elhelyezkedtek Kala Nag hátán, s a morgó, zajongó elefántok sora megindult a síkság felé, hömpölyögve, le a hegyi ösvényen. A menet nagyon mozgalmas volt az új elefántok miatt, akik minden gázlónál zavart okoztak, úgyhogy minduntalan hizelgésre vagy verésre volt szükség.

A nagy Tumai dühösen szurkálta Kala Nagot a vaspálcával, mert rettentően haragudott; a kis Tumainak ellenben elállt a szava a nagy boldogságtól. Petersen szahib észrevette és megjutalmazta. Úgy érezte magát, mint az a közkaton, akit a fővezér kiszólt a sorból, hogy nyilvánosan megdicsérje.

— Hogy is értette tulajdonképpen Petersen szahib az elefántok táncát? — kérdezte végül halkán anyjától.

A nagy Tumai meghallotta és ráfordult:

— Úgyhogy soha életedben nem lesz belőled ilyen dombvidéki hajtó-bőlény. *Igy* értette. Hej, amott elől! Mi zárja el az utat?

Az egyik asszámi hajtó, aki két-három elefánttal előttük járt, dühösen hátrafordult és így kiáltott:

— Hozd ide Kala Nagot, hadd tanítsa tisztességre ezt a fiatal bornyút. Nem volt jobb dolga Petersen szahibnak, mint hogy engem küldött le veletek, rizsföldi majmokkal, a völgybe? Hozd ide a barmodat, Tumai, hadd kalapálja meg agyarával

ezt a haszontalant. A dombvidék minden istenére, vagy az ördög bújít ezekbe az új elefántokba, vagy társaikat érzik a dsungelben.

Kala Nag jól oldalba bökte néhányszor az új elefántot, hogy majd elállt a lélekzete; a nagy Tumai pedig így szólt:

— Megtisztítottuk a dombvidéket az utolsó szálíg a vad elefántoktól. Nincs itt más baj, csak az, hogy hanyagok vagytok és nem tudjátok kormányozni az állatokat. Én tartsam rendben az egész menetet?

— No nézd csak! — szólt a többi hajtó. — Mintha nem is *mi* tisztítottuk volna meg a dombvidéket! Ohó! Nagyon bölcsek vagytok, ti síkföldiek! Nincs, aki nem tudná, kivéve az olyan bambát, aki sose látta a dsungelt, hogy az *elefántok* is tudják, hogy a hajtás ideje véget ért. S ezért valahány vad elefánt csak van, ma éjszaka... de mit is vesztegessem az okos szót az ilyen édesvízi teknősbékára?

— Mit csinálnak ma éjszaka? — kiáltotta a kis Tumai.

— Hohó, kis poronty! Te is itt vagy? Nem bánom, neked elmondom, mert helyén van az eszed. Táncolni fognak, és azért jó lesz, ha az apád, aki az *egész* dombvidéken elfogta *valamennyi* elefántot, ma éjszakára kettős lánccal látja el cölöpeit.

— Micsoda üres fecsegés? — szólt a nagy Tumai. — Apám meg én negyven év óta őrizzük az elefántokat, de soha életünkben nem hallottunk ilyen ostobaságot az elefántok táncáról.

— Jó, jó; de az ilyen síkföldi ember, aki kunyhóban tölti életét, nem is ismer egyebet kunyhója négy falán kívül. Jó, jó, csak ne verd ma éjjel békóba elefántjaidat, majd meglátod, mi fog történni. Ami pedig a táncot illeti, magam is láttam azt a helyet — *Bapree bap!* — Mennyiszor kanyarodik a Dihang-folyó? Már megint egy gázló, s a bornyúkat újra úsztatni kell. Megálljatok ott hátul!

S ekképen beszélgetve, vitatkozva, vizet gázolva, eljutottak az első állomáshoz, amelyet hevenyészve tákoltak össze az új elefántok számára; de nyugalmuk már jóval előbb elhagyta őket.

A táborban az elefántok hátsó lábait a vaskos cölöpökhöz láncolták, az új elefántok számára külön erős köteleket szedtek elő, azután halomba rakták eléjük az abrakot.

Késő délután a dombvidéki hajtók visszamentek Petersen

szahibhoz, figyelmeztetve a síkföldi hajtókat, hogy éjszaka kettőzött gonddal ügyeljenek, s mikor ezek azt kérdezték, hogy miért, jóízűen nevettek.

A kis Tumai végignézte Kala Nag vacsoráját, s mikor le-
szállt az est, mondhatatlan boldogságában bekószálta az egész

tábort, egy *tam-tam*-ot keresve. Az indiai gyerek, amikor csordultig megtelik a szíve, nem ugrál, nem csap lármát, nem rúg ki a hámból. Félre ül valahová, egymagában elvonulva. És a kis Tumait megszólította Petersen szahib! Ha nem találta volna meg, amit keresett, azt hiszem, belébetegedett volna. De a tábori cukorka-áruló kölcsönzött neki egy kis *tam-tam*-ot, egy dobféle hangszert, amelyet a tenyérrel kell csapdosni,

mire a kis Tumai, lábát keresztbe rakva, leült Kala Nag elé, ölében a *tam-tam*-mal, s mialatt a csillagok fel-feltűnedeztek az ég boltozatán, verte, verte, verte a *tam-tam*-ot, s minél inkább belemerült annak a nagy tisztességnek az elgondolásába, amiben része volt, annál tüzezebben verte a dobot, egyedül az abrakrakások között. Se dallam nem volt, se ének ; de a dorombolás maga is boldoggá tette.

Az új elefántok ráncigálták a köteleket, s időnként harsogtak és trombitáltak. És a kis Tumai hallotta, hogy anyja a tábori kunyhóban altatja kis öccsét egy ősrégi dallal, a nagy Shiva istenről, aki kiszabta minden állatnak a maga táplálékát. Édes, nagyon édes altató dal ez ; első része így hangzik :

Kalásznövesztő Shíva,
Úr a szelek hadán,
Kunyhója ajtajában
Ült egyszer hajdanán.

Mi csak van, a te műved,
Nagy Shíva, alkotó!
Te adtál mindeneknek
Mindent, Mahadeo!

Kiszabta mindeneknek
Munkáját, végzetét,
S hogy mit fog enni, inni
Király, koldus, cseléd.

Bogáncsot a tevének,
A marhának füvet,
S az alvó kis babának
Az anyai szívet.

A kis Tumai minden vers végén belecsapott ujjongva a *tam-tam*-ba, amíg el nem álmosodott, s el nem nyúlt egész hosszában Kala Nag mellett a puha abrakon.

Az elefántok is sorba ledőltek szokásuk szerint pihenni, míg végül egyedül Kala Nag maradt állva az egész csorda jobb oldalán. Lassan jobbról-balra himbálódzott, s füleit előre nyujtva figyelt az éjjeli szélre, amely lassan fújdogált a dombok közt. A levegőt mindenféle éjszakai nesz töltötte meg, ami együtt véve méla csendnek tetszik : az egymáshoz érő bambuszszárak zizegése, a bozótban meghúzódott elevenség zörrenése, egy-egy félig alvó madár szárnyának libbenése (mert a madarak éjjel sokkal ritkábban alszanak, mint gondoljuk), s valami nagyon távoli vízesés elhaló zaja.

A kis Tumai aludt egy ideig, s mikor fölébredt, ragyogó holdfény volt, és Kala Nag füleit hegyezve még mindig helyén állt. A kis Tumai megfordult a puha füves abrakban, s hanyattfekve felbámult az égi csillagokra. Amint így elmerengett, egyszerre csak távolról, mintha túlhegynyi éles nesz metszené keresztül az éjszakai csendet, felharsant egy vad elefánt trombitálása. Valahány elefánt csak volt az állomáson, felugrott,

mintha ágyút sütöttek volna el közöttük; lármájuk felverte csakhamar az alvó *mahút*-okat is, akik előrohantak, hatalmas fakalapácsokkal mélyebbre verték a karókat, a köteleket szorosabbra húzták és erősebb csomókra kötötték, amíg újra minden el nem csendesedett.

Az egyik új elefánt csaknem kirántotta a földből karóját, úgyhogy a nagy Tumai levette Kala Nag lábbékóját, összeláncolta vele a makrancos újonc elő- és hátsólábait, azután hurkot kötött szalmakötélből Kala Nag lábára és kijelentette neki, hogy el ne felejtse, hogy erősen meg van kötözve. Ő maga is, apja is, meg nagyapja is százszor megtették már ezt Kala Naggal.

Kala Nag azonban most az egyszer nem felelt a parancsra szokott öblös mormogásával; hanem mozdulatlanul állt, fejét kissé fölemelve, fülét legyező módjára szétterjesztve, és a hold világán keresztül felbámult a Garo dombvidék hullámos emelkedéseire.

— Ügyelj rá, ha éjszaka nyugtalanodni talál, — szolt oda a nagy Tumai a kis Tumainak, s aztán bement a kunyhóba, hogy tovább aludjék. A kis Tumai is épen aludni készült már megint, mikor egyszerre hallotta, hogy az egyik kötél nagyot pattanva elszakadt, s rá mindjárt látta, hogy Kala Nag mint a völgytorokból kitóduló felleg, lassan, nesztelenül kihömpölygött a cölöpök közül. A kis Tumai utána iramodott, meztláb, le a holdvilágos országúton, s visszafojtott lélekzettel így kiáltott:

— Kala Nag! Kala Nag! Vigy el engem is magaddal!
Óh, Kala Nag!

Az elefánt hangtalanul megfordult, visszafelé lépett hármat a holdfényben a gyerek felé, lenyújtotta ormányát, föltette a porontyot nyakára, s mire a kis Tumai rendesen térdei közé fogta a nyakát, belemerült már a rengetegbe.

A táborban dühös trombitálás rohama harsant föl; de csakhamar mély csönd borult mindenre, és Kala Nag rohanásnak eredt. Hol bozotos magas fű súrolta két oldalát, mint mikor a hajó két oldalán hullám siklik végig; hol egy-egy vastag bambusz nádcszál reccsent ketté, amely Kala Nag széles válla elé került; de Kala Nag mindezenközben teljesen hangtalanul hömpölygött előre, mint a füst, a Garo sűrű rengetegében.

Folyton fölfelé haladtak; de a kis Tumai, bár a falombok

hasadékain szörnyen nézegette a csillagokat, nem tudta megállapítani sehogysem, milyen irányban haladnak.

Végre elérte Kala Nag a domblánc legmagasabb gerincét, s megállt egy pillanatra. S a kis Tumai látta, hogy a fák ormai mérföldnyi kerületben mélyen alattuk tornyosulnak, s a hold fénye tarka prémbbe vonta koronájukat ; lenn a mélységben kékes-fehér köd gomolygott a folyó medre fölött.

Tumai előrehajolt és tágra meresztette szemét. Érezte, hogy az erdő alul ébren volt, ébren, tele nyüzsgő élettel. Füle mellett nagy, barna, gyümölcssevő denevér surrant el ; a bozótban egy sün tüskéi zörögtek s hallotta, hogy a sötétségben a fatörzsek között egy medve túrja az iszapos meleg földet, s ásás közben horkantva szimatol.

Majd újra összecsapódtak feje fölött az ágak, s Kala Nag megindult lefelé a völgybe, nem lassan, nyugodtan, hanem oly iramodással, mint ahogy az elszabadult ágyú rohan le a meredek lejtőn. Hatalmas lábai oly szbályosan mozogtak, mint a gép tolattyúi, nyolc lábnyi utat téve minden lépéssel, és rancos bőre suhogott minden ízületében. A cserjés kétfelől reccsenve vált ketté, mint a szétrepesztett vitorlavászon, s a fiatal hajlékony fák, amiket vállával jobbra-balra eltolt útjából, ruganyosan visszapattantak, oldalába csapódva ; agyaráin, amint fejét ide-oda tolvá utat tört magának, egybefonódott hosszú folyondár-uszály lebegett.

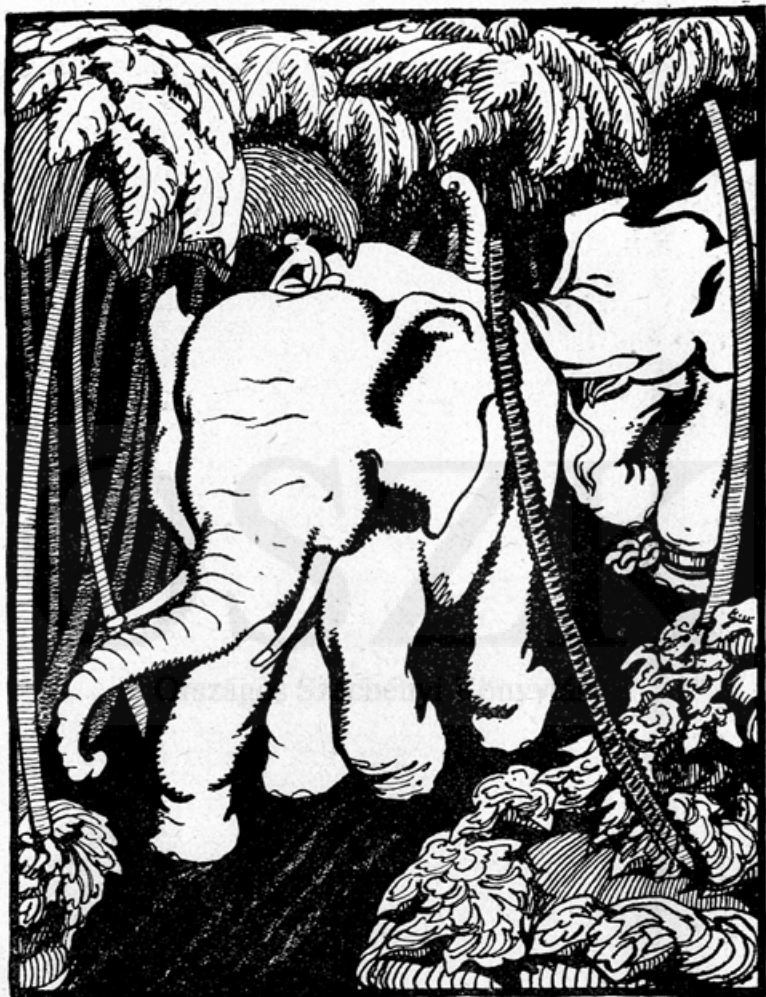
A kis Tumai pedig odalapult Kala Nag széles nyakára, hogy valami lelógó ág le ne söpörje őt a földre, s legjobban szeretett volna már újra otthon lenni az állomáson.

A pázsitos talaj lapossá vált, és Kala Nag lába minden lépésre süppedezett. A kis Tumai dideregni kezdett a völgy mélyén az éjszakai ködben.

Egyszerre csak csobogás, loccsanás és folyó víz zuhogása hallatszott, és Kala Nag óvatosan rakosgatva lábait, átgázolt egy folyó medrén. Mialatt az elefánt lábai körül zubogva örvénylett a víz, a kis Tumai hallotta, hogy a folyóban fölebb és lejjebb is loccsanás, trombitálás hallatszik — nagy röffenések, haragos horkanások, — s úgy látta, hogy a köd körülötte tele van hömpölygő, hullámos árnyakkal.

— Juj! — szólt félhalkan, fogait vacogtatva. — Az elefántok nekivadultak ma éjjel. Bizonyos, hogy ma van a *táncuk* !

Kala Nag kilábolt a vízből, tisztára fújta ormányát, s azután újra kapaszkodni kezdett fölfelé egy dombon ; de most

már nem volt egyedül, és utat sem kellett törnie. Az út megvolt, hat lábnyi szélességben, szemben vele, s a letaposott dsungel-fű hiába igyekezett rajta fölegyenesedni. Bizonyos, hogy néhány perccel előbb egy csomó elefánt járt arra.

A kis Tumai hátratekintett s látta, hogy a ködös vízből éppen kiemelkedett egy hatalmas vad agyaras, amelynek két kis disznószeme úgy izzott, mint a parázs. Majd újra összecsapódtak a fák, s ők haladtak tovább fölfelé, s köröskörül trombitálás, recsegés, kettétörő ágak ropogása hallatszott.

Végre Kala Nag csendesen megállt két fatönk között a domb legtetején. Három-négy holdnyi szabálytalan köralakú tér közepén álltak, amelyet fák szegtek körül. Amennyire a kis Tumai láthatta, az egész térségen keményre volt taposva a föld, mint a téglás padló. A tisztás közepén állt néhány fa; de kérgük le volt hántva, s a fehér sudarak simán, fényesen ragyogtak a hold fényében. A felsőbb ágakról folyondárok lógtak le, amelyeknek nagy fehér viaszszerű virágai szinte szundikáló csukott kelyhekkal csüggttek alá; de a tisztás téren egyetlen fűszál sem volt, nem volt semmi egyéb, csak a keményre taposott föld. A hold fényében vas-szürkének látszott az egész térség, kivéve egy-egy pontját, ahol néhány elefánt koromsötét árnya tornyosodott.

A kis Tumai visszafojtott lélekzettel úgy bámult, hogy a szeme majd kiugrott, s amint báméskodott, egyre több és több elefánt bukkant ki a nyílt térségre a fatönkök közé. A kis Tumai csak tízig tudott számolni, s most addig számolt újra meg újra ujjain, amíg bele nem szédült a feje. A tisztás körül távolabb mindenfelől recsegés, ropogás hallatszott, amint az elefántok utat törtek maguknak föl a dombon a bozotos cserjésben. De amint egg-egy elefánt megérkezett a fatönkök közé, a tisztás körbe, úgy mozgott tovább, mintha kísértet lett volna.

Volt ott egy csomó fehér agyaras, vad hímelefánt; ráncos nyakuk és fülük tele volt lombbal, dióval, galyakkal. Voltak kövér, lassulábú nőstények, akiknek hasa alatt három-négy láb magas, nyugtalankodó, kis vörös-barnás bornyúk hánykolódtak; hányaveti fiatal elefántok, alig sarjadzó apró agyarakkal; sovány, ráncos aggszűzek, beesett, mogorva arccal, kérges, kemény ormánnyal; vad vén bikák tele válltól ágyékgig mult küzdelmek emlékével, forradással és bőrkérgesedéssel; vállukról magányos iszapfürdőikből maradt megkeményedett sárdarabok potyogtak le. Volt köztük egy, amelynek a fél agyara le volt törve, oldalában a tigris karmainak alig behegedt rettentő nyomával.

Néhányan összedugták a fejüket, mások párosával fel-alá

jártak a tisztáson, vagy egyedül ide-oda himbálóztak. Az egész tisztás tele volt elefánttal.

Tumai látta, hogy amíg nyugodtan meglapul Kala Nag nyakán, semmi baja nem eshetik, mert a vad elefánt még a *Keddah* eszeveszett zsvajgásában sem nyúl a szelíd elefánt nyakán ülő emberhez. Ezeknek az elefántoknak pedig ezen az éjszakán eszük ágába sem jutott, hogy az emberekre gondoljanak.

Egyetlen egyszer riadtak meg, fülüket hegyezve, mikor az erdő mélyén bilincscsörgést hallottak; de Pudmini volt, Petersen szahib dédelgetett elefántja, aki láncát eltépte, s most rőfögve, fujtatva fölfelé iparkodott a domboldalon. Bizonyosan kitört cölöpei közül, s egyenesen ide törtetett Petersen szahib táborából. S a kis Tumai látott még egy elefántot, akinek nyaka és szügye tele volt a testébe vágódott kötelek mély nyomaival; de ezt nem ismerte. Bizonyára ez is valamelyik dombvidéki táborból szökött ide.

Végre minden elcsendesedett az erdőben és nem közeledett semerről több elefánt. Kala Nag kimozdult helyéből, a két fatörzs közül, rőfögve, mély torokhangokat hallatva, s a tisztás közepére ment, mire nagy sürgés-forgás támadt, és az elefántok elkezdtek a maguk nyelvén beszélgetni. A kis Tumai, aki még mindig meglapulva feküdt Kala Nag nyakán, egész sereg széles fekete hátat, lóbálódzó fület, lengő ormányt és apró fekete szemet látott maga körül. Hallotta, hogy roppantak a véletlenül egymáshoz érő agyarak, hogy suhogtak az összegöngyölített ormányok, hogy dörzsölődtek a nyüzsgő tömegben a rengeteg vállak; hallotta a szüntelenül ide-oda lóbált farkak zizegő csapdosását.

Majd egyszerre felhőbe burkolózott a hold, és Tumai koromsötétségben maradt; de a nyugodt tolongás, szorongás és mormogás állhatatosan tovább tartott. Tudta, hogy Kala Nag körül elefántok nyüzsgtek, s hogy semmi reménysege sem lehetett arra, hogy Kala Naggal együtt elmeneküljön a gyülekezetből. Összeszorította a fogait és dideregve reszketett. A *Keddah*-ban legalább fáklyafény volt és zsvaj; de itt koromsötétség borult föléje. Egyszer érezte, hogy egy ormány felnyúlik hozzá és térdéhez ér. Rá mindjárt trombitálni kezdett egy elefánt, mire valamennyien rákezdték és harsogtak rettenetesen nyolc-tíz másodpercig.

A fákról, mint az eső, ropogva hullt a harmat a láthatatlan

hátakra, s tompa dübörgő nesz hallatszott, eleinte alig hallhatóan. Tumainak sejtelve sem volt róla, mi lehetett. A nesz egyre erősödött, és Kala Nag fölemelte először az egyik, azután a másik előlábát, és lecsapta a földre, egy-kettő, egy-kettő, szabályosan dobogva szakadatlanul, mint a gépkalapács. Valamennyi elefánt egyszerre dobogott, mintha viszhangos mély völgytorokban a harci dobot verték volna.

A fákról hullt a harmat, amíg az utolsó cseppig le nem hullt, s a dobogás tartott, egyre tartott, a föld rengett, reszketett, és Tumai befogta kezével erősen a fülét, hogy ne hallja a döngést. De az óriási tombolás, száz meg száz súlyos láb dobbanása a kemény földön, megrázta testét, lelkét.

Egyszer-kétszer érezte, hogy Kala Nag és vele a többi elefánt néhány lépést tesz előre, s ilyenkor a nedves zöld cserjés recsegése vegyült bele a dobogásba; de néhány perc múlva újra kemény, száraz földön döngött a lábak zuhanása. Valahol a közelben egy fa recsegett, ropogott; Tumai kinyújtotta a kezét és érezte a fa kérgét; de Kala Nag szakadatlanul dobogva tovább nyomult, úgyhogy Tumainak sejtelve sem volt róla, melyik részén lehet a tisztásnak.

Az elefántok egy hangot sem adtak, kivéve egyetlen egyszer, amikor két-három kis bornyú összenyaffant. De rá mindjárt kemény ütés és lökés hallatszott, s azután folyt tovább a tompa dobogás. Tartott már legalább kerek két óra hosszánig, s Tumainak sajgott minden íze. De a levegő illatán megérezte, hogy virrad.

A zöld dombok mögött sápadt sárga ív jelezte a reggel közeledését, s a tompa dobogás megszűnt az első sugár feltünésére, mintha a fény parancsszó lett volna. Mire Tumai kiverte fejéből a kábultságot, mire fölegyenesedett, nem volt a közelben egyetlen egy elefánt sem Kala Nagon, Pudminin és a harmadik kötélfoszlányos idegen elefánton kívül. Egyetlen nyom, egyetlen zörej, a legkisebb nesz sem jelezte, merre tünt el a többi, le a domboldalon.

Tumai meredten körül bámult. A tisztás, amennyire visszaemlékezett, az éjszaka folyamán növekedett. Középtűt több fa állt; de a cserjés és a dsungel-fű a tisztás széléről hátrább vonult. Tumai még egyszer nagyot bámult. Most értette meg csak a dobogást. Az elefántok megnagyobbították tánctermeiket, s a sűrű fűvet s a nedves nádat rőzsévé, a rőzsét nyúlós péppé, a pépet kemény földdé taposták.

— Au! — szólt Tumai, miközben majd lecsukódott a szeme. — Kala Nag, én uram, menjünk vissza Pudminival Petersen szahib táborába, mert különben lepottyanak a nyakadról.

A harmadik elefánt megvárta, míg a másik kettő eltávozott, azután horkantott egyet, sarkon fordult és ment a maga útján. Talán valamelyik kis benszülött király udvarához tartozott, ötven-hatvan angol mérföldnyi távolságra.

Két óra múlva, mikor Petersen szahib kora reggel éppen reggelinél ült, elefántjai, akik éjjel kettős békóba voltak verve, trombitálni kezdtek, és Pudmini, vállig sárosan, Kala Naggal együtt, kisebesedett lábbal, bebaktatott a táborba.

A kis Tumai arca szürke volt és be volt esve, s a harmattól tapadó haja tele volt falevéllal; de azért megpróbálta üdvözölni Petersen szahibot és bágyadt hangon odakiáltott neki:

— A tánc! Az elefántok tánca! Láttam és most — meghalok!

Amint Kala Nag letelepedett, a kis Tumai eszméletlenül lecsúszott a nyakáról. De mivel az indiai gyerekeknek vasidegeik vannak, két óra múlva a kis Tumai szörnyű elégedetten Petersen szahib függőágyán nyújtózkodott; feje alatt volt Petersen szahib vadász-zubbonya; megivott egy pohár jó meleg tejet, amelybe egy kis konyakot és egy kis adag kínint kevertek. S mialatt a bozontos, sebhelyes vén dsungelvadászok letelepedtek köréje, úgy nézve rá, mintha kísértet lett volna, Tumai szaggatottan, úgy, ahogy a gyermekek szoktak beszélni, elmondta, mi történt vele, és mondókáját így végezte:

— Egy szót se hazudtam. Ha nem hiszitek, küldjete ki embereket, s majd meglátjátok, hogy az elefántok tánctermeiket köröskörül tágasabbra taposták, s fogtok találni tíz meg tíz, sőt sokszor tíz nyomot, amely a táncteremhez vezet. A lábukkal tágitották a térséget. Láttam a saját szememmel. Kala Nag elvitt magával, s én mindent láttam. Kala Nag is szörnyen fáradt, alig áll a lábán.

A kis Tumai hátradőlt és aludt egész délután késő estig. És mialatt aludt, Petersen szahib és Machua Appa követték a dombok közt tizenöt angol mérföldnyire a két elefánt nyomát. Petersen szahib tizennyolc esztendő telttől elefántvadászattal s életében eddigelé mindössze egyetlen egyszer sikerült neki rábukkannia ilyen tánc térségre. Machua Appa csak egy pillantást vetett a tisztásra, és rögtön látta, mi tör-

tént; lábaujja hegyével sem sokáig próbálta felkaparni a keményre vert földet.

— A gyerek igazat beszél, — jelentette ki. — Minden a mult éjszaka történt és hetven nyomot számláltam össze, amely mind a folyón vezetett keresztül. Nézd csak, szahib, ennek a fának a kérgét Pudmini láncá hántotta le! Az ám; Pudmini is itt volt.

Egymásra néztek, tekingettek mindenfele, ámultak, bámultak, mert az elefántok útjait emberi ész, sem fekete, sem fehér ember esze, ki nem fürkészheti.

— Negyvenöt éve hajszolom, — szólt Machua Appa, — uramnak, az elefántnak, a nyomát; de soha életemben nem hallottam, hogy valaha emberfia látta azt, amit ez a gyerek látott. A dombvidék minden istenére, annyit mondok, hogy ez — de mit szóljunk hozzá?

És a fejét rázta.

Vacsora ideje volt, mire visszatértek a táborba. Petersen szahib egyedül vacsorázott sátrában; de parancsot adott, hogy a csapat két birkát, néhány tyúkot, dupla porció lisztet, rizst és sót kapjon, mert tudta, hogy ünnep van készülöben.

A nagy Tumainak égett a talpa, úgy futkosott, fiát meg az elefántot keresve. S mikor végre rájuk akadt, úgy elbámészkodott rajtuk, mintha félne tőlük.

És a lobogó tábori tüzek körül ünnepet ültek szemben a cölöpökhöz kötözött elefántokkal, és az ünnep hőse a kis Tumai volt. És az erős, barna elefántvadászok, a hajtók, a nyomozók és a kötözők és mindazok, akik minden csínját-bínját ismerték annak, hogy kell a legvadabb elefántot megfékezni, kézről-kézre adták a kis Tumait s egy hamarosan leölt dsungel-kakas vérével befestették a homlokát annak jeléül, hogy most már igazi erdei lakos, aki be van avatva a dsungel minden titkába és megszerezte a vadász minden előjogát.

És a végén, mikor a máglyalángok kialudtak, s az elefántok a hamvadó fatuskók vörös fényében olyanok voltak, mintha szintén vérben fürödtek volna, Machua Appa, valamennyi *Keddah* hajtójának a feje, Machua Appa, Petersen szahib valóságos helyettese, aki negyven év óta nem járt emberkéz csinálta úton, Machua Appa, aki oly hatalmas lény volt, hogy nem volt más neve, csupán az egy Machua Appa, talpra ugrott és a kis Tumait fölkapva és magasan a feje fölé tartva, így kiáltott:

— Ide hallgassatok, testvéreim! Hallgassatok ide ti is, uraim, ott a cölöpök között, mert most én beszélek, én, Machua Appa! Ennek a kis porontynak ezentúl nem kis Tumai lesz a neve, hanem : *Tumai, az elefántok kedvence*, ahogy dédapját hívták valamikor. Amit emberfia sohasem látott, azt látta ő a mult éjszaka, és kedvence ő az elefántoknak és a dsungel isteneinek. Nagy vadász lesz belőle; nagyobb még nálam, Machua Appánál is! El fog igazodni könnyen az új nyomon és a régi nyomon és a kevert nyomon! Nem esik neki baja a Keddah-ban soha, ha az elefántok hasa alatt fog bujkálni, hogy megkösse a vad agyarasakat; s ha valamikor el talál csúszni a rohanó bika-elefánt lábai előtt, a bika-elefánt tudni fogja, kicsoda, és nem fogja elgázolni. *Aihaj!* ti láncra vert uraim, amott! — kiáltott a cölöpök felé fordulva, — itt a csöppség, aki látta táncotokat a rejtett térségen, aki látta azt, amit ember sohasem látott! Tisztelegjete, uraim! *Salaam karo*, gyermekeim! Üdvözljétek Tumait, az elefántok kedvencét! *Gunga Pershad, ahaa! Hira Guj, Birchi Guj, Kuttar Guj, ahaa!* Pudmini, te láttad őt a táncnál, te is, Kala Nag, te gyöngye az elefántoknak! *ahaa!* Egyszerre valamennyien! Üdvözljétek Tumait, az elefántok kedvencét! *Barrao!*

És az utolsó vad kiáltásra az egész sor elefánt felkapta ormányát a magasba, úgyhogy ormányuk hegye homlokukat érintette, és recsegő trombita-harsogásba tört ki, a legteljesebb üdvkiáltásba, a *Keddah Salaamut*-jába, amelyet csupán India alkirálya szokott hallani.

Most mindez a kis Tumai tiszteletére történt, aki látta azt, amit előtte emberfia sohasem látott, az elefántok táncát, éjjel és egyedül a Garo dombvidék rengetegeinek kellő közepében.

A KIRÁLYNŐ SZOLGÁI.

Egy álló hónap óta zuhogott az eső, harmincezer emberből és ezer meg ezer tevéből, elefántból, lóból, ökörből és öszvérből álló tábor fölé, amely a Rawal-Pindi-nek nevezett térségen gyülekezett, ahol India alkirálya szemlét akart tartani. Vendége is volt, az afganisztáni emir, egy rettentő vad ország vad fejedelme; és az emir hozott magával nyolcszáz főnyi testőrséget és ugyanannyi lovat, akik még soha életükben nem láttak sem tábor, sem gőzmozdonyt, — vad embereket és vad lovakat, valahonnan Közép-Ázsia belsejéből.

A lovak közül egy csomó minden éjjel eltépte kötőfékét s rémülten nyargalt fel s alá a táborban, össze-vissza taposva a sötétségben az iszapos földet, vagy a tevék szabadultak el, s össze-vissza nyargalászva belerohantak a sátorok köteleibe. Képzeltetik, micsoda gyönyörűségre tellett mindebben azoknak, akik éjjel aludni szerettek volna.

Az én sátram jó távol volt a tevék vonalától, s azt hittem, nincs mitől tartanom. De egy éjszaka bedugta valaki fejét a sátoromba s így kiáltott:

— Ki, ki gyorsan! Erre rohannak! Az én sátram már oda van!

Rögtön tudtam, kik azok, akik erre rohannak. Fölkaptam hát csizmámat és esőköponyegemet s kirohantam a pocsolyába. Kis rókakutyám, Vixen, a sátor másik nyílásán szaladt ki. Rettentő bömbölés, morgás, pacskolás fogadott a szabadban; sátram árbocrúdja ketté roppant, a sátor bezuhant, s elkezdett keringeni, mintha megbolondult volna. Egy tevé beléje kalimpált, s bár bőrig áztam és dühös voltam, nem tudtam megállni, hogy ne vessek. Majd futásnak eredtem, mert nem tudtam, hány tevé szabadulhatott el, s nemsokára kijutottam a táborból, folyton előre törtetve a lucsokban. Végre belebotlottam egy ágyú végébe, s erről megtudtam, hogy valahol

a tüzéség közelében vagyok, ott, ahol az ágyúkat éjszakánként egy csomóba szokták állítani.

Mivel nem volt értelme, hogy még tovább is bolyongjak az esőben és a sötétségben, ráterítettem köpönyegemet egy másik ágyú csövére, s két-három kezem ügyébe akadt karó segélyével kis indus kunyhót rögtönözve, végignyújtóztam egy ágyún, azon tündödvé, vajjon hová lehetett Vixen és hol lehetek én? Már épen el akartam aludni, mikor egyszerre csörömpölést és morgást hallok, s nedves füleit rázva egy öszvér halad el mellettem. Egy csavarágyús ütegehez tartozott, mert hallottam a nyeregére rakott szíjak, karikák és láncszemek zörz-gését. A csavarágyú apró kis ágyúk, amelyek két összeilleszthető részből állanak. Hegyekre szokták őket felvinni, ahová csak fel tud kapaszkodni az öszvér, és sziklás vidéken folyó útközetekben nagy hasznukat veszik.

Az öszvér mögött egy tevét vettem észre, amely vaskos puha lábaival ide-oda kapálózott az iszapban, s fejét jobbra-balra forgatta, mint az útjavesztett jérce. Szerencsére, értek annyit az állatok nyelvén, persze nem a vad állatokén, hanem a tábori állatokén, hogy megértettem, mit beszél.

Nyilvánvalóan az a teve volt, amelyik sátramba botlott, mert így szólt az öszvérhez:

— Mit csináljak? Hová menjek? Valami lengő, fehér lénnel viaskodtam, aki dorongot ragadt és jól elpáhol. (Az összetört árbocrúd volt, s nagyon örültem a dolognak.) Szaladjunk tovább?

— Ohó, te vagy az, — szólt az öszvér, — te meg a barátaid, a kik felzavartátok a tábort? Nagyon helyes. Reggel majd megkapod érte a magadét; de ízelítőül egykissé már most is megleczkéztetek.

Hallottam a nyeregben levő fölszerelés csörömpölését, amint az öszvér hátrált és kétszer úgy oldalba rúgta a tevét, hogy szinte ropogott belé a bordája.

— Máskor majd jobban ügyelsz, — szólt az öszvér, — hogy éjjel föl ne riaszd az öszvér-üteget, tolvajt meg tüzet kiáltva! Úlj le és ne forgasd ide-oda együgyű nyakadat!

A teve tevmódra lekushadt, mint valami kétágú vonalzó, és nyöszörögve leült. A sötétben szabályos lódobogás hallatszott, és nemsokára megjelent egy hatalmas csataló, oly gyors vágatással, mintha díszgyakorlaton volna; keresztül ugrott egy ágyún és megállt az öszvér mellett.

— Gyalázat, — szólt nagyokat fújva. — Azok a tevék újra áttörték vonalunkat — most már harmadszor ezen a héten. Hogy maradhatunk frissek, erősek, ha sose alhatunk békességben? Ki van itt?

— Az első csavarüteg második ágyújának hátulsó öszvére, — szólt az öszvér, — s ez itt mellettem egyik jó barátunk. Ép most ébresztett fel engem is. S te ki vagy?

— A tizenötös számú E csapat kilencedik lándzsásának, Cunliffe-Dicknek, paripája. Állj meg egykissé amott.

— Óh, bocsáss meg, — szólt az öszvér. — Oly sötét van, hogy alig látok. Hát nem semmirevaló férgék-e ezek a tevék? Kiballagtam vonalamból, hogy kissé megpihenjek itt.

— Uraim, — szólt a teve alázatosan, — nagy rosszakat álmodtunk az éjjel, és nagyon megijedtünk. Én csak a 39. benschülött gyalogszázad teherhordó tevéje vagyok, s nem vagyok oly derék legény, mint ti, uraim.

— Hát akkor mért nem maradsz a helyeden, s mért nem hordod a 39. benschülött század terhét ahelyett, hogy összevissza nyargalsz a táborban? — kérdezte az öszvér.

— Szörnyű álmok voltak, — szólt a teve. — Sajnálom. De csitt! Mi az megint? Ne szaladjunk tovább?

— Ül le, — szólt az öszvér, — mert különben beleakadnak hosszú falábaid az ágyúk közé.

Félfülét hegyezve hallgatózott.

— Az ökrök! — szólt. — Az ágyúvonó ökrök. Szavamra mondom, te és barátaid alaposan felriasztották a tábor. Mert azt mondhatom, hogy egy ágyúvonó ökröt ugyancsak jól oldalba kell bökdölni, amíg fölébred.

Földön húzódó lánc csörgését hallottam, s láttam, hogy egy pár hatalmas, makacs, fehér ökör, akik a súlyos ostromágyúkat vonszolják, mikor az elefántok nem akarnak már a tüzelés felé haladni, szorongva közeledik.

S egyszerre csak rálépett a láncrea egy másik ütegöszvér, és vadul így kiáltott:

— Billy!

— Az egyik ujoncunk, — szólt a vén öszvér a paripához. — Utánam kiabál. Itt vagyok, kölönc; ne kiabálj! A sötét-ség nem bántott még senkit.

Az ágyúvonó ökrök leheveredtek egymás mellé s elkezdtek kérődzni; a fiatal öszvér pedig odahúzódott szorosan Billy mellé.

— Rettentő! — szólt. — Borzalmas, rémítő dolgok, Billy! Közénk törtek, mialatt aludtunk. Mit gondolsz, megölnek bennünket?

— Nagy kedvem volna, hogy jól oldalba bökjelek, — szólt Billy. — Az ilyen tapasztalatlan tizenégy markos öszvér képviselője meggyalázza az egész üteget ez előtt az úr előtt!

— Ne heveskedjél! — szólt a paripa. — Gondold meg, hogy valamennyien így kezdtük pályafutásunkat. Mikor életemben először láttam embert (Ausztráliában volt, három éves koromban), fél napig szaladtam egyfolytában eszeveszetten, s ha akkoriban megláttam volna egy tevét, talán még most is szaladnék.

Az angol lovasságnak csaknem minden lovát Ausztráliából szállítják, és csak a csapatoknál gyakorolják be őket maguk a lovasok.

— Igaz, igaz, — szólt Billy. — Ne fészkelődjél, kölönc! Mikor először megrakták a hátamat, előlábaimra ágaskodtam, s mindent leráztam magamról. Akkor még nem tudtam, hogy kell komolyan rugdalódní; de az ütegbeliek azt mondták, hogy soha életükben nem látták mását annak, amit műveltem.

— De most nem a mi szerszámaink csörömpöltek, — szólt a fiatal öszvér. — Tudod, hogy ezzel nem törődöm már, Billy. Mintha csupa fa lett volna, ami fel-alá hánykolódott ott közöttünk, bugyborékolva. A kötőfékem elszakadt, s mivel sem a vezetőmet nem találtam meg, sem téged nem találtalak meg, Billy, futásnak eredtem s futottam — ezekkel az urakkal együtt.

— Hm! — szólt Billy. — Mikor meghallottam, hogy a tevék elszabadultak, a saját felelősségemre odébb állottam. Mikor valamelyik csavaragyús öszvér az ágyúvonó ökröket urazza, akkor alaposan megtréfálhatták szegény fejét. Kik vagytok, fickók, amott a földön?

Az ökrök megforgatták szájukban a táplálékot, s egyszerre így feleltek:

— A nagy ágyúüteg első ágyújának hetedik párja. Aludtunk, mikor a tevék rajtunk ütöttek; de amint feltápáskodtunk, ideballagtunk. Szívesebben heverünk nyugodtan a sárban, mintsem hogy zavartassuk magunkat kényelmes fekvő helyünkön. Mondtuk fiatal barátunknak, hogy nincs mitől félni; de okosabb akart lenni s másképp gondolkozott. Vah!

Azután folytatták a kérdzést.

— Így jár, aki fél, — szólt Billy. — Most kinevetnek az ágyúvonó ökrök. Remélem, meg vagy elégedve, te mamlasz.

A fiatal öszvér fogait vicsorította s hallottam, hogy valami olyanfélét dörmögött, hogy nem fél a világ semmiféle elhízott vén ökrétől sem. De az ökrök egymáshoz dörgölték szarvukat, és nyugodtan tovább kérődztek.

— No csak ne haragudjál most meg már a nagy ijedtség után. Ez a gyávaság legrosszabb fajtája, — szólta a paripa. — Mindenkinek meg lehet bocsátani, azt hiszem, ha éjjel megijed, mikor olyasmit lát, amit nem ért. Mi szétrúgtuk egyszer karóinkat négyszázötvenen, mivel az egyik ujoncunk addig mesélt az otthoni ausztráliai ostor-kígyókról, amíg halálra nem rémültünk saját kötőfékjeink lecsüggő végétől.

— Ez mind megjárja a táborban, — szólta Billy; — magam sem vagyok ellensége a futkosásnak, csupa mulatságból, ha egy-két napig nem voltam már kint a táborból. De mit művelsz a tényleges szolgálatban?

— Óh, ez már egészen más, — szólta a paripa. — Mikor Cunliffe Dick hátamra veti magát és térdével átszorít, az az egész dolgom, hogy ügyeljek, hová rakom a lábaimat; hátsó lábaimat jól be kell húznom magam alá és meg kell értenem a gyeplőt.

— Mi az, hogy értened kell a gyeplőt? — kérdezte a fiatal öszvér.

— Ejnye, — horkantott a paripa, — azt akarod mondani, hogy a magad dolgában nem tanítottak meg a gyeplő megértésére? Mi mást tehetsz, mint hogy egyszerre megfordulsz, mikor a gyeplő egyszerre megrándul a nyakadon? Gazdád életéről van szó, s így természetesen kockán forog a saját életed is. Megfordulsz, hátsó lábaidat magad alá húzva rögtön, amint megrándul a gyeplő a nyakadon. Ha nincs elég helyed arra, hogy megfordulj, kissé fölgaskodol, és hátsó lábaidon állva fordulsz vissza. Így kell megérteni a gyeplőt.

— Minket nem erre tanítottak, — szólta Billy, az öszvér, feszesen. — Bennünket arra oktattak, hogy vezetőnknek engedelmeskedjünk: neki indulunk, ha ránk parancsol, és megyünk előre, ha ezt kívánja. De azt hiszem, hogy ez körülbelül egyre megy. De különben mire való az az egész kényes forgás és ágaskodás, ami meglehetősen kényelmetlen lehet lábaidnak?

— Az mindig a körülményektől függ, — szólta a paripa. — Rendszerint egy csomó ordító, bozontos ember közé kell rohannom, akik késekkel vannak fölfegyverkezve. Hosszú fényes kések ezek, sokkal rosszabbak, mint a kovácsok kései. És ilyen-

kor arra kell ügyelnem, hogy Dick csizmája súrolja a szomszéd lovas csizmáját, anélkül, hogy hozzá nyomódnék. Amíg jobb szememtől jobbra látom Dick lándsáját, addig tudom, hogy nincs mitől félnem. És aztán nem szabad törődnöm vele, akár férfi, akár ló kerül utamba rohanás közben.

— Nem szúrnak a kések? — kérdezte a fiatal öszvér.

— Dehogyan nem; egyszer mellbe szúrtak engem is, de nem Dick volt az oka.

— Nagyon mindegy, azt hiszem, ki volt az oka, — szólt a fiatal öszvér, — hogyha fáj.

— De nagyon is nem mindegy, — szólt a paripa. — Ha nem bízol abban, aki a hátadon ül, akkor legjobban teszed, ha azonnal elszaladsz. Vannak lovaink között, akik meg is teszik ezt, és én nem is szidom őket. Amint mondtam, nem Dick volt az oka. A férfi a földön feküdt, és én ágaskodtam, hogy rá ne hájjak; ekközben felém szúrt és megsebesített. Ha legközelebb megint ember kerül az utamba, keményen rá fogok lépni.

— Hm! — szólt Billy; — furcsa dolgokat beszélsz. A kés-féle mindig undok dolog. Legtöbbet ér felkapaszkodni a hegyre jól egyensúlyozott nyereggel, amely meg van erősítve mind a négy lábon és a fülön is; csúszni-mászni, törni előre, amíg száz meg száz lábnyi magasságba nem jutsz mindenki fölé, egy vékony kis sziklaszegélyre, amelyen még éppen elég helye van patáidnak. Ott aztán megállsz és nyugodt maradsz. Sose kérj senkit arra, hogy tartsa a fejedet, kölyök. Megállsz nyugodtan, amíg az ágyúkat össze nem rakták, s azután elnézed, hogy hullanak le a kis mákfejnyi golyók a fák koronáira, le a legnagyobb mélységekbe.

— Nem szoktál soha megbotlani? — kérdezte a paripa.

— Azt mondják, hogyha egy öszvér megbotlik, akkor át-bújhat a tű fokán, — szólt Billy. — Hébe-korba talán meg-esik, hogy egy-egy rosszul megrakott nyereg felfordít egy-egy öszvért; de ez nagy ritkaság. Szeretném, ha megmutathatnám neked, hogy szoktunk mink dolgozni. Nagyon szép látvány. Bizony beletartott három esztendőbe, amíg kitapasztaltam, mit is akarnak tulajdonképpen az emberek. Mindennek az a nyitja, hogy ne mutogasd magad soha, ne nyujtogasd a nyakad a magasba, mert ha megteszed, azonnal rád tüzelnek. Jegyezd meg ezt jól, öcsém. Mindenkor bújj el úgy, ahogy csak tudsz; s ha kell, ne restelj ezért akár néhány angol mér-

földnyire is félrébb ballagni. Én szoktam vezetni az úteget, mikor az ilyen kapaszkodásra kerül a sor.

— Rátok lőnek, anélkül, hogy alkalmatok volna megrohanni azokat, akik lőnek? — szólt a paripa, elgondolkozva. — Én ki nem állnám. Közéjük rohannék — persze Dickkel a hátamon.

— Óh, dehogyan rohannál, — szólt Billy. — Te is tudod bizonyosan, hogy mihelyt az ágyúk fel vannak állítva, elvégzik ők az egész rohamot. Ez gyönyörű tudomány; de kések . . . fuj!

A teherhordó teve időközben jobbra-balra lóbálgatta a fejét, és rettentően ügyelt, hogy meghalljon minden hangot. Egyszerre csak hallottam, hogy torkát köszörüli és idegesen megszólal:

— Én — — én is harcoltam valamicskét, de nem úgy, hogy hegyre kapaszkodtam, és úgy sem, hogy az ellenség közé rohantam.

— Nem úgy? — szólt Billy. — Halljuk hát, hogyan, mert azt mondhatom, nem igen látszik rajtad sem az, hogy kapaszkodásra, sem az, hogy rohanásra volnál teremtve. No, beszélj hát, vén széna-kazal.

— A magunk módján, — szólt a teve. — Valamennyien leültünk — —

— Óh, farokszíjamra és hevederemre! — szólt közbevágvá a paripa.

— Leültünk — — mind a százan, ahányan voltunk, — szólt a teve, még pedig nagy négyszögben, és a katonák halomra rakták a négyszögön kívül málháinkat és nyergeinket, és tüzeltek hátunkon keresztül. És az emberek halva rogytak le a négyszögnek mind a négy oldala körül.

— Miféle emberek? Holmi szedett-vedett népség, amely éppen arra járt? — kérdezte a paripa. — A lovagló iskolában bennünket is megtanítanak arra, hogy fekdüdjünk le, és tőrjük el, hogy gazdáink rajtunk keresztül lövöldözzenek; de Cunliffe Dick az egyetlen ember, aki ezt bátran megteheti velem. A puska nagyon csiklandozza a hátamat, aztán meg, ha fejemet a földre hajtom, semmit sem láthatok.

— Teljesen egyre megy, ki lövöldöz rajtam keresztül, — szólt a teve. — Egész sereg ember meg egész sereg teve szorong körülöttem, és nagy füstfellegek gomolyognak a lövések nyomán. Ilyenkor egy csöppet sem félek. Nyugodtan ülök és várok.

— És mégis, — szólott Billy, — rosszakat álmodol és éjjelente fölforgatod a tábort. Annyit mondok, mielőtt lefeküdném, — arról, hogy leüljek, nem is szólok, — és eltűrném, hogy valaki rajtam keresztül lövöldözzön, patámnak volna néhány szava a fejéhez. Ki hallott valaha ilyen rémes dologról?

Hosszú szünet következett. Végül az egyik ágyúvonó ökor fölemelte nagy fejét és megszólalt:

— Csakugyan nagy ostobaság. Egyetlen egy módja van csak a harcnak.

— Óh, csak folytasd, — szólott Billy. — Kérlek, ne zavarasd magadat. Ti bizonyára farkotokra állva harcoltok? Úgy-e?

— Egy módja van csak a harcnak, — szólott egyszerre mind a két ökor. (Bizonyára testvérpár volt). — És ez a következő: Be kell fogni mind a húsz igát a nagy ágyú elé, mikor a Kétfarkú trombitálni kezd. (Kétfarkú az elefánt harci neve.)

— Miért trombitál Kétfarkú? — kérdezte a fiatal öszvér.

— Jelzi azt, hogy ő már nem megy közelebb a szemben levő füstfelleghöz. Kétfarkú rettenetesen gyáva. És ekkor aztán mi húzzuk odébb egyesült erővel a nagy ágyút — Heya — — Hullah! Heeyah! Hullah! mink bizony nem mászunk, mint a macskák, és nem is ugrálunk, mint a bornyúk. Megyünk előre a sík mezőn, húszával igába fogva, amíg ki nem fognak bennünket, s aztán legelünk, mialatt a nagy ágyúk a síkon keresztül beszédbe ereszkednek valamelyik iszapos falú várossal, és a falak darabokban potyognak és olyan port vernek föl, mint mikor egész sereg szarvasmarha tart hazafelé.

— Óh! És ti ezt az időt választjátok ki a legelésre? — kérdezte a fiatal öszvér.

— Ezt ép úgy, mint bármi mást. Enni mindig jó. Eszünk, amíg újra igába nem fognak, és aztán visszahúzzuk az ágyút oda, ahol Kétfarkú vár ránk. Néha megesik, hogy vannak a városban is nagy ágyúk, amik felelnek a megszólításra, és egynehányat megölnek közülünk; de annál több fű marad azoknak, akik élve maradnak. Ez a végzet — semmi' egyéb, mint a végzet. De szó, ami szó, Kétfarkú rettenősen gyáva. Ez az egyetlen módja a harcnak. Mi a hapuri testvérek vagyunk. Apánk Shíva szent bikája volt. Végeztünk.

— Bizonyos, hogy ma éjjel sokat tanultam, — szólott a paripa. — Volna-e kedvetek, csavarágyú ütegtől való urak,

arra, hogy nyugodtan egyetek, mikor nagy ágyúkkal lövöldöznek rátok és Kétfarkú a hátatok mögött van?

— Körülbelül annyi, mint ahhoz, hogy letelepedjünk és nyugodtan tűrjük, hogy akárki fia keresztül-kasul mászkáljon rajtunk, vagy ahhoz, hogy késsel fegyverzett emberek közé rohanjunk. Soha életemben híret sem hallottam effélének. Egy kiugró szikla, jól felrakott nyereg, vezető, akiben meg lehet bízni, hogy a magam útján enged járni, — már ez egészen más; de a többi — Nem! Soha! — kiáltott Billy, nagyot dobantva.

— Persze, persze, — szólt a paripa, — nem vagyunk mindnyájan egy kaptafára teremtve, és most már egészen tisztán látom, hogy az ön családja, legalább apai részről, sosem lesz képes egy nagy csomó dolog megértésére.

— Sose bántsa önt családom apai részről, — szólt Billy dühösen; mert tudvalevőleg minden öszvér dühös, ha arra emlékeztetik, hogy apja számár volt. — Az én apám délvidéki úri legény volt, és legázolt és összerugdalt minden lovat, amely útjába került. Ajánlom ezt figyelmébe, elhízott barna paraszt.

Ha el tudod képzelni, mit érezhet egy Kincsem, mikor egy omnibusz elé fogott gebe félvérnek szólítja, akkor körülbelül sejtetheted azt is, mit érzett a nemes ausztráliai mén. Láttam, hogy szeme fehére villogott a sötétben.

— Ide hallgass, te importált malagai füles sarja, — szólt fogcsikorgatva; — tudd meg, hogy anyai ágon rokona vagyok Carbine-nak, a Melbourne-serleg-verseny győztesének, s az én hazámban nem vagyunk ahhoz szokva, hogy akármilyen fecsegő, keményfejű, bodzapuskás ütegoszvér szemtelenkedését eltűrjük. Megértettél?

— Fel a hátsó lábaidra! — üvöltött Billy.

Egymásra meredve felágaskodtak s már azt vártam, hogy dühös küzdelemnek leszek a szemtanúja, amikor egyszerre öblös, dörgő hang szólalt meg jobbfelől a sötétben:

— Mi baj, gyerekek? Ne fészkelődjete!

A két küzdő bosszús horkanással azonnal négy lábra ereszkedett, mert sem ló, sem öszvér nem állja az elefánt hangját.

— Kétfarkú! — szólt a paripa.

— Ki nem állhatom. Elöl-hátul egy fark, undok dolog!

— Tökéletesen ugyanaz a véleményem, — szólt Billy, szorosan a paripa mellé húzódva.

— Sok tekintetben nagyon megegyezünk.

— Amennyiben anyánkra ütöttünk, — szól a paripa. — De emiatt csakugyan nem érdemes veszekedni. Hej! Kétfarkú, mondd csak, le vagy kötözve?

— Le vagyok, — szól Kétfarkú, nevető hangot hallatva ormányában. — Éjjelre cölöphöz vagyok mindig kötve. Hallottam mindent, amit össze-vissza beszéltek. De ne féljetek. Nem megyek közétek.

Az ökrópár és a teve félhangosan dűnyögni kezdett:

— Félni a Kétfarkútól? Van eszünkben!

De az ökrök hozzátették:

— Sajnáljuk, hogy hallottad; de igaz, amit mondtunk. Mondd csak, Kétfarkú, mért félsz az ágyúktól, mikor elsütik őket?

— Hát bizony, — szól Kétfarkú, hátsó lábait egymáshoz dörzsölgetve, mint a versikét szavaló gyerek, — nem tudom, meg tudjátok-e érteni a dolgot.

— Azt nem éppen, — szól az ökrópár, — csakhogy az ágyúkat nekünk kell húzni.

— Tudom, és tudom azt is, hogy jóval több bátorság van bennetek, mint magatok hinnétek. De az én helyzetem egészen más. A kapitányom minap vastagbőrű anakronismusnak nevezett.

— Ez bizonyosan megint valami új módja a harcolásnak, — szól Billy, aki időközben összeszedte magát.

— Ezt persze ti nem értitek meg, de én megértem. Azt jelenti, hogy se meleg, se hideg, és én éppen ilyen vagyok. Látom a fejemben előre, mi történik, ha egy gránát szétpukkan; de ti ökrök ezt nem látjátok.

— Én látom, — szól a paripa. — Legalább valamelyest. De nem igen igyekszem gondolkozni rajta.

— Én többet látok nálatok, és gondolkozom is rajta. Tudom, hogy mikor magamról van szó, meglehetősen tömegtestről kell gondoskodnom, s tudom azt is, hogy ha bajom esik, nincs, aki tudná, hogy kell engem gyógyítani. Nem tudnak egyebet tenni, mint hogy beszüntetik a vezetőm fizetését, amíg meg nem gyógyulok. S a vezetőmben nem tudok megbízni.

— Óh! — szól a paripa. — Ez mindent megmagyaráz. Én bizony megbízom Dick-ben.

— A hátamra rakhatsz egész sereg Dick-et, még sem leszek nyugodtabb egy csipetnyivel sem. Éppen eleget tudok ahhoz,

hogy kényelmetlenül érezzem magam; de ahhoz már keveset tudok, hogy mindazonáltal előre haladjak.

— Nem értjük, — szólt az ökörpár.

— Azt meghiszem. De nem is nektek beszélek. Ti azt sem tudjátok, mi a vér.

— Dehogy nem tudjuk, — szólt az ökörpár. — Vörös ízé, ami beszívódik a földbe és szaga van.

A paripa horkolva hánykolódni kezdett.

— Ne beszéljetez erről, — szólt. — Csak gondolok rá, és máris érzem a szagát. Futni szeretnék tőle — ha csak Dick nincs a hátamon.

— De most nincs itt vér, — szólt a teve egyszerre a két ökörről. — Hogy lehetsz ilyen együgyű!

— Hitvány dolog, — szólt Billy. — Én ugyan nem futok meg tőle, de beszélni se szeretek róla.

— No lám, itt álltok! — szólt Kétfarkú, farkát csóválva mintegy magyarázatul.

— Az ám. Itt vagyunk egész éjszaka, — szólt a két ökor.

Kétfarkú nagyot dobbantott, úgyhogy megzörrent lábán a vasgyűrű.

— Óh, *hozzátok* nem beszélek! Ti nem láttok bele a fejetekbe.

— Nem látunk, — szólt a két ökor. — Négy szemünkön kifelé látunk, egyenesen magunk elé.

— Ha ezt tehetném én is és semmi egyebet, akkor nektek egyáltalán véve nem kellene vonszolnotok a nagy ágyúkat. Vagy ha olyan volnék, mint a kapitányom, aki mindenfélét lát bent a fejében, mielőtt a tüzelés megkezdődik, meghányvet mindent és alaposan ért a futáshoz is, — ha olyan volnék, mint ő, akkor is el tudnám húzni én az ágyúkat. De akkor volna annyi eszem, hogy egyáltalán nem is volnék itt. Király volnék a rengetegben, mint hajdanában, a nap felét keresztül aludnám s fürödném akkor, amikor kedvem tartaná. Van már egy hónapja, hogy tisztességesen nem fürödtem.

— Ez mind nagyon szép, — szólt Billy; — de hiába eresztünk hosszú lére akármit, azért még egy csipetnyivel sem lesz jobb.

— Hah! — szólt a paripa. — Én azt hiszem, megértem, mit akar mondani Kétfarkú.

— Tüstént meg fogjátok egészen érteni, — szólt Kétfarkú haragosan. — Hadd halljam azt az egyet, mért nem tudjátok elviselni *ezt!*

S így szólván, elkezdett örületesen trombitálni ormánya végén.

— Ne folytasd! Ne folytasd! — kiáltott egyszerre Billy és a paripa, s hallottam, hogy mind a kettő reszketve kapálódik. Az elefánt trombitálása mindig undok dolog, de különösen az sötét éjszakákon.

— De biz én folytatom! — szólt Kétfarkú. — Nem mondanátok meg, mi a kifogástok? Szépen kérlek! *Hhrrmpf! Rrrt! Rrrmpfh! Rrrha!*

Hirtelen elhallgatott. Halk nyöszörgést hallottam a sötétben, s örültem, hogy Vixen végre rám akadt. A kis dög ép oly jól tudta, mint én, hogy az elefánt semmitől a világon nem fél annyira, mint az ugató kis kutyától. Meg is rohanta hát Kétfarkút a cölöpök között s vaskos lábai körül ugrándozva ugatott rá. Kétfarkú ide-oda izgett-mozgott és nyafogott.

— Eredj innen, kis kutyácska! — szólt. — Ne kapkodj bokáim felé, mert agyon talállak taposni. Jó kis kutyám, csinos kis kutyuskám, no, no! Eredj haza, vakogó kis fenevad! Óh, miért is nem viszi el innen senkisem? Tüstént belém harap.

— Úgy látszik, — szólt Billy a paripának, — hogy Kétfarkú barátunk sok mindentől fél. Bizony, ha egy porció abrakot kapnék minden kutyáért, amelyet úgy felrúgtam, hogy végig kalimpált az egész díszgyakorlótéren, akkor olyan kövérré ehetném magam, mint Kétfarkú.

Fütttyentettem, és Vixen hozzám rohant, tele szennyes iszappal. Megnyalta orromat és hosszú történetet mondott arról, hogy hajszolt engem keresztül-kasul a táborban. Sohasem mondtam meg neki, hogy értek az állatok nyelvén, mert a kelletnél többet megengedett volna magának. Begomboltam őt felöltöm derekába, mialatt Kétfarkú izgett-mozgott, tipegett-topogott és dörmögött magában.

— Különös! Nagyon különös! — szólt. — A családunk vérében van. De hová tűnt el ez az undok kis fenevad.?

Hallottam, hogy ormányával mindent gondosan körül tapogatott.

— Úgy látszik, megvan mindnyájunknak a maga különös gyöngéje, — szólt orrát fújva. — Azt hiszem, urak, hogy ti alaposan megriadtatok, mikor trombitáltam.

— No, megriadni éppen nem riadtam meg, — szólt a paripa; — én úgy voltam, mintha egy csomó darázs telepedett

volna rám oda, ahol a nyergemnek kellene lennie. Csak el ne kezd újra!

— Én megijedek egy csöpp kutyától, és teve barátunk rossz álmoktól rémüldözik éjjelente.

— Szerencse csakugyan, hogy nem egyformán kell harcolnunk valamennyiünknek, — szólt a paripa.

— Én csak azt szeretném tudni, — szólt a fiatal öszvér, aki hosszú idő óta meg sem mozdult, — én csak azt szeretném tudni, hogy egyáltalán véve miért is kell harcolni nekünk?

— Mert ránk parancsolnak, — szólt a paripa, elégedetten horkantva.

— Parancs, parancs, — szólt Billy, az öszvér, s összecsaltantotta fogsorait.

— *Hukm hai!* (parancs) — szólt a teve mormolva; Két farkú és az ökrök ismételték; — *Hukm hai!*

— De ki az, aki parancsol? — kérdezte az ujonc-öszvér.

— Az, aki előtted megy, vagy a hátadon ül, vagy kötélen vezet, vagy a farkadat rángatja, — szólt Billy, meg a paripa, meg a teve, meg az ökrök egymás után.

— De ki parancsol ezeknek?

— Nagyon sokat szeretnél tudni, tacskozó, — szólt Billy, s ennek verés szokott a vége lenni. Az az egész dolgod, hogy engedelmeskedjél vezetődnék és ne kérdezősködjél.

— Teljesen igaza van, — szólt Kétfarkú. — Én ugyan nem tudok mindig egyszerűen engedelmeskedni, mert én olyan se hideg, se meleg vagyok; de Billynek igaza van. Engedelmeskedjél annak, aki melletted van és parancsokat osztogat, mert különben föltartóztatod az egész úteget és ráadásul jól meg is kinoznak.

Az ágyúvonó ökrök föltápaszkodtak, hogy induljanak.

— Itt a reggel, — szóltak. — Visszamegyünk helyünkre. Igaz, hogy szemünkből csak kifelé látunk és nem vagyunk túlságosan okosak; de az is igaz, hogy ma éjjel mi voltunk egyedül azok, akik nem féltünk. Jó éjszakát, bátor vitézek!

Senkisem felelt, és a paripa, hogy másra terelje a beszédet, így szólt:

— Hová lett a kis kutya? A kutya mindig azt jelenti, hogy ember van a közelben.

— Itt vagyok, — vakkantott Vixen, — az ágyúcső alatt urammal együtt. Te vastag, esetlen szörnyeteg, teve, te forgattad föl sátrunkat. Az uram nagyon dühös.

— Mú! — bögött a két ökör. — Bizonyosan fehér ember a gazdád.

— Persze hogy az, — szólt Vixen. — Talán azt hiszitek, hogy szót fogadnék akármilyen ökör-hajcsárnak?

— *Huah! Ouach! Ugh!* — bögött a két ökör. — Menjünk innen gyorsan!

Gázolni kezdtek az iszapban s valahogyan nekirontottak a járommal egy szerkocsi rúdjának, úgyhogy belegabalyodtak és fönnakadtak.

— No ti ugyan megadtátok neki, — szólt Billy nyugodtan. — Ne kapálódzatok! Reggelig ott maradtok fönnakadva. De mi is lelt hát benneteket?

A két ökör hosszú sziszegő horkantást hallatott, aminőre csak az indiai barom képes; rángatózott, forgott, kapálódzott, meg-megcsúszott és csaknem elvágódott végig az iszapos sárban, vadul bögve szakadatlanul.

— Tüstént kitöritek a nyakatokat, — szólt rájuk a paripa. — Mi bajotok van a fehér emberekkel? Én együtt élek velök.

— *Meg—esz—nek* bennünket! — bögött a közelebbi ökör, mire a járom recsegeve kettéroppant, s az ökrök esetlenül tova bukdácsoltak.

Sohasem tudtam eddig megérteni, miért fél az indiai barom annyira az angoloktól. Mi megesszük a marhahúst, míg a marhahajcsárok sohasem nyúlnak az ilyen ételhez. Persze, ez aztán nem igen van a barmok inyére.

— Verjetek meg saját nyeregtartó lánccommal, — szólt Billy, — ha valaha elhittem volna, hogy két ilyen hústömeg ennyire elvesztheti a fejét.

— Nem baj, — szólt a paripa. — Én bizony megnézem, miféle fehér ember van itt a közelünkben, mert a fehér embereknek rendszeren mindig van valami a zsebükben, tapasztalásból tudom.

— Így hát elválunk, — szólt Billy. — Nem igen mondhatnám, hogy valami túlságosan szeretem őket. Különben is azok a fehér emberek, akiknek nincs rendszeres alvóhelyük, rendszerint tolvajok, s az én hátam tele van mindenféle állami vagyontárggyal. Gyere, tacsó, menjünk vissza rendszeres helyünkre. Jó éjszakát, Ausztrália! Azt hiszem, holnap viszont látlak a díszgyakorlaton. Jó éjt, vén szénaboglya. — Máskor legyen szíves jobban uralkodni érzelmein. Jó éjt, Kétfarkú. Ha

holnap elmegy mellettünk, ne trombitáljon! Megrontaná az egész gyakorlatot.

Mialatt Billy, az öszvér, mint valami kipróbált vén harcos, kevély léptekkel elballagott, a paripa rám akadt s hízelkedve szaglászni kezdett belső zsebem tájékán. Adtam neki kétszersültet; Vixen pedig, aki túlságosan képzelődő kis kutya, nagyokat hazudott neki arról, hogy milyen sok lova van neki és gazdájának.

— Holnap kiskocsimban kimegyek én is a díszgyakorlatra, — szolt Vixen. — Te merre leszel?

— A második század balszárnyán, példát mutatva összes társaimnak, kis kutyuskám, — szolt a paripa udvariasan. — De most már sietek vissza Dick-hez. Farkam csupa sár, és Dick legalább két óra hosszúig keményen dolgozhat majd, hogy rendbe szedjen a díszgyakorlatra.

*

Délután megvolt a harminczezer ember díszgyakorlata. Vixennek meg nekem nagyon jó helyünk volt közel az alkirályhoz és az afgán emirhez, akinek fején magas, fekete asztrakán gyapjűfőveg volt, melynek közepén ott ragyogott a nagy gyémántcsillag. A szemle első része napfényben folyt le. Egyik ezred a másik után hömpölygött el előttünk, mintha lábön járó hullámok lettek volna, s nyomukban a hosszú sor ágyú, hogy szinte káprázott bele a szem.

Majd felvonult a lovasság, és Vixen fülét hegyezve ült kis kocsiján. Elrobogott előttünk a lándzások második százada s ott volt a paripa is, farka mint a selyemháló, fejét szügyébe vágva, egyik fülét előre hegyezve, a másikat hátra, kevélyen szedve lábait, mintha keringőzne, példát mutatva egész századának.

Majd a nagy ágyúk görögtek el előttünk, s láttam Két-farkút még két elefánttal, amint fölszerelve voltak egy negyvenfontos ostrom-ágyút, míg az ágyú mögött húsz pár ágyúvonó ökör baktatott. A hetedik párnak, amely a legfeszesebbnek és legbosszúsabbnak látszott, új iga volt a nyakában.

Legvégül jöttek a csavarágyúk, és Billy, az öszvér, oly büszkén lépdelt, mintha ő parancsolna az egész hadseregnek. Fölszerelése ki volt olajozva, úgyhogy szinte tündöklött. Magamban éltettem Billyt, az öszvért; de ez nem pillantott sem jobbra, sem balra.

Egyszerre csak újra esni kezdett, s egy darabig ködbe bo-
rult a táj, úgyhogy nem lehetett látni, mi történik a csapatok-
kal. Hatalmas félkörbe sorakoztak a sík mezőn, egy vonalba
terjeszkedve. Ez a vonal nőtt, nőtt, növekedett, amíg három-
negyed mérföld hosszú nem lett az egyik szárnytól a másikig —
szilárd ember-, ló- és ágyúfal. Egyszerre csak megindult ez a
fal egyenesen az alkirály és az emir felé, s amint közeledett, a
föld elkezdett rengeni, rázkódni. Mint a gőzhajó fődélzete,
mikor a gépek teljes erővel zakatolnak.

Csak aki látta, az tudja elképzelni, micsoda rettentő ha-
tást gyakorol a nézőkre a csapatoknak ilyen szakadatlan, szilárd
közeledése, még akkor is, ha tudják a nézők, hogy csak szemlén
vannak. Az emirre tekintettem. Ez ideig árnya sem látszott
rajta a csodálkozásnak vagy meglepetésnek; de most egyszerre
tágabbra nyílt a szeme, megragadta lova nyakán a gyeplőt és
hátratekintett. Egy pillanatig úgy tetszett, hogy kardot ránt és
utat tör magának a háta mögött kocsikban ülő angol férfiakon
és nőkön keresztül.

De egyszerre véget ért az előnyomulás, a föld rázkódása
megszűnt, az egész vonal szalutált, s fölharsant egyszerre har-
minc zenekar hangja.

A szemle véget ért, s az ezredek táborhelyükre vonultak
az esőben; és az egyik ezred gyalog zenekara rázendített a kö-
vetkező indulóra:

*Indulnak az állatok párosan,
Hurrá!
Indulnak az állatok párosan,
Az elefánt, öszvér, ló, rohan
Bárkádba, Noé apánk,
Mert dől az eső le ránk!*

S egyszerre csak hallom, hogy egy öreg, szürkefejű,
hosszúhajú középázsiai főnök, aki az emirrel együtt érkezett
a hegyek közül, kérdezetgi az egyik tisztünket.

— Ejnye, — szól, — hogy hozzák össze ezt a csodálatos
dolgot?

S a tiszt így válaszolt:

— Kiadták a parancsot, és mindenki engedelmeskedett.

— De hát itt olyan bölcsek az állatok is, mint az embe-
rek? — kérdezte a főnök.

— Ép úgy engedelmeskednek, mint az emberek. Az ösz-
vér, a ló, az elefánt, az ökör engedelmeskedik vezetőjének, a

vezető engedelmeskedik az őrmesternek, az őrmester a hadnagynak, a hadnagy a kapitánynak, a kapitány az őrnagynak, az őrnagy az ezredesnek, az ezredes a brigadérosnak, aki három ezred parancsnoka, a brigadéros a tábornoknak, aki az alkirálynak engedelmeskedik; az alkirály pedig a császárnő szolgája. Ez az egész!

— Bár így volna Afganisztánban is! — sóhajtott a főnök. — De ott mindnyájan csak a saját akaratunknak engedelmeskedünk.

— Ezért van, — szólt a tiszt bajúszát pödörve, — hogy az emir, akinek nem engedelmeskedtek, kénytelen idejönni s meghallgatni a mi alkirályunk parancsait.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

TARTALOM.

	Lap
Maugli testvérei	3
Maugli bosszúja	24
Kaa vadászata	42
A fehér fóka	68
Tumái, az elefántok kedvence	88
A királynő szolgái	108